

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Mariia Dmitrieva

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Literatura v českém prostředí YouTube
Bakalářská práce

2024

Mariia Dmitrieva

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Mariia Dmitrieva**
Osobní číslo: **H21057**
Studijní program: **B0288A090002 Historicko-literární studia**
Téma práce: **Literatura v českém prostředí YouTube**
Zadávající katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Zásady pro vypracování

Práce se zaměří na aktuální podoby prezentace literatury na Youtube. Autor/ka vymezí pozici YouTube v současné mediální komunikaci a na základě vlastního výzkumu představí způsoby prezentace literatury a literární komunikace, které lze v současné době najít na YouTube. Zaměří se na autory, obsahovou a formální stránku, stejně jako na cílové skupiny.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019.

PAVELKA, Jiří. *Kultura, média & literatura*. Brno: Středoevropské centrum slovanských studií, SvN Regiony, 2004.

PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2010.

PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Vydání první. Praha: Academia, 2016.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Bc. Kateřina Korábková, PhD.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce:

23. března 2023

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2024

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 23. března 2023

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 17. 5. 2023

Mariia Dmitrieva

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Kateřině Korábkové, PhD. za cenné rady a profesionální přístup, za její ochotu a zápal. Děkuji také autorům YouTube kanálů, kteří poskytli důležité a cenné informace pro tuto práci. Také bych chtěla poděkovat své učitelce češtiny Monice Novákové za pomoc s jazykovou korekturou práce a její celkový přínos k mému studiu. Velké díky patří také mým blízkým, kteří mě i navzdory vzdálenosti, která nás dělila, podporovali po celou dobu mého studia.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na literární obsah v českém prostředí YouTube a jeho podoby. Soustředí se zejména na způsoby prezentace literatury na YouTube a jejich funkci v literární komunikaci. Práce zkoumá YouTube jako platformu webu 2.0 a literární kreativitu specifickou pro ni. Jsou zde představeny analýzy 11 konkrétních českých literárních YouTube kanálů a je sestavena charakteristika každé ze tří kategorií kanálů. Práce zahrnuje komparaci jednotlivých kanálů YouTube a také kategorií v ní uvedených.

KLÍČOVÁ SLOVA

YouTube, literatura, booktube, pořady pro studenty, fanouškovská tvorba

TITLE

Literature in the Czech YouTube Environment

ANNOTATION

The bachelor's thesis explores literature-related content on Czech YouTube and its various forms. It primarily examines methods of presenting literature on the YouTube platform and their roles in literature-related communication. The thesis reviews YouTube as a Web 2.0 platform and its typical application in literature as a creative activity. This work analyzes 11 specific Czech YouTube channels centered on literature, highlighting the similarities and differences among their features across different categories.

KEYWORDS

YouTube, literature, booktube, shows for students, fan art

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

ÚVOD	1
1. YOUTUBE.....	3
1. 1. Vymezení pojmu YouTube	3
1. 2. Vývoj YouTube jako mediální platformy	4
1. 3. Role YouTube na mediální scéně	10
1. 4. Jak YouTube ovlivňuje literární scénu?	13
2. LITERATURA.....	16
2. 1. V jaké formě je literatura představena na YouTube	16
2. 2. Obsahy o knihách na YouTube	17
3. ČESKÁ YOUTUBE LITERÁRNÍ SCÉNA	20
3. 1. Recenze na současnou literaturu neboli booktube	20
3. 1. 1. Medailonky	23
3. 1. 2. Analýza	26
3. 2. Pořady pro studenty	58
3. 2. 1. Medailonky	60
3. 2. 2. Analýza	61
3. 3. Fanouškovská tvorba.....	78
3. 3. 1. Medailonky	80
3. 3. 2. Analýza	82
3. 4. Další formy prezentace literatury na YouTube	95
3. 5. Shrnutí analýz	98
ZÁVĚR	104
RESUMÉ	107
POUŽITÁ LITERATURA.....	108
SEZNAM PŘÍLOH.....	115

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Graf 1: Důvody pro odstranění kanálů za období duben–červenec 2023.....	10
Graf 2: Důvody pro odstranění videa za období duben–červenec 2023.....	10
Graf 3: Statistika o používání YouTube za leden 2024.....	22

ÚVOD

Moderní technologie, které s sebou přinesly internet a sociální sítě, změnily svět. Už nemusíme chodit ven, abychom našli okruh lidí s podobnými zájmy, naučili se něco nového nebo se pobavili. Každý z nás má přístup k nejrůznějším sociálním sítím, které nabízejí různé formáty obsahu, kde pro sebe každý najde něco zajímavého. Jednou z těchto sociálních sítí je YouTube, který se za několik let své existence rozrostl ve velkou platformu nabízející videa pro každý vkus. Digitalizace neopomíjela ani literaturu. Na YouTube se objevily různé kanály, kde autoři mluví o knihách, spisovatelích a čtení. Právě tento druh tvorby na YouTube bude zkoumat tato bakalářská práce.

Důvodem výběru tématu byl neutuchající zájem společnosti o blogování. Videoblog je pro prezentaci literatury neobvyklý a zajímavý formát, přesto je toto téma na akademické půdě málo prozkoumané a v současné době neexistují žádné studie přímo věnované prezentaci literatury na YouTube. Tato práce bude vycházet ze zdrojů, jež se věnují YouTube jako platformě, webu 2.0, literatuře v médiích obecně a třem dalším specifickým oblastem, které hrají důležitou roli v prezentaci literatury: booktube, vzdělávací videoobsah a fanouškovská kultura a tvorba.

Hlavním cílem této práce je vymezit, podrobně prozkoumat a popsat hlavní formy prezentace literatury na české YouTube scéně, které vyplynou z podrobné analýzy konkrétních kanálů YouTube. Analýzy se zaměří na každý kanál ze tří hledisek: organizace kanálu, videa a jejich obsah, komunikace a spolupráce. První aspekt se bude týkat orientace na kanálu, názvů i popisů a četnosti publikací. Druhý aspekt zohledňuje hlavní část analyzovaných informací: vizuální stránku, hlavní rubriku, rozmanitost prezentovaných literárních žánrů i obsah, který se netýká literatury. Třetí aspekt zkoumá komunikaci youtubera s fanoušky a také jeho spolupráci s nakladatelstvími a knihkupectvími. Dalším cílem je určit formáty obsahu a literární žánry typické pro konkrétní způsoby prezentace literatury na YouTube.

Tato práce je rozdělena do tří kapitol. První z nich podrobně popisuje teoretický rámec, na kterém je práce založena. V této kapitole se podíváme na historii YouTube, jeho roli na mediální scéně a jeho vliv na literární scénu.

Druhá kapitola je věnována přímo literatuře na YouTube. Zde přesně určíme, jaký typ obsahu bude zahrnut do naší práce a jaké typy vyloučíme. V této kapitole také identifikujeme tři kategorie kanálů, které odpovídají způsobům prezentace literatury na YouTube, a také je stručně popíšeme.

Třetí kapitola je věnována analýze vybraných kanálů YouTube. Podrobně analyzujeme každý zvolený kanál, zvážíme strukturu a vizuální stránku samotného kanálu, formát videa a povahu jeho obsahu a též interakci youtuberů s diváky a organizacemi. V této kapitole také porovnáváme jednotlivé kanály v rámci stejné kategorie, čímž vyvozujeme společné rysy každého typu kanálů a způsobu prezentace literatury na YouTube. Tato kapitola také obsahuje teoretické podrobnosti týkající se každého typu kanálů zvlášť a pomáhá nám vymezit a vysvětlit vlastnosti jednotlivých metod prezentace literatury na YouTube. Zmiňujeme i další formy prezentace literatury na YouTube a stručně je popisujeme. Součástí této kapitoly je také shrnutí analýz, které sumarizuje srovnání tří typů prezentace literatury na českém YouTube a identifikuje jejich společné rysy a rozdíly.

Pro analýzu jsme vybrali jedenáct kanálů, z nichž pět patří do kategorie booktube: Radši knihu¹, Molly v knize, Eliss books, KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih, Kláříny knihy; tři řadíme do kategorie pořadů pro studenty: Na potítku, Online Učitel, Knihy trochu jinak; a tři k fanouškovské tvorbě: Medojed, Loremasters, Hroty Algernona. Vybrali jsme nejpopulárnější kanály v každé kategorii na základě počtu odběratelů. Pro první kategorii bylo vybráno nejvíce kanálů, protože booktube je nejběžnější formou prezentace literatury na YouTube a bylo pro nás důležité zaprvé tuto skutečnost zohlednit a zadruhé zvážit největší počet kanálů v této kategorii, abychom identifikovali rozdíly.

V závěru shrneme způsoby prezentace literatury na YouTube a formáty obsahu a pro ně typické literární žánry, popíšeme pozici YouTube v literární komunikaci a vyhodnotíme kvalitu a relevanci informací poskytovaných youtubery.

¹ Vzhledem k velkému množství názvů různého druhu, které se v práci vyskytují, jsme se rozhodli pro zjednodušení orientace v textu použít atypická označení. Názvy kanálů tedy zůstaly bez zvýraznění, názvy videí jsme zvýraznili kurzívou stejně, jako názvy rubrik a názvy playlistů jsme uzavřeli do uvozovek.

1. YOUTUBE

1. 1. Vymezení pojmu YouTube

Ve světě moderních technologií, kde si nelze představit svůj život bez internetu, má největší videoplatforma YouTube slogan: „Broadcast Yourself“ (vysílej se).² Samotný název platformy je složením slov „you“ (ty) a „tube“ (televize; nebo „boob tube“, což označuje televizi v americkém slangu).³ YouTube je mediální platforma, která poskytuje svým uživatelům možnost zveřejňovat videa, dívat se na obsah profilů jiných uživatelů, hodnotit videa, komentovat je a také sledovat oblíbené tvůrce. V knize *Nová média a sociální síť* z roku 2010 Antonín Pavlíček naznačuje, že „v České republice se YouTube podle statistiky Alexa.com stal nejpopulárnějším zahraničním serverem“.⁴

YouTube je snadno použitelná a bezplatná platforma. Videa na ní mohou sledovat registrovaní i neregistrovaní uživatelé. Publikovat, hodnotit a komentovat videa však mohou pouze uživatelé, kteří zde mají svůj účet. Registrace, stejně jako používání YouTube, je zdarma, ale k dispozici je také placená verze YouTube Premium, která do možností používání platformy přidává nové funkce: sledování videí bez reklam, stahování pro offline sledování, přehrávání na pozadí.⁵ Registrovaná uživatelská stránka se nazývá kanál, což je odkazem na televizní vysílání, kterému je YouTube hodně podobný. Rozdíl je v tom, že YouTube používá atributy webu 2.0., takže „umožňuje hodnocení, komentáře a vytváření playlistů (seznamů oblíbených videí). Samozřejmostí je sdílení těchto playlistů mezi uživateli.“⁶ Díky tolika participačním možnostem tvoří YouTube prostor pro svobodnou sebe prezentaci, a proto je u uživatelů velmi oblíbený.⁷

² Vysílej se (vlastní překlad).

SNICKARS, Pelle – VONDERAU, Patrick. *The YouTube Reader*. Vilnius: Logotipas, 2009, s. 17.

³ Boob tube. In: *Oxford English Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 1987. [online]. [cit. 2023-11-04]. Anglická verze. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/OED/5058350864>.

⁴ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010, s. 159.

⁵ GOOGLE. Využijte výhody služby YouTube Premium. In: *Google* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: https://support.google.com/youtube/answer/6308116?hl=cs&ref_topic=9257431&sjid=8813090987909475354-EU.

⁶ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010, s. 156.

⁷ FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, s. 37.

V současné době je YouTube nejen samostatnou platformou, ale také celou sítí služeb. Každá služba má v názvu slovo YouTube a je tak či onak spjata s původní myšlenkou YouTube, totiž s publikováním videí: YouTube TV⁸, YouTube Music⁹, YouTube Kids¹⁰, YouTube Studio¹¹.

První z nich byla spuštěna v roce 2017 a jedná se o streamovací televizní službu, která nabízí živé televizní vysílání, video na vyžádání (bez předepsaného televizního programu) a cloudové záznamy z více než 85 televizních sítí. YouTube Music byla představena v roce 2015, její spuštění proběhlo současně se spuštěním YouTube Premium. Služba nabízí uživatelům klipy, alba, singly, remixy, záznamy živých vystoupení a coververze písní různých interpretů. Služba také obsahuje seznamy skladeb shromážděné podle žánru a nálady. YouTube Kids je aplikace spuštěná v roce 2015, poskytuje verzi YouTube zaměřenou výhradně na děti. Aplikace obsahuje funkce rodičovské kontroly a filtrování videí, která jsou považována za nevhodná pro sledování dětmi mladšími 13 let. YouTube Studio je platforma, která umožňuje tvůrcům obsahu spravovat svůj kanál na YouTube, analyzovat zapojení publika a generovat příjmy, pokud jsou v Partnerském programu YouTube.

Všechny výše popsané projekty YouTube existují a v roce 2023 jsou k dispozici. Ne každý projekt populární mediální platformy byl však úspěšný. Do roku 2019 existovala služba YouTube Gaming (služba živého vysílání z YouTube s velkým důrazem na videohry), později však Google tuto službu zrušil a funkce platformy pro streamování videa byly převedeny ze samostatné aplikace do hlavní služby YouTube. V roce 2017 se objevila aplikace YouTube Go pro Android. Měla za cíl usnadnit přístup k YouTube na mobilních zařízeních na rozvíjejících se trzích. Aplikace umožňovala sledování a stahování videí, jejich sdílení přes Bluetooth a poskytovala pokročilé možnosti správy mobilních dat a nastavení videokvality. Avšak v srpnu 2022 Google oznámil plán ukončit podporu pro YouTube Go.

1. 2. Vývoj YouTube jako mediální platformy

Podívejme se na slovní spojení mediální platforma. Antonín Pavlíček definuje média jako prostředky sdílení či komunikace.¹² Autoři knihy *Média a společnost* označují média jako to, „co zprostředkovává někomu nějaké sdělení“¹³. Na základě těchto dvou definic můžeme určit hlavní funkci média a tou je sdělení informace. Média slouží jako prostředek mezi informačním

⁸ *YouTube TV* [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://tv.youtube.com>.

⁹ *YouTube Music* [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://music.youtube.com>.

¹⁰ *YouTube Kids* [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/kids/>.

¹¹ *YouTube Studio* [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://studio.youtube.com>.

¹² PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica, 2010, s. 7.

¹³ JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 16.

zdrojem a příjemcem. Platforma v tomto smyslu slouží jako program, který má potřebné nástroje pro publikování a sdílení obsahu konkrétního druhu (na YouTube jsou videa, v X – dříve Twitter –¹⁴ jsou krátké texty, na Instagramu¹⁵ jsou fotografie). Pro YouTube platí, že slouží autorům jako nástroj šíření vlastní tvorby a pro diváky vykonává funkci shromažďování videí různých tvůrců na jedné webové stránce.

I když byla na začátku nejžádanější a nejoriginálnější funkcí YouTube možnost přehrávání videí nejen na platformě samotné, ale i na jiných webových stránkách, kam bylo video vloženo, staví se YouTube jako platforma, nikoli jako distributor.¹⁶ Potvrzuje se to tím, že YouTube dbá nejen na šíření funkce, jejímž je vynálezcem, ale i na rozvoj platformy samotné: vymýšlí nové možnosti používání platformy, přidává nové formáty videí, podporuje tvůrce finančně a uděluje jim ceny. Autoři knihy *The YouTube Reader* se domnívají, že je to jenom metafora: „Pojem ‚platforma‘ je pouze jednou z několika metafor široce používaných ke zdůraznění společenského, ekonomického a technologického významu YouTube. Když se ponoříme do diskurzu YouTube, skutečně se začneme ptát na zjevnou podobnost YouTube s řadou zavedených kulturních institucí. O YouTube se často mluví, jako by to byla knihovna, archiv, laboratoř nebo médium, jako je televize, přičemž příslušná metafora vyzývá k hypotetickému zkoumání možné, pravděpodobné a preferované budoucnosti YouTube“.¹⁷ Na základě tohoto vyjádření a výše zmíněných definicí můžeme pojímat výrazy mediální platforma a sociální média za totožné.

Podle Antonína Pavlíčka patří YouTube do nových médií. Autor je definuje takto: „1. jsou založená na elektronické/digitální platformě; 2. využívají výpočetní výkon (procesor); 3. jsou interaktivní (reagují na podněty uživatele); 4. podporují komunikaci, nebo přinejmenším přímou zpětnou vazbu“.¹⁸ Tomáš Bouda na základě definicí jiných autorů (Viktorie Bushové, Raye Schiela, Scotta Krinskyho a dalších) dochází k závěru, že neexistuje ustálená definice pojmu nová média, ale nabízejí se určité vlastnosti tohoto typu média: aktualita, hromadná

¹⁴ X [online]. Dostupné z: <https://twitter.com>.

¹⁵ Instagram [online]. Dostupné z: <https://www.instagram.com>.

¹⁶ YOUTUBE. Zajímá vás, jak YouTube funguje? In: *YouTube* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/intl/ALL_cz/howyoutubeworks/.

¹⁷ „The notion of ‚platform‘ is only one of several metaphors widely used to stress YouTube’s social, economic and technological importance. When plunging into YouTube discourse, one indeed begins to wonder about the apparent resemblances YouTube bears to a number of established cultural institutions. YouTube is often spoken about as if it were a library, an archive, a laboratory or a medium like television, with the respective metaphor inviting hypothetical exploration of what YouTube’s possible, probable and preferred futures might be.“ SNICKARS, Pelle – VONDERAU, Patrick. *The YouTube Reader*. Vilnius: Logotipas, 2009, s. 13 (vlastní překlad).

¹⁸ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010, s. 11.

editace obsahu (např. ve wiki-systémech), sociální validace (možnost hodnocení) a sdílnost obsahu.¹⁹

Lev Manovich definuje nová média takto: „texty sdílené na počítači (webové stránky a elektronické knihy) jsou považovány za nová média, zatímco texty sdílené na papíře nejsou“.²⁰ Václav Štětka a David Šmahel uvádí rozdíly mezi masovými a novými médii: „Nová média však tento centralizovaný komunikační model ‚one-to-many‘, který je jedním ze základních stavebních kamenů masové společnosti a masové kultury, do značné míry narušují a nahrazují ho decentralizovaným modelem ‚many-to-many‘, v němž je jednosměrnost informačního toku střídána mnohosměrností, lineární vzorce síťovými strukturami, pasivita (inter)aktivitou a kde dochází k rozostřování hranic mezi vysílatelem a příjemcem, mezi autorem a publikem.“²¹ To, co autoři popisují, přímo souvisí s webem 2.0, kterému se budeme dále věnovat, neboť interaktivita a možnost svobodné účasti jsou jeho základem. Vin Crosbie popisuje nová média jako kombinaci mezilidské komunikace a hromadných sdělovacích prostředků, bez jejich nevýhod: „Jedinečně individualizované informace mohou být současně doručeny nebo zobrazeny potenciálně nekonečnému počtu lidí. Každý ze zúčastněných lidí – ať už vydavatel, vysílací společnost nebo spotřebitel – sdílí stejnou a vzájemnou kontrolu nad tímto obsahem“.²²

Každému z těchto tvrzení YouTube odpovídá: je to video hosting, k němuž se dostaneme pomocí elektronického zařízení, je to interaktivní platforma, uživatelé mají možnost videa hodnotit a také každý zaregistrovaný uživatel může nechat pod videem svůj komentář a tím způsobem komunikovat s tvůrcem a jinými diváky.

YouTube byl založen v únoru v roce 2005 třemi Američany: Stevem Chenem, Chadem Hurleym a Jawedem Karimem. První video, které bylo zveřejněno na YouTube 23. dubna 2005,

¹⁹ BOUDA, Tomáš. Sociální média. In: *Inflow* [online]. 6.8.2009. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150402155622/http://www.inflow.cz/socialni-media>.

²⁰ „Texts distributed on a computer (Web sites and electronic books) are considered to be new media, whereas texts distributed on paper are not.“ (vlastní překlad). MANOVICH, Lev. *The language of new media*. Cambridge: The MIT Press, 2000, p. 19.

²¹ ŠTĚTKA, Václav – ŠMAHEL, David. Nová média v perspektivě sociálních věd. In *Sociální studia*. 2009, 6 (2), s. 8.

²² „Uniquely individualized information can simultaneously be delivered or displayed to a potentially infinite number of people. Each of the people involved – whether publisher, broadcasters, or consumer – shares equal and reciprocal control over that content.“ (vlastní překlad). CROSBIE, Vin. *Rebuilding media*. In: *Corante* [online]. 27.4.2006. [cit. 25-01-2024]. Dostupné z: https://www.academia.edu/37596635/What_is_New_Media_April_27_2004.

se jmenovalo *Me at the zoo*²³, video se objevilo na kanálu uživatele *jawed*, který patří spoluautorovi platformy Jawedu Karimovi²⁴.

Podle Martina Foreta byla existence YouTube „podmíněna technickými možnostmi internetu, který se jednak zrychlil dostatečně na to, aby umožnil sdílení delších audiovizuálních obsahů v dostatečné kvalitě, a zároveň začal výrazně směřovat k interaktivitě prostřední, která od uživatelů předpokládá tvorbu vlastního obsahu“.²⁵ Jinými slovy je výhodou YouTube příslušnost k webu 2.0.

Tvůrcem tohoto termínu je Darcy DiNucciová. V roce 1999 publikovala článek o tom, co je web 2.0 a jak by mohl ovlivnit společnost.²⁶ Jeho hlavním rozdílem oproti webu 1.0 je kolaborativní vytváření informací a nové způsoby jejich sdílení, například prostřednictvím sociálních sítí a wiki systémů.²⁷ Na YouTube je to ztělesněno především možností nahrávání vlastních videí, komentování a hodnocení obsahu. Antonín Pavlíček zdůrazňuje, že vytváření přímého kontaktu mezi uživateli není nutně hlavní funkcí produktů web 2.0: „V oblasti webu 2.0 se pod sociální sítí rozumí každý systém, který umožňuje vytvářet a udržovat seznam vzájemně propojených kontaktů, přátel. Dají se sem zařadit i systémy, u kterých není budování kontaktů primární, ale je jenom jednou z podporovaných funkcí“.²⁸ Toto tvrzení dokonale vystihuje YouTube, protože platforma neposkytuje možnost přímé komunikace mezi uživateli a její hlavní funkcí je publikování a přehrávání videí, nelze však vyvrátit tvrzení, že YouTube patří do webu 2.0, protože splňuje hlavní požadavek – možnost volně publikovat obsah a hodnotit ho.

YouTube rychle získával popularitu. Již 9. října 2006 bylo na platformě zveřejněno video dvou spoluzakladatelů YouTube Chada Hurleyho a Steva Chena. Příspěvek měl název *A Message from Chad and Steve*²⁹, obsahoval poděkování každému uživateli YouTube a zprávu o tom, že společnost Google získala YouTube.³⁰ Zveřejnění tohoto videa chápou Pelle Snickars a Patrick

²³ Jsem v zoo (vlastní překlad).

²⁴ JAWED. Me at the zoo. In: *YouTube* [online]. 23. 4. 2005. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jNQXAC9IVRw>.

²⁵ FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, s. 36.

²⁶ DINUCCIOVÁ, D. Fragmented Future. In: *Print Magazine* [online]. 1999, 53 (4), p. 221–222. [cit. 2023-11-12]. Dostupné také z: http://darcy.d.com/fragmented_future.pdf.

²⁷ HARTMANOVÁ, Pavla. *Digitální literatura sociálních médií*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2021, s. 53–57.

²⁸ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica, 2010, s. 125.

²⁹ Zpráva od Chada a Steva (vlastní překlad).

³⁰ YOUTUBE. A Message from Chad and Steve. In: *YouTube* [online]. 9.10.2006. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=QCVxQ_3Ejkg.

Vonderau za začátek webu 2.0. Od té doby video zhlédly více než 3 miliony uživatelů a více než deset tisíc nechalo svůj komentář.³¹

Antonín Pavlíček předpokládá, že úspěch YouTube „spočívá v kombinaci 3 faktorů – správný čas, dostatek publicity a aktivní uživatelská základna“.³² Velkou výhodou YouTube také je, že poskytuje uživatelům možnost sledovat jakákoliv videa kdykoliv a kdekoliv (velkou roli tady hraje i narušení periodicity), tedy divák přestává být závislý na čase a místě, jakmile má zařízení a přístup k internetu, má přístup i k množství videí na YouTube.³³

Jedním z důvodů úspěchu YouTube, zmiňovaných Antonínem Pavlíčkem a Martinem Foretem³⁴, je možnost vkládání videa na libovolnou stránku. YouTube se stal v této oblasti průkopníkem, což pomohlo rozšířit jeho komunitu. Platforma nabízí možnost rychlého publikování nahraného videa i na jiných sociálních sítích (Facebook³⁵, X (dříve Twitter) atd.) a tím pomáhá spojit publikum jednoho tvůrce na všech sociálních sítích. Aktivním uživatelem YouTube tak může být nejen autor, který svá videa zveřejňuje, ale i klasický divák, který rád sdílí to, co se mu líbí, s přáteli.

Dalším důvodem popularity YouTube je nezávislost platformy na státech a korporacích. Manuel Castells poznamenává, že i když je internetový vesmír pod vlivem velkých obchodních konglomerátů a do určité míry regulován vládami, zůstává ve skutečnosti velmi zvláštním typem komunikace, který se vyznačuje výraznou autonomií.³⁶ Navzdory tomu, že na YouTube existují doporučená videa a nejen základní reklama, která se přehrává před začátkem videa, ale i reklama ve videích samotných, kterou dělají sami tvůrci kanálů, výběr obsahu stále zůstává na divákovi; ani politikové, ani obchodní konglomeráty nejsou schopné tuto demokracii na YouTube ovlivnit.

I prostředí pro svobodnou sebe prezentaci potřebuje pravidla, kterými se bude řídit. Zásady YouTube jsou veřejně dostupné na oficiálních stránkách platformy.³⁷ Pravidla jsou rozdělena do 4 kategorií: pokyny pro komunitu, autorská práva, zásady zpeněžení a odstranění ze zákonných důvodů. První složka popisuje druhy obsahu, který by neměl být na YouTube

³¹ SNICKARS, Pelle – VONDERAU, Patrick. *The YouTube Reader*. Vilnius: Logotipas, 2009, p. 9.

³² PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010, s. 155.

³³ Tamtéž, s. 34–35.

³⁴ Tamtéž, s. 156;

FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, s. 36–37.

³⁵ Facebook [online]. Dostupné z: <https://m.facebook.com>.

³⁶ CASTELLS, M. *Vlast' komunikacij*. Moskva: Izdatělskyj dom VŠE, 2020, s. 21.

³⁷ YOUTUBE. Zásady YouTube. In: *YouTube* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z: https://www.youtube.com/intl/ALL_cz/howyoutubeworks/policies/overview/.

zveřejněn (nahota, sebepoškozování, nenávisť, násilí atd.). Navzdory skutečnosti, že si YouTube vyhrazuje právo odstranit videa, která porušují pravidla komunity nebo dokonce zablokovat uživatele,³⁸ je porušování pravidel stále běžným jevem. YouTube zveřejňování zakázaného obsahu přísně kontroluje. Někdy sice přesto v obrovském prostoru sociální sítě najdete videa s obsahem, který porušuje pravidla komunity, ale správa je rychle maže. Bloggerům se i tak podařilo najít mezeru: nahrazují některá slova, na která reaguje automatická kontrola videoobsahu.

S porušováním autorských práv je to jinak. Na YouTube jsou často zveřejňovány pirátské kopie filmů, tvůrci používají hudbu bez uvedení autorských práv, zvláště populární videa jsou publikována několikrát a už není možné zjistit, kdo byl původním zdrojem. Martin Foret také zmiňuje, že mnoho uživatelů YouTube často používá úryvky obsahu jiných lidí a jejich kombinací s vlastním vytváří něco zcela nového.³⁹ Tímto druhem obsahu často bývají meme (obrázek, video, úryvek textu, atd., typicky vtipný, který je kopírován a rychle šířen uživateli internetu, často s mírnými variacemi).⁴⁰ To však již není považováno za plagiát. YouTube stanovil limity na délku „vypůjčené“ pasáže. Pokud je video kratší, není považováno za plagiát a zveřejňovatel nebude potrestán. Kromě administrace a automatického ověřování videa mohou stížnosti na videa, kanály a komentáře podávat také uživatelé.⁴¹

Oficiální statistiky YouTube poskytují informace o tom, kolik videí bylo smazáno a kolik kanálů bylo zablokováno.⁴² V grafu 1 uvádím důvody pro odstranění kanálů za období duben–červenec 2023 (celkem jich bylo 14 063 789) a v graf 2 důvody pro odstranění videa za období duben–červenec 2023 (celkem jich bylo 7 365 556):

³⁸ GOOGLE. Základní informace o sankcích za porušení pokynů pro komunitu na YouTube. In: *Google* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/2802032?hl=cs>.

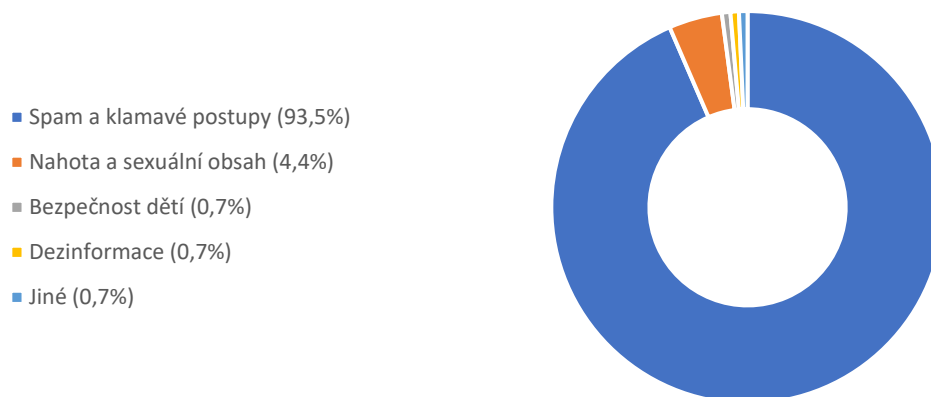
³⁹ FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, s. 38.

⁴⁰ Meme. In: *Oxford English Dictionary* [online]. Oxford: Oxford University Press, 1987, stránka naposledy edit. červenec 2023. [cit. 2023-01-29]. Anglická verze. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/OED/1131059244>.

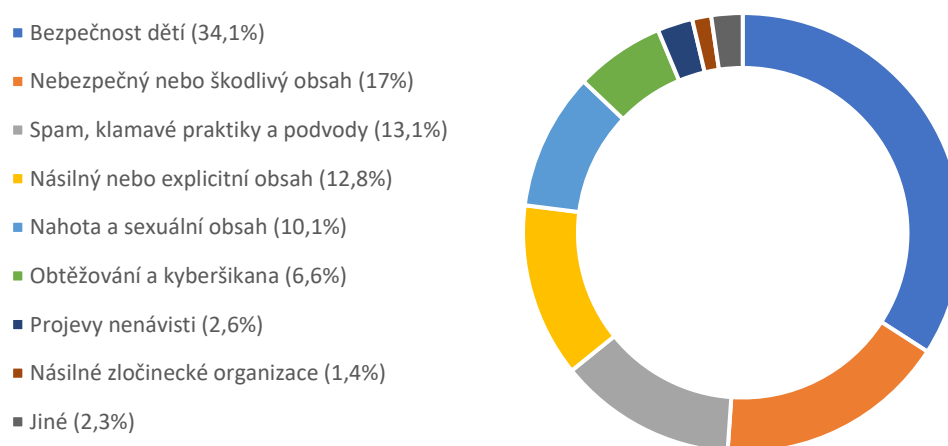
⁴¹ YOUTUBE. Pokyny pro komunitu. In: *YouTube* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/howyoutubeworks/policies/community-guidelines/#flagging-content>.

⁴² GOOGLE. YouTube Community Guidelines enforcement. In: *Google* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z: https://transparencyreport.google.com/youtube-policy/removals?hl=en&videos_by_country=period:2023Q2;region:::p:1&lu=videos_by_country.

Graf 1

Graf 2

1. 3. Role YouTube na mediální scéně

Jako mediální platforma s bezplatným přístupem přitahuje YouTube různé kategorie tvůrců. Na YouTube najdeme jak videa začínajících blogerů nahraná na telefon, tak i seriály publikované na oficiálních YouTube kanálech televizních stanic. Jak to ale může být přínosné, pokud je sledování videí na YouTube zdarma? V roce 2007 vytvořil YouTube partnerský program, který uživatelům umožňuje vydělávat příjmy z reklamy zobrazované v jejich videích.⁴³ Pro zapojení do partnerského programu existují speciální požadavky, ale není k tomu potřeba milion odběratelů, takže vydělávání peněz na YouTube je dostupné téměř každému. Pro uživatele, kteří nejsou připojeni k YouTube Premium, je reklama neustálým jevem. Reklamy se většinou

⁴³ GOOGLE. Informace o Partnerském programu YouTube a podmínkách vstupu. In: *Google* [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/72851?hl=cs&co=GENIE.Platform%3DAndroid>.

přehrávají před začátkem videa a několikrát v průběhu videa (počet závisí na délce videa). Některé reklamy lze přeskočit po 5 sekundách.

Popularita YouTube překročila hranice internetu. V současnosti lze vidět v televizi záběry, jejichž zdrojem byl YouTube. Díky nástupu webu 2.0 a pokroku technologií má každý přístup k celosvětové síti v kapse. Na YouTube se proto často objevují amatérské záběry svědků různých incidentů. Využití obsahu vytvořeného amatéry v hromadných sdělovacích prostředcích je projevem participativní žurnalistiky. Vznik takzvané participativní nebo občanské žurnalistiky ovlivnil i profesionální žurnalistiku.⁴⁴ Corinne Barnes poukazuje také na zvláštní úlohu občanské žurnalistiky jako alternativního zdroje informací pro média, zejména v případech katastrof a krizí.⁴⁵ Televize se nezděráhá používat takové záběry k doplnění vlastních materiálů nebo ke zkoumání situace z různých úhlů pohledu. Kromě toho mohou televizní kanály ve snaze přilákat mladé publikum, které dává přednost YouTube před televizí, zvát do svých pořadů slavné YouTube blogery.

Některé rozdíly mezi YouTube a televizí jsme již nastínili. A je zřejmé, že ne každý obsah bude na YouTube žádaný stejně jako v televizi. Televize se ale také naučila přizpůsobovat novým podmínkám. Pod vlivem sociální sítě TikTok⁴⁶, která krátká videa popularizovala, zavedl YouTube formát krátkých videí (*shorts*), které televizní stanice rády využívají. *Shorts* inzerují televizní programy a vybízejí diváka, aby si zapnul televizi ve správný čas, aby viděl pokračování. Jak v tomto ohledu poznamenává William Uricchio, „YouTube by nebyl cílovou stanicí pro diváka, který hledá standardní televizní stravu nebo formáty. Ale pro fanoušky multiplatformních značek nebo multiplatformních sítí, pro diváky se zájmem o různé typy obsahu a pro rostoucí kohortu mladých diváků s mobilními telefony rychle poskytuje řadu alternativ“.⁴⁷

⁴⁴ Corinne Barnes definuje participativní žurnalistiku jako čin občana nebo skupiny občanů zapojených do procesu shromažďování, podávání zpráv, analýzy a šíření informací. BARNES, Corinne. Citizen Journalism vs. Traditional Journalism. In: *Caribbean Quarterly* [online]. 2012, 58(2/3), p. 16. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/41708775.pdf?refreqid=fastly-default%3A1bdaca28814a7abf7080e74fa63420e2&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1.

⁴⁵ Tamtéž, p. 23.

⁴⁶ *TikTok* [online]. Dostupné z: <https://www.tiktok.com>.

⁴⁷ „YouTube would not be a destination for the viewer seeking standard television fare or formats. But for the trans-brand or trans-network fan, the synoptic viewer and the growing cohort of young cellphone viewers, it is fast providing an array of alternatives.“ (vlastní překlad). URICCHIO, W. *The Future of a Medium Once Known as Television*. In: SNICKARS, Pelle – VONDERAU, Patrick. *The YouTube Reader*. Vilnius: Logotipas, 2009, p. 28.

YouTube je nejoblíbenější video hosting a je inspirací pro vytváření místních platforem, například RuTube (ruská platforma, která má stejný princip jako YouTube) a Youku (čínský video hosting, který kombinuje YouTube a Netflix).

Možnosti webu 2.0 pomohly vytvořit nejen nový způsob šíření informací, ale také upravily podobu prezentace informací. Na YouTube nejsou jen běžné seriály, pořady a zprávy, které známe z televize. Novinkou webu 2.0 se stalo blogování, které Tim O'Reilly, popularizátor webu 2.0, označuje za nejvíce nabízenou službu nového webu.⁴⁸ YouTube přinesl novou formu blogů – videoblogy.

Jako typický blog označuje Pavol Rankov webovou stránku uživatele vedenou ve formě deníků, kde tvůrce zveřejňuje vlastní myšlenky a publikuje své příběhy ze života.⁴⁹ Takové blogy dostaly na YouTube název vlogy⁵⁰ (slovo vzniklo spojováním slova video a blog), takový formát videí využívají youtuberi nejčastěji k prezentaci svého obyčejného dne. Ale YouTube objevil i nové formáty, které se od původních blogů značně liší. Setkáme se tady se streamováním her, s YouTube seriály, s obsahem pro děti, kde jejich vrstevníci rozbalují hračky, s recenzemi na restaurace, kosmetické salony a s dalšími druhy obsahu. Zajímavé jsou například recenze filmů, knih, a dokonce i YouTube videí jiných uživatelů (tvůrci videí mohou být nejen specialisté, ale i amatéři), kteří se rozhodnou podělit se o svou kreativitu se světem.

Na YouTube na rozdíl od televize nemusíte dbát na vysokou sledovanost a držet jméno, na internetové platformě si může každý zveřejňovat, co chce, jedinou podmínkou je dodržování pravidel sociální sítě a omezení uživatele při zveřejňování nelegálního obsahu. Díky svobodě projevu na YouTube vzniká úplně jiný typ obsahu. Navzdory tomu, že se většina tvůrců na YouTube snaží dosáhnout co nejvyšší kvality obrazu a zvuku, málokdo se snaží být podobný televizním pořadům. Televizní standardy jsou zpravidla přísnější než internetové, zejména v zemích, kde je televize jedním z nástrojů propagandy, zatímco internet je mnohem obtížnější kontrolovat. Ne každý, kdo nahrává videa na YouTube, je profesionál a odborník ve své oblasti, proto je na YouTube rozšířen laický subjektivní obsah.

⁴⁸ O'REILLY, Tim, 2005. What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. In *O'Reilly Media* [online]. 30.09.2005 [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: <https://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>.

⁴⁹ RANKOV, Pavol. Verejné a súkromné v komunikácii: Blog ako príklad aktuálnych zmien. In *Sociální studia*. 2009, 6 (2). Dostupné také z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/download/5721/4815/8744.

⁵⁰Vlog je video blog: nahrávání vlastních myšlenek, názorů, zkušeností, které se natáčejí a publikují na internetu (vlastní překlad). In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-01-29]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/vlog>.

Liší se také forma prezentace. Převážná část obsahu na YouTube se nenahrává ve studiu s profesionálním osvětlením a na scénáři nepracuje skupina lidí. Na tvorbě videí v podstatě nejčastěji pracuje jeden člověk, takže vizuálně se obsah nápadně liší od televize. Začínající blogeri často natáčejí na mobilní telefon nebo na techniku, kterou už mají. Natáčejí videa za denního světla a povětšinou doma⁵¹. To, co mohou diváci v rámečku vidět, do značné míry závisí na tématu blogu. V případě knižního blogu se často jedná o knihovny zdobené dekorativními prvky, útulné místo ke čtení, svíčky a velký hrnek čaje.

Markantní rozdíl najdeme i ve stylu řeči. Jak jsme již zmínili, YouTube je projevem webu 2.0, takže autoři neustále dostávají zpětnou vazbu od svých diváků. Tvůrci vidí počet zhlédnutí a odběratelů, čtou komentáře, nabízejí divákům účast v soutěžích, které pořádají, povzbuzují fanoušky ke sledování i jiných svých sociálních sítí, odpovídají na časté otázky diváků ve videích a komentářích, pořádají streamování se živým chatem. Proto se mezi divákem a autorem vytváří silnější spojení než mezi televizním kanálem a televizními diváky. Mnoho autorů dokonce dává svým divákům přezdívku, čímž skupinu ještě více stmelí. Proto tvůrci často komunikují se svými diváky jako s přáteli (tykají si, sdílí osobní příběhy ze svého života, mluví o svých plánech atd.). Kvůli tomu se styl projevu autorů videa mnohdy jen velmi málo podobá publicistickému projevu. Hodně tvůrců scénář opravdu promýšlí, ale jen zřídka najdeme video, které je naplánované od prvního do posledního slova. Na YouTube se cení upřímnost, a právě to vytváří úplně jiný přístup k videu, než jaký známe z televize.⁵²

1. 4. Jak YouTube ovlivňuje literární scénu?

Na vliv YouTube na literární sféru lze pohlížet ze dvou úhlů. Prvním z nich je otázka, jak se mění literatura a literární témata při převodu z textového formátu do multimediálního. Druhým je, jak vznik YouTube ovlivňuje vztah publika k literatuře. Začneme zvažováním první teze.

Rozhodující roli při prezentaci informací na YouTube hraje fakt, že se jedná o multimediální platformu. To ukládá autorovi obsahu určité povinnosti. Když mluvíme o textu, je pro nás důležitý pouze jeden aspekt vnímání. Když už mluvíme o multimediálním obsahu, musíme si pamatovat, že důležitou roli hraje nejen to, jakou informaci chceme divákovi sdělit, ale také to, jak to uděláme po vizuální a zvukové stránce. Neil Postman tvrdí, že obrázky přitahují více

⁵¹ V případě, že nejde o lifestyle blog, který má za účel ukázat všední den tvůrce.

⁵² CHOI, Grace Y. – MITCHELL, Anne Marie. So sorry, now please watch: Identifying image repair strategies, sincerity and forgiveness in YouTubers' apology videos. In: *Public Relations Review* [online]. 2022, 48 (4), p. 8. [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0363811122000819>.

pozornosti než význam toho, co se říká.⁵³ To nás vede ke dvěma závěrům. Prvním z nich je, že diváckou prioritou budou videa, která jsou vizuálně zajímavá. Druhým je, že vizuální složka literárních videí na YouTube hraje většinou důležitější roli než spolehlivost informací. Samozřejmě nemůžeme vyloučit videa ve formátu podcastu, která v tomto segmentu najdeme nejčastěji mezi youtubery, kteří nahrávají obsah pro studenty, ale většinu literárních videí na YouTube tvoří produkty booktube (více o pořadech pro studenty a vizuální složce booktube níže).

Není divu, po průchodu pomyslným mlýnkem YouTube jako mediální platformy nabízející především zábavný obsah se dokonce i elitní kultura stává masovou⁵⁴, vysvětlenou jednoduchými slovy. Díky tomu ovlivňuje YouTube literární sféru již samotným formátem prezentace a schopnosti literatury v něm existovat. Také Alla Černych zdůrazňuje změnu ve vnímání informací mezi lidmi s rozvojem multimediální kultury: „Moderní komunikační prostředky výrazně posílily mimojazykovou a vizuální složku. Komunikační průlom ve 20. století začal šířením rádia a kina a nyní vrcholí šířením televize a internetu“.⁵⁵ O prezentaci literatury na YouTube tedy můžeme hovořit jen zřídka (kromě audioknih či záznamů divadelních představení). Platforma nám spíše nabízí obsah, který se pohybuje kolem literatury (týká se knih, rozprávění o knihách, různých knižních doplňků), než produkty literární činnosti. To znamená, že se na YouTube častěji setkáme s videi o knize jako objektu sběratelství a uctívání nebo jako o součásti určitého životního stylu, než s objektivním a plnohodnotným oceněním literární činnosti a produkce. Recenze literatury, které můžeme najít na YouTube, se liší v závislosti na tvůrci obsahu. V případě recenzí knih určených pro studenty se jedná o propracované rozborů textů, které vznikly na základě odborné literatury. Pokud mluvíme o obsahu vytvořeném amatéry, častěji pozorujeme subjektivní hodnocení literatury na ose „líbí se nebo nelíbí“.

Už jsme si řekli, že vztah mezi divákem a tvůrcem na YouTube je docela úzký. Tvůrce obsahu často působí jako autorita pro své fanoušky. V tomto případě může YouTube fungovat jako

⁵³ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 111.

⁵⁴ Alla Černych definuje elitní kulturu jako vysokou, vážnou, vytvořenou uznávanými tvůrci v souladu s pravidly. Masová kultura v její definici je kultura založená na masové produkci, standardizaci a obchodu; ČERNYCH, Alla. *Mir sovremennych media*. Moskva: Territoria Budušego, 2007, s. 164.

⁵⁵ „Современные средства коммуникации значительно усилили лингвистический и изобразительный компонент. Коммуникационный прорыв в XX в. начинался с распространения радио и кино и сейчас подходит к кульминации в связи с распространением телевидения и Интернета“ (vlastní překlad). ČERNYCH, Alla. *Mir sovremennych media*. Moskva: Territoria Budušego, 2007, s. 146.

další nástroj veřejné propagace. Po poslechu rad oblíbeného blogera mohou mít diváci zájem o jeho doporučení, včetně těch literárních.

Jednou z forem popularizace literatury na YouTube jsou videa literárních odborníků, ať už jsou to spisovatelé, literární kritici, překladatelé, nakladatelé a další. Takovým obsahem může být reklama na vlastní dílo, kritika nedávno vydaných knih nebo rozbor a analýza slavných děl. Pokud je tento druh obsahu skutečně produkován profesionály, umožňuje to více lidem věnovat se literatuře do větší hloubky. Pokud je však zdrojem informací amatér nebo vtipálek, může to vést k popularizaci nesprávných faktů.

YouTube je multimediální platforma a kvůli tomu mění formát prezentace literatury. Důležitým aspektem je, že v éře multimediální komunikace, jak tvrdí Neil Postman, se u člověka rozvíjí těkavé a povrchní vnímání.⁵⁶ U multimediálního obsahu by měla vizuální složka doplňovat zvukovou, což není případem audioknih na YouTube, ve kterých se vizuální složka obvykle skládá z jednoho nebo několika střídajících se obrázků, proto o nich tady uvažovat nebudeme. Kromě toho publikace audioknih může porušovat pravidla YouTube týkající se autorského práva. Na YouTube nechybí ani záznamy divadelních představení pořízené běžnými diváky nebo připravené přímo pro televizní obrazovku, které jistě souvisejí s literaturou, ale jsou zbavené hlavní složky webu 2.0, která nás zajímá – interakce s diváky. I když výše uvedené typy obsahu stále mají prostor pro zpětnou vazbu, nevyžadují ji, neoslovují přímo diváky a proto postrádají hlavní složky webu 2.0. I když jsou videa publikována na platformě, která patří k webu 2.0, existují naprosto dobře bez jejích funkcí, proto se jim v této práci nebudeme věnovat.

YouTube nás zajímá jako platforma, pro kterou je důležitý kontakt mezi tvůrcem a divákem, proto se podrobně zamyslíme nad jiným typem obsahu. Patří sem videoblogy youtuberů, kteří se zajímají o literaturu a ve svých videích recenzují své oblíbené knihy. Tento typ obsahu zahrnuje také učitele a odborníky na literaturu, kteří často prezentují informace populární mezi studenty a školáky nebo potřebné k maturitě. Podíváme se také na zvláštní fenomén fandomů, tedy tvorbu fanoušků literárních světů, která se odráží i na YouTube. A také zvláštní jev – knihy od blogerů, jejichž tvorba se literatuře přímo nevěnuje, což jim však nebrání sdílet své zkušenosti a svou tvorbu vydávat knižně.

⁵⁶ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010.

Marshall McLuhan ve své knize *Jak rozumět médiím: extenze člověka* tvrdí, že v moderním světě je nemožné vnímat informační zdroj odděleně od sdělení. Médium je samotné sdělení.⁵⁷ To platí i pro YouTube. Platforma změnou formátu známého literatury vytváří na ni zcela nový pohled. Odklon od původní textové podoby literatury omezuje její jazykovou složku (protože se na multimediální platformě častěji uplatní prostěsdělovací styl a častěji jsou prezentovány recenze a hodnocení, než předčítání samotného díla), ale rychlým šířením a popularizací prostřednictvím sociálních médií otevírá nové možnosti interpretace a nové formy prezentace. A také v některých případech pomáhá popularizovat literaturu a literární vědu.

2. LITERATURA

V roce 2004 popsal Jiří Pavelka svůj předpoklad o budoucnosti umění v digitální sféře: „Zatímco televize prosazuje uniformitu, internet je masmediální komunikační oblastí, ve které se mohou plně uplatnit a rozvinout také individuální koncepty světa, a tudíž i pluralita. To je šance pro umění. Dá se dokonce předpokládat, že internet se stane základním médiem umělecké komunikace blízké budoucnosti a že v jeho rámci dokonce vzniknou moderní formy lidového umění“.⁵⁸ Dnes můžeme skutečně říci, že umění si našlo své místo na sociálních platformách, včetně YouTube. Navíc, jak jsme již naznačili výše, kreativita na YouTube získala zvláštní formy vyjádření.

2. 1. V jaké formě je literatura představena na YouTube

Platforma nám nabízí nové možnosti a funkce pro tvorbu digitálního umění. Pavla Hartmanová také podotýká: „Při interpretaci literatury sociálních médií, ale i digitální literatury obecně hraje samotná platforma, která ji nese, významnou roli... protože jednak definuje strukturu samotného díla a zároveň k sobě přitahuje i určitý typ autorů a čtenářů“.⁵⁹ Ve své práci zkoumá textovou kreativitu na internetových platformách, ale její tvrzení platí i v případě YouTube.

Jak vypadá prezentace literatury na YouTube? Za prvé, video formát, diktovaný samotnou platformou, nezahrnuje čtení díla nebo zobrazování stránek knihy. Literatura na YouTube jsou především recenze knih, analýzy literárních období, životopisy autorů, videa o kultuře čtení, audioknihy, nahrávky rozhlasových her a divadelních představení.

⁵⁷ MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Praha: Mladá fronta, 2011. Strategie. s. 23–26.

⁵⁸ PAVELKA, Jiří. *Kultura, média & literatura*. Brno: Středoevropské centrum slovanských studií, 2004, s. 236.

⁵⁹ HARTMANOVÁ, Pavla. *Digitální literatura sociálních médií*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2021, s. 21.

Nejprve bychom si měli definovat, co přesně budeme považovat za literární obsah na YouTube. Mnoho blogerů zmiňuje literaturu nebo cituje slavné knihy. Pojímám to však jako součást sociální kultury, která byla přenesena z reálného života na sociální sítě, takže se těchto aspektů dotýkat nebudeme. Budeme se zabývat především fenoménem zvaným *booktube*. Název je tvořen spojením dvou slov: YouTube a book (angl. kniha) a odráží podstatu fenoménu.

Pod pojmem *booktube* se v populární kultuře a odborné literatuře rozumí především typ obsahu, kterému se podrobněji věnujeme v kapitole Recenze současné literatury.⁶⁰ V této práci nás zajímají i další typy literárního obsahu na YouTube, které však v populární kultuře nezaznamenaly tak velký ohlas. Proto, abychom předešli zmatkům, budeme pod pojmem *booktube* mínit kanály, obsah kterých se soustřeďuje na recenze na současnou literaturu.

Norbert Bolc poznamenává: „Při čtení blogů si hned všimnete, že zde dominuje subjektivita, polemika a stranicnost. Autenticita je pro blogery důležitější než objektivita. Autentický hlas je to, o čem Web 2.0 je“.⁶¹ Totéž platí pro YouTube. YouTube je platforma pro každého, na tvůrce nejsou kladeny žádné požadavky, každý může svobodně publikovat, co chce. Většina obsahu nalezeného na YouTube (včetně literárně zaměřeného obsahu) proto není dílem výzkumníků a odborníků. Tím pádem první věc, kterou můžeme o prezentaci literatury na YouTube říci, je, že převažujesubjektivita úsudku.

Dalším důležitým bodem je, že většina blogerů na YouTube má zájem o rostoucí popularitu a propagaci svého obsahu. Proto se recenze na jejich kanálu často dotýkají populární literatury a takzvaných bestsellerů.

2. 2. Obsahy o knihách na YouTube

Pro jednodušší orientaci rozdělíme vybrané tvůrce do čtyř kategorií na základě obsahu jejich videí: budeme sledovat druhy obsahů nabízené autorem; autorovo chování v rámci videa; jeho odbornost; informace, které poskytuje, a formu jejich poskytování; projev osobnosti blogera ve videích; vizuální složku; žánry literatury, o kterých autor mluví; autorovo použití spolehlivých a odborných zdrojů.

⁶⁰ Například: DOGGET, Julie A. What Is BookTube And Why Should You Be Watching (And Reading)? In: *Huffpost* [online]. New York: BuzzFeed, Inc. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/what-is-booktube_1_5cc06c21e4b01b6b3efb45ec;

OBSTOVÁ, Barbora. Booktubeři: milovníci knih jsou i na YouTube. In: *Dobré knihy* [online]. Praha: DOBRÉ KNIHY s.r.o. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://magazin.dobre-knihy.cz/literarni-zajimavosti/booktuberi-milovnici-knih-na-youtube/#>.

⁶¹ „Читая блоги, сразу замечаешь, что здесь господствуют субъективность, полемичность и партийность. Аутентичность для блогеров важнее, чем объективность. Подлинный голос – самое характерное для Web 2.0“ (vlastní překlad) BOLC, Norbert. *Azbuka media*. Moskva: Evropa, 2011, s. 23.

Do první kategorie patří booktuberi, jak je popisuje Blanka Činátlová. Tvůrci tohoto typu obsahu jsou většinou amatéři a milovníci četby bez odborného vzdělání. Do svých videí zařazují literaturu, která se jim líbí nebo která je oblíbená v jejich kruzích.⁶² Populárními typy obsahu na takových kanálech jsou recenze konkrétních knih a také různé tagy⁶³, které jsou oblíbené na YouTube (book haul, baví/nebaví, wrap up, dotčeno, kniha měsíce atd.). Jejich recenze knih jsou často subjektivní a týkají se především osobních dojmů z přečteného díla. Vzhledem k tomu, že pro tvůrce těchto kanálů je důležitá i sebe prezentace, lze mezi videi těchto uživatelů nalézt i neliterární obsah. Tagy se mohou týkat nejen literatury jako takové, ale i čtenářských návyků autora, demonstrace vlastní knihovny či místa pro čtení, autorovy sbírky záložek, seznamu oblíbených/nejméně oblíbených knih, seznamu knih plánovaných ke čtení atd. Vizuální složka hraje v takových videích důležitou roli a tvůrce se jí snaží co nejvíce zlepšit: videa jsou často natáčena k knihovnou na pozadí a s šálkem čaje v ruce. Tvorba takových kanálů oslovuje lidi s podobnými zájmy, takže autoři kanálů se snaží vytvářet přátelské vztahy mezi sebou a diváky: reagují na požadavky diváků o zapojení do populárního tagu nebo o přečtení konkrétního titulu a důsledné nahrávání video-recenzi na něj.

Druhou kategorií jsou pořady pro studenty. Autoři této kategorie většinou hovoří o literatuře, která je zařazena do školního vzdělávacího programu nebo pojednávají o volitelné literatuře k maturitě. Tyto YouTube kanály jsou méně populární než kanály booktuberů (častěji bývají diváky vyhledávaná videa na konkrétní téma, než by docházelo k pečlivému sledování každého nového videa na kanálu) a tvůrce podobného obsahu jsou učitelé nebo odborníci. Videa na takových kanálech jsou často tvořena formou krátkých přednášek, kde tvůrce stručně pojednává o konkrétním díle nebo životě spisovatele. I když je YouTube platformou pro svobodnou a často neformální prezentaci, na takových kanálech je většinou zachován vztah učitel–žák. Autoři vzdělávacích kanálů se méně často obracejí k divákům, nesnaží se vytvořit s nimi přátelské vztahy. Obsah popsanych kanálů je stejnorodý a o osobnosti tvůrce se dozvíme jen málo. Cílem videí těchto kanálů je v první řadě pomoci s přípravou k maturitě a poskytnout přesnou a objektivní informaci o literatuře a literární tvorbě. Do této skupiny můžeme zahrnout i videa

⁶² ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 378–395.

⁶³ Tagy neboli štítky jsou na YouTube klíčová slova, která pomáhají divákům snadněji vyhledávat videa. GOOGLE. Přidávání štítků k videím YouTube. In: *Google* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/146402?hl=cs&sjid=11062204637608875304-EU>; V YouTube prostoru se z ustálených tagů stává rubrika nebo formát. V tomto smyslu pojem „tag“ používá i Blanka Činátlová. ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 379, 383, 383–384, 389, 390.

vytvářená vzdělávacími institucemi, která se objevila během pandemie covidu-19 a byla určena k pomoci studentům v průběhu distanční výuky.

Do třetí kategorie zařadíme tvorbu fanoušků populárních fandumů⁶⁴. Studium fanoušků a jejich chování je samostatnou disciplínou. V tomto případě mluvíme především o lidech, kteří se identifikují jako fanoušci a aktivně se podílejí na fanouškovské tvorbě. Navzdory tomu, jak tvrdí Martin Foret, existuje přinejmenším stejné množství lidí, kteří se identifikují jako fanoušci, ale neúčastní se fanouškovských aktivit jako aktivní účastníci.⁶⁵ Kromě toho Foret upozorňuje, že vznik webu 2.0 se stal podmínkou k většímu rozšíření fanouškovství, protože umožnil snadné a rychlé rozšiřování obsahu.⁶⁶ Podotýká také, že šíření fanouškovského obsahu a rozšíření fandumů jako fenoménu bylo do značné míry ovlivněno snadnějším přístupem k technologiím, takže každý měl možnost dát najevo svou kreativitu a sdílet ji s podobně smýšlejícími lidmi po celém světě.⁶⁷

Fanouškovská tvorba má na YouTube různé podoby. Nejčastější formou obsahu tohoto charakteru je srovnání knih a filmů oblíbených fandumů (Harry Potter, Pán prstenů, Zaklínač atd.). Najdeme i úsilí o detailní poznání předmětu zájmu konkrétního fandumu (podrobný rozbor postav, autorské či režisérské chyby), objevují se i konspirační teorie a pokusy o rozluštění skrytých náznaků autora. Taková videa jsou často vzdálená osobnosti youtubera (někteří youtubeři v této kategorii neukazují ani svůj obličej v záběru a videosekvenci naplňují úryvky z filmů, fan arty nebo ilustracemi z knih).

Navzdory skutečnosti, že většina kanálů YouTube se věnuje primárně literatuře a knihám, publikovaná videa se od sebe výrazně liší, a to jak ve vizuální složce, tak i v obsahové. Blogery a jejich tvorbu rozdělujeme do skupin, abychom porovnali rozdíly a identifikovali podobnosti, a vytvořili tak úplnou představu o tom, jak je literatura na českém YouTube prezentována. Blogeři, kteří byli pro tuto práci vybráni, jsou ve svém oboru nejoblíbenější. Navzdory tomu, že booktube není na YouTube příliš populární komunitou, podařilo se těmto tvůrcům nasbírat dostatečný počet odběratelů a zaujmout vedoucí postavení v oblasti prezentace literatury na YouTube.

⁶⁴ Fanoušci konkrétní osoby, týmu, seriálu atd. jsou společně považováni za komunitu nebo subkulturu (vlastní překlad). Fandom. In: *Oxford English Dictionary* [online]. Oxford: Oxford University Press, 1987, stránka naposledy edit. červen 2023. [cit. 2023-12-02]. Anglická verze. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/OED/6603613080>.

⁶⁵ FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, s. 47.

⁶⁶ Tamtéž, s. 51–52.

⁶⁷ Temtéž, s. 52.

Aby byly analýzy všech kanálů strukturované a aby bylo snazší určit rozdíly mezi kategoriemi literárního obsahu na YouTube, rozdělíme analýzy do tří částí: popis kanálu, videa a jejich obsah a komunikace a spolupráce.

První část analýzy se bude týkat struktury samotného kanálu: playlisty na kanálu, názvy videí, vytváření popisů ke kanálu a videím; typ obsahu: rubriky na kanálu, tangování; publikační frekvence. Ve druhé části analýzy se podíváme na vizuální složku kanálů, originalitu obsahu a zvláštnost každého kanálu, rozmanitost literárních žánrů, kvalitu a hloubku recenzí knih a také obsah, který nesouvisí s literaturou. Poslední část analýzy se bude týkat komunikace blogerů s fanoušky, spolupráce s nakladatelstvími a také blogerských aktivit mimo YouTube.

3. ČESKÁ YOUTUBE LITERÁRNÍ SCÉNA

V této kapitole se blíže podíváme na konkrétní kanály YouTube, které jsme v předchozí kapitole rozdělili do čtyř kategorií. Podíváme se na tvorbu každého z vybraných booktuberů, její jedinečné charakteristiky a rysy vlastní autorům v určité kategorii. Pokusíme se určit, co přesně diváky přitahuje na tvorbě konkrétního youtubera a jak se literatura promítla do jeho tvorby.

3. 1. Recenze současné literatury neboli booktube

V této kapitole se podíváme na kanály nejpopulárnějších booktuberů, kteří vydávají videa častěji a pravidelně. Navíc díky své oblíbenosti mají i aktivnější publikum, které jim poskytuje zpětnou vazbu. Budeme analyzovat pět kanálů: Radši knihu⁶⁸, Molly v knize⁶⁹, Eliss books⁷⁰, KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih⁷¹, Klářiny knihy⁷². Důvodem volby kanálů byly nejvyšší počty odběratelů. Každý z kanálů splňuje rysy uvedené v předchozí kapitole: subjektivita, neodbornost, mimoliterární obsah, velká role osobnosti tvůrce, dobře propracována vizuální stránka, tagování atd. Podíváme se nejen na tvorbu autorů kanálů, ale i na aktivitu diváků v komentářích.

⁶⁸ Radši knihu. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@radsiknihu>.

⁶⁹ Molly v knize. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@MollyVknize>.

⁷⁰ Eliss books. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@elissbooks>.

⁷¹ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@KNIHANKOVsvetknih>;

Název kanálu je uveden v původním pravopisu.

⁷² Klářiny knihy. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Klarinyknihy>.

Je důležité poznamenat, že při hledání booktuberů jsme několikrát narazili na kanály, které nebyly i přes dostatečný počet zhlédnutí a odběratelů delší dobu aktualizovány. V této práci budeme ale zkoumat jen ty kanály, kde bylo poslední video zveřejněno nejpozději v roce 2023.

V českém prostředí není fenomén booktube často popisován. Blanka Činátlová ve studii *Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny z roku 2017* se vyjadřuje k této kultuře poměrně negativně. Zdůrazňuje, že tvůrcům jde především o chvástání svými čtenářskými výkony (přečíst z nových knih co nejvíce a co nejrychleji), dbají především na schopnost autora držet čtenáře v napětí a klasiku označují za nechutnou. Kromě toho autorka píše, že předtavují veřejné čtení, které se velmi liší od soukromého, na které jsme zvyklí: „Booktuberské čtení radikálně proměňuje některé etablované (a emblematické) rysy moderního čtenáře. Ústraní a samotu čítárny nahrazuje veřejný a sdílený prostor sociálních médií a YouTube. Jeden ze zásadních smyslů a motivace četby spočívá právě ve sdílení – musím číst to, co čtou ostatní, komentovat to, co komentují druzí, poměřovat své čtení se čtením ostatních“⁷³.

Obzvláště zajímavý je výběr populárních booktube žánrů. V oblíbě booktuberů jsou série a ságy, přičemž podle Činátlové jde především o rozsah: „Čím rozsáhlejší je text, tím větší překážka, výzva a důkaz čtenářské vytrvalosti“⁷⁴.

Blanka Činátlová upozorňuje, že mezi napínavé a zajímavé knihy z pohledu booktuberů patří především apokalyptické, sci-fi a jiné thrillery („napínavky, zabíječky, fantasy ságy, romance“).⁷⁵ Melina Hughesová ve studii *BookTube and the Formation of the Young Adult Canon* píše, že se tvorba booktuberů soustřeďuje především na young adult literaturu^{76,77}. Obliba young adult žánru na YouTube má poměrně jednoduché vysvětlení. Hlavními uživateli YouTube jsou mladí lidé.⁷⁸

⁷³ ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 380.

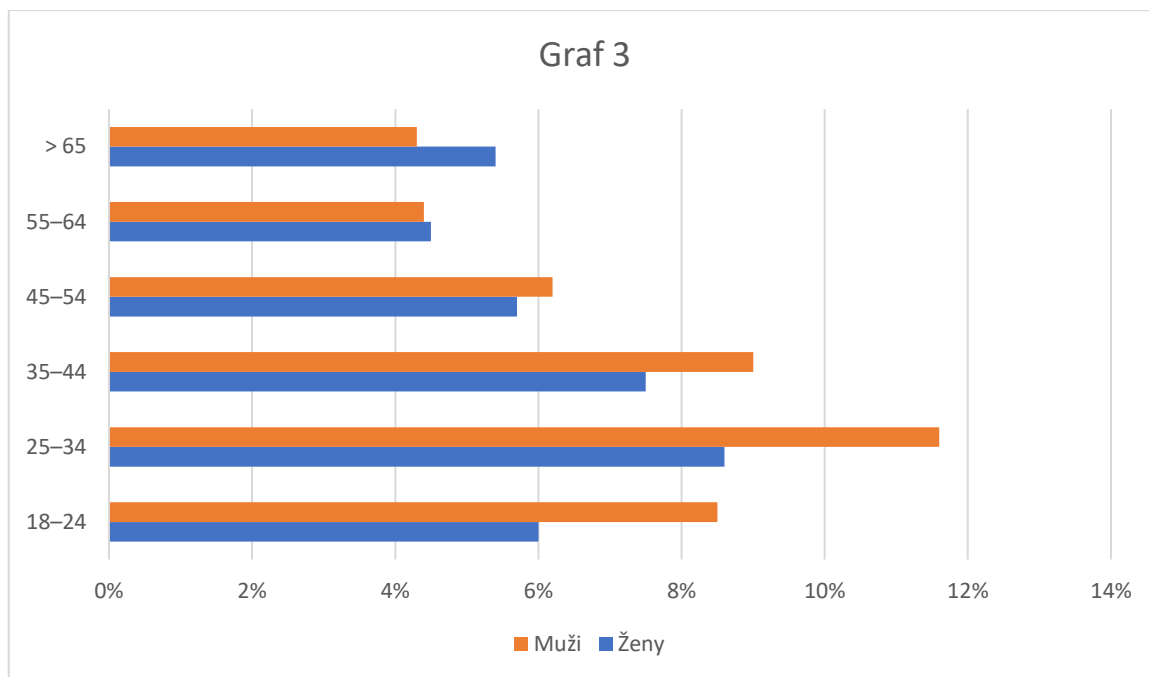
⁷⁴ Tamtéž, s. 382.

⁷⁵ Tamtéž, s. 387.

⁷⁶ Stephen Dunning definuje young adult literaturu jako most mezi jednoduššími díly školního programu a složitou literaturou určenou dospělým. DUNNING, Stephen. Criticism and the “Young Adult Novel”. In: *The High School Journal*. 1962, 45 (5), p. 208. Dostupné také z: https://www.jstor.org/stable/pdf/40366769.pdf?refreqid=fastly-default%3A8b8809ea313bac884d3904e1b63fb3fc&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1.

⁷⁷ HUGHESOVÁ, Melina. BookTube and the Formation of the Young Adult Canon. In: *Book Publishing Final Research Paper* [online]. 2017, p. 24. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: https://pdxscholar.library.pdx.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1024&context=eng_bookpubpaper.

⁷⁸ Webová stránka demandsage.com poskytuje statistiku o používání YouTube podle věkových a genderových kategorií za leden 2024, kterou uvádíme v grafu 3. Dostupné z: <https://www.demandsage.com/youtube-stats/>.

Největší kategorií uživatelů YouTube jsou lidé ve věku od 24 do 34 let. Blanka Činátlová však píše, že většina booktuberů jsou středoškolačky a maturantky, méně často se na booktube setkáme se studentkami vysokých škol nebo s ženami na mateřské dovolené.⁷⁹ Pravděpodobně tento rozpor vznikl tím, že statistika nezohledňuje uživatele mladší 18 let a to, zda uživatelé zveřejňují vlastní obsah. Kromě toho statistika neposkytuje informaci o druhích obsahu, které jsou populární u jednotlivých skupin.

Booktube rozhodně popularizuje čtení. Blanka Činátlová však podotýká, že booktuberům záleží na kvantitě knih, nikoli na jejich kvalitě. Čtení pro ně je soutěž, ve které vyhrává ten, kdo čte rychleji a více.⁸⁰ Booktuberi si navíc váží především papírových knih, někteří z nich zcela odmítají číst z počítače, papírovou knihu potřebují ve videu jako ukázkou a jako nový předmět do knižní sbírky. Je také důležité, aby kniha byla vlastní, knihy vypůjčené z knihovny se u booktuberů objevují jen zřídka. Na základě úsudků Blanky Činátlové o potřebě booktuberů dodržovat určité vizuální stereotypy⁸¹ lze předpokládat, že domácí knihovna je pro ně sbírkou i dekorativním prvkem najednou. Při kombinaci těchto dvou faktorů můžeme hovořit o vnímání čtení jako produktu. Na knihy na booktube se dá pohlížet nejen jako na kulturní fenomén, ale také jako na spotřební zboží. Blogerů se chlubí nejen tím, jaké knihy si přečetli a kolik, ale i

⁷⁹ ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 381.

⁸⁰ Tamtéž, s. 382.

⁸¹ Tamtéž, s. 383.

tím, jaké knihy si pořídili a za jakou cenu.⁸² Blanka Činátlová píše: „Základní mírou [chlouby] je tady množství knih přečtených (nebo pořízených) v určitém časovém úseku“.⁸³ Autorka také upozorňuje, že většina booktuberů čte tytéž knihy.⁸⁴

Blanka Činátlová popisuje i různé druhy videí, které získaly mezi booktubery velkou oblibu.⁸⁵ Jsou to především různé tagy.⁸⁶ Mezi oblíbenými tagy booktuberů patří Book Haul. V takových videích rozbalují booktuberi nově objednané knihy, ukazují už přečtené a sdělují, ke čtení čeho se teprve chystají.

Další oblíbený tag se týká čtenářských návyků. Booktuberi odpovídají na otázky o svých čtenářských zvyklostech a tricích. Blanka Činátlová porovnává tuto soutěž se hrou a dochází k závěru, že booktuberská kultura se opírá ne o čtení jako trávení volného času, ale o čtení jako koníček, který kromě čtení samotného předpokládá i sběratelství a rituály: „Knižní záložka se stává čtenářovým fetišem [...]. Jídlo při čtení považuje většina booktuberů za zneuctění knihy a pokud popíjejí, tak spíše čaj než kávu. [...] Většina booktuberů/rek také vyžaduje absolutní ticho. Téměř všichni se shodují, že čtou více knih najednou“.⁸⁷

3. 1. 1. Medailonky

3. 1. 1. 1. Radši knihu

Radši knihu je nejpopulárnější český booktube kanál. Kanál byl zaregistrován 5. července 2017 a za dobu jeho existence se jeho tvůrkyni podařilo získat více než dva miliony zhlédnutí. Kanál bootuberky Míši (jak ji nazývají v komentářích)⁸⁸ odebírá 15,2 tisíce lidí a průměrný počet zhlédnutí videa je přibližně 31 tisíc. Během sedmi let zveřejnila booktuberka 369 videí a nejpopulárnější video na jejím kanálu získalo 100 tisíc zhlédnutí.

Popis kanálu říká: „Čauky! Vítám Vás na mém Youtube kanále o knihách a ostatních věcech, které mě baví :) Snad Vás budou mé recenze na knížky bavit a najdete v nich novou inspiraci

⁸² Tamtéž, s. 385.

⁸³ Tamtéž, s. 382.

⁸⁴ Tamtéž, s. 382.

⁸⁵ Tamtéž, s. 385.

⁸⁶ Na YouTube se tento pojem používá i jako označení konkrétního druhu videí s určitým scénářem nebo tématem;

Pavla Hartmanová poukazuje, že tagování jako nástroj umožňuje snadnější orientaci na HTML stránkách. HARTMANOVÁ, Pavla. *Digitální literatura sociálních médií*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2021, s. 54.

⁸⁷ ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 384.

⁸⁸ ester.zientkova. [Míšo, ty vlasy...]. In: *YouTube* [online]. 04. 03. 2024. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Lk3Ee3Vq5X4>.

na čtení! :)“.⁸⁹ Většina publikovaných videí se týká především knih, které blogerka četla, ale mezi její tvorbou najdeme i jiný obsah.

3. 1. 1. 2. Molly v knize

Další oblíbenou českou booktube blogerkou je Molly (křestním jménem Zuzana)⁹⁰ z kanálu *Molly v knize*. Její kanál byl zaregistrován 7. listopadu 2015 a počet odběratelů se blíží 9 tisícům. Za celou dobu své existence získal kanál více než 850 tisíc zhlédnutí, z toho 26 tisíc zhlédnutí na nejpoblíbenějším videu. Celkem zveřejnila booktuberka 161 videí a na rozdíl od předchozí blogerky však nezůstává Molly na kanálu aktivní pořád. Její nejnovější video bylo zveřejněno 13. dubna 2023. Předchozí video vydala 22. prosince 2021, poté na kanál dlouhou dobu nic nepřidávala.

V popisu kanálu autorka píše: „Vítejte na mém kanálu! :) Věnuju se tu recenzím na knížky a v každém videu se snažím odtajnit trochu toho děje, aniž bych čtenáři prozradila závěr. Knížku pak vždycky ohodnotím procenty. Budu ráda za každý komentář nebo lajk :)“.⁹¹

Autorka nejčastěji natáčí videa o přečtených knihách, kde je recenzuje.

3. 1. 1. 3. Eliss books

Další blogerkou, která vydává videa o knihách, je Eliška⁹² z kanálu Eliss Books. Dívka má více než 7,6 tisíc odběratelů a její kanál existuje od 15. května 2016. Za tuto dobu zveřejnila 183 videí s celkovým počtem zhlédnutí více než 996 tisíc. Blogerčino nejoblíbenější video získalo 32 tisíc zhlédnutí. Eliška natáčí podobná videa jako předchozí blogerky. V popisu kanálu nenajdeme nic kromě odkazu na blogerčin Instagram.

⁸⁹ *Radši knihu [online]*. In: YouTube. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@radsiknihu>.

U citací z kanálů a názvů videí zachováváme původní pravopis včetně chyb.

⁹⁰ Najít celá jména dívek není tak snadné, protože i na festivalech jsou zastoupeny pouze křestním jménem a názvem kanálu. Klářiny knihy. Klářiny knihy - Humbook 2018. In: *YouTube* [online]. 10. 10. 2018. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_y2zdP-6xhY, čas 02:10–02:18.

⁹¹ Molly v knize. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@MollyVknize>.

⁹² Radši knihu. Radši Advent 2022 - #8 - Skoro TOP knihy roku | ft. @elissbooks. In: *YouTube* [online]. 08.12.2022. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_4O3pnMcKaM, čas 00:21–00:22.

3. 1. 1. 4. KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih

Kanál KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih vytvořila Irena⁹³ 23. května 2016 a za tuto dobu se jí podařilo získat 6,8 tisíce odběratelů. A během doby své existence získal kanál více než 1,4 milionu zhlédnutí, včetně 16,6 tisíc zhlédnutí nejpůvodnějšího videa. V popisu kanálu dívka píše: „Mám dvě největší životní vášně - pejsky a knihy“⁹⁴. A skutečně, na jejím kanálu je mezi 532 videi, která zveřejnila, mnoho takových, kde se na obrazovce objevují psi.

Blogerka ale není jedinou autorkou Knihánkova, v některých videích, které můžeme najít na kanálu, se objevují její matka a babička, které také rády vyprávějí o svých čtenářských zážitcích.

Je také zajímavé, že tento kanál není blogerčin první. Do roku 2016 dívka natáčela videa pro svůj další kanál s názvem Rodaw z Knihánkova.⁹⁵ Jak píše na svém blogu, Rodaw je její přezdívka.⁹⁶ Tento kanál lze také řadit k booktube. Blogerka zveřejňovala knižní tagy, recenze knih, které četla, seznam „top“ knih atd. Za 4 roky existence se tomuto kanálu podařilo získat 5,35 tisíc odběratelů, blogerka však zastavila produkci kanálu. V posledním videu mluví o tom, jak se změnila její tvorba za dobu, kdy kanál provozovala, a říká divákům, že chce založit „nový kanál, kde bych měla jakože ‚čisto‘ a mohla natáčet opravdu už to, co chci“⁹⁷, jak říká ve videu. V posledním videu také říká, že se kanál „stěhuje“ a nechává sledovatelům odkaz na nový Knihánkov.⁹⁸

3. 1. 1. 5. Kláříny knihy

Další knižní kanál, který existuje na YouTube od 30. října 2013, se nazývá Kláříny knihy. Autorkou tohoto kanálu, Klára Nováková⁹⁹, provozovala webový blog, než začala natáčet videa na YouTube.¹⁰⁰ Od roku 2013 se blogerce podařilo shromáždit 4,87 tisíc odběratelů. Celkem je

⁹³ Maminka ve videu jí říká Irenka. KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. ČTENÍ S MAMINKOU 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qEbePVRscdM>, čas 22:22–22:25.

⁹⁴ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@KNIHANKOVsvetknih>.

⁹⁵ Rodaw z Knihánkova. *YouTube* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Rodawsbooks/videos>.

⁹⁶ Rodaw z Knihánkova. O Rodaw. In: *Rodaw z Knihánkova* [online]. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://knihankov.blogspot.com/p/o-rodaw.html>.

⁹⁷ Rodaw z Knihánkova. POZOR POZOR !!!!! KNIHÁNKOV SE STĚHUJE !!!!! :-)). In: *YouTube* [online]. 23.05.2016. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=LwxW_BghJvs, čas 01:02–01:08.

⁹⁸ Tamtéž, čas 00:00–00:45.

⁹⁹ Příloha A.

¹⁰⁰ Příloha A;

na kanálu 189 videí, která získala více než 560 tisíc zhlédnutí. Nejpopulárnější video nasbíralo téměř 20 tisíc zhlédnutí.

Na Klářině kanálu najdeme popis v češtině i angličtině: „Zdravím! Mé jméno je Klára a píšu na blog Klářiny knihy. Taky jsem se rozhodla natáčet příležitostná videa, které se nebudou týkat samozřejmě ničeho jiného než knih! Blog: www.klarinyknihy.blogspot.cz“.

Autorka kanálu vystudovala žurnalistiku na Karlově univerzitě a momentálně se věnuje dabingu a práci v médiích.¹⁰¹ I přesto, že nám blogerka slibuje v popisu výhradně knižní obsah, na jejím kanálu najdeme více videí různých formátů. Jak sama blogerka přiznává, cílovou skupinou jejího kanálu jsou diváci ve věku 18–25 let.¹⁰²

3. 1. 2. Analýza

3. 1. 2. 1. Organizace kanálu

Organizace kanálu hraje na YouTube důležitou roli, protože pomáhá divákovi snadněji procházet obsah. A blogerky to zjevně dobře vědí. Základní popisy samotných kanálů jsme poskytli v medailoncích jednotlivých booktuberů, skoro všechny blogerky tomu věnovaly náležitou pozornost a něco málo o své tvorbě napsaly. Jediná, která svůj kanál nechala bez popisu, byla Eliška z kanálu Eliss Books, která do popisu uvedla pouze odkaz na svůj Instagram.

V popisech, které blogerky nechávají pod videi, je více rozdílů. Nejpodrobnější popisy zanechává Irena z kanálu Knihánek. V její popisech najdeme přání příjemného sledování; odkaz na HeroHero, kde mohou diváci podpořit její tvorbu přihlášením k odběru placeného obsahu, a někdy i zmínky konkrétních jejích videí dostupných pro předplatitele; partnerský odkaz na internetový obchod Knihy Dobrovský¹⁰³; odkaz na domov důchodců pro pejsky, který Irena a její rodina provozují, dále odkazy na Instagram a Facebook a číslo účtu pro příspěvky. Irena v popisu videa nechává i odkazy na jiné sociální sítě Knihánkova a členů rodiny; sepisuje také seznam knih z videa, kde hvězdičkou označuje knihy obdržené v rámci spolupráce s nakladatelstvími; a také úplně dole v popisu některých videí najdeme hashtagy. V Irenině popisu videí hrají důležitou roli emoji. Blogerka je využívá nejen na ozdobu, ale i ke strukturování často dlouhého textu.

Klářiny knihy. *Blogspot [online]*. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: www.klarinyknihy.blogspot.cz.

¹⁰¹ Příloha A.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ *Dobrovský [online]*. Dobrovský, 2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz>

Emoji používá i autorka kanálu Eliss Books, ale v jejím popisu hrají roli barevných obrázků vložených jen pro ozdobu. Její popisy videí jsou krátké a většinou obsahují pouze informaci o obsahu samotného videa a odkaz na blogerčin Instagram. Pod některými videi najdeme odkaz na partnery, pokud video vzniklo v rámci spolupráce s nakladatelstvím nebo knihkupectvím a také odkazy na další videa, pokud má video víc částí.

Emotikony, ale tvořené jen z interpunkčních znamének, používají i Michaela z kanálu Radši knihu a Zuzana z kanálu Molly v knize. U první booktuberky doprovázejí úsměvné obrázky popis obsahu videa, informace o samotné blogerce, affiliate program na nákup knih od knihkupectví Martinus, autorčinu emailovou adresu a odkaz na její internetový obchod. Druhá z nich má emotikony ozdobené odkazy na své další sociální sítě a také odpovědi na často kladené otázky, kde se dá koupit stejná knihovna, v jakém roce se blogerka narodila a jaké je její znamení zvěrokruhu.

Klára Nováková z kanálu Klářiny knihy v popisu emotikony nepoužívá. Pod jejím videem najdeme krátký popis obsahu videa a odkaz na její Instagram. Pod některými videi nechává blogerka i odkaz na svůj podcast. Pod starými videi najdeme i odkaz na její webový blog.

Popisy na YouTube slouží jako anotace k videu a místo, kde může autor kanálu zanechat odkazy nebo další informace. To, že žádná z blogerek nenechává prostor pro popis prázdný, vypovídá o jejich starost o diváka. Emotikony pouze zdůrazňují důležitou roli vizuální organizace kanálu pro dívky. V podkapitole 3.3.2. Video a jejich obsah se blíže podíváme na vizuální stránku každého kanálu. Je také důležité poznamenat, že emotikony v popisu najdeme na kanálech dívek, které pracují na vizuální stránce každého aspektu kanálu, ať už jde o náhledový obrázek, pozadí ve videu nebo o postprodukcii.

Další verzi používání emotikonů dívkami může být koncept komunikace akceptovaný v současném internetovém světě. Absence emotikonu ve zprávě může být vnímána jako hněv na partnera, nezáměr o konverzaci nebo špatná nálada.

Názvy videí má většina blogerek založené na určitém principu. Název rubriky píše velkými písmeny a za nimi uvádějí vysvětlující informace. Například podtitulek, měsíc, ve kterém je video zveřejněno, číslo dílu. Nejvíce vynikají názvy videa dvou blogerek, Ireny a Kláry Novákové. První z nich má v každém názvu emoji, díky nimž je její kanál pestrý a barevný a její videa přitahují pozornost diváka, pokud se objeví v doporučeních. Booktuberka také čísluje videa každé rubriky. Názvy videí blogerky z kanálu Klářiny knihy se výrazně liší od ostatních.

Nepoužívá capslock a v první části nadpisu píše, zda video patří na její blog nebo je to podcast. Druhá část názvu obsahuje téma videa; epizody podcastů jsou také číslovány.

Co se týče rozdělování videí do playlistů, zde se každá z autorek projevuje jinak. Některé mají více playlistů, například Michaela a Zuzana mají dokonce playlisty, které obsahují pouze jedno video. Každá z booktuberek, kromě autorky kanálu Klářiny knihy, vytváří playlisty pro každou rubriku zvlášť. Klára Nováková má však pouze 5 seznamů videí, z nichž čtyři mají názvy v angličtině. Jedním z nich je „Another“ (angl. jiné), kam autorka zřejmě přidává všechna videa, která se tematicky nevejdou do ostatních čtyř playlistů.

Kvůli tomu, že všech pět kanálů patří do booktube, prezentují podobný obsah. Především se to projevuje v rubrikách prezentovaných na každém kanálu. Tyto rubriky mohou mít různé názvy, ale obsah mají podobný.

Nejběžnější rubrikou na kanálech je *recenze knih*, které čte bloger. V takových videích bloger obvykle ukazuje na kameru knihu, kterou četl, a říká na ni svůj názor. Taková videa najdeme u každé z blogerek. Každá však má pro tuto rubriku svůj vlastní název. Například Míša z kanálu Radši knihu ji nazvala *přečteno za*, po této části titulku následuje název měsíce, který nedávno skončil. Molly a Eliška tento typ videí nazývají *wrap up*. Název si pravděpodobně vypůjčily z amerického booktube. Starší videa z této rubriky se na Klářině kanálu jmenují *shrnutí*, kde je u názvu také uveden měsíc (např. *dubnové shrnutí*¹⁰⁴), a novější mají název *knižní shrnutí*. Měsíc blogerka píše zvlášť. Irenino video s jejími přečtenými knihami se jednoduše nazývá *přečteno* a rubriky, kde máma a babička mluví o knihách, které čtou, se nazývají *čtení s maminkou* a *čtení s babičkou*.

Druhá rubrika, která je mezi booktubery také populární, je *rozbalování* nových knih. Booktubeři v této rubrice ukazují divákům, jaké knihy se jim v průběhu měsíce podařilo získat (obvykle vychází jednou měsíčně). Blogerů obvykle říkají, proč si koupili tu či onu knihu, jaká od ní mají očekávání, zda si ji koupili sami nebo ji dostali v rámci spolupráce atd.

Na kanálu Radši knihu se tato rubrika nazývá *uloveno za* (po této části titulku následuje název měsíce, který nedávno skončil). Pokud autorka v době, kdy natáčela video, už knihy četla, uvede několik komentářů k literárnímu dílu, ale radí divákům, kteří chtějí slyšet úplnou analýzu, aby přešli na jiné její video z formátu *přečteno za*.

¹⁰⁴ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Dubnové shrnutí 2018. In: *YouTube* [online]. 01. 05. 2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=i2zJfcSWpo4>.

Americké trendy sleduje Eliška i v názvu této rubriky: u ní se nazývá *knižní haul*. U Ireny se tato rubrika nazývá *knižní novinky*. A na rozdíl od předchozích dvou dívek se neřídí měsíci. Video každé rubriky čísluje a číslování se každý rok aktualizuje. Tato rubrika samozřejmě není výjimkou.

U Zuzany z kanálu Molly v knize takovou rubriku vůbec nenajdeme, ale na kanálu Klářiny knihy se kromě obyčejného *wrap upu* objevuje i jeho mírně upravený formát. Klára každý rok natáčí video o tom, jaké knihy dostala jako vánoční dárek. Nutno podotknout, že i když dívka posledních pár let kanál prakticky neprovozovala, pravidelně natáčela videa rubriky *vánoční nadílka*.

Další rubrikou, která se zdá být skoro povinná na každém kanálu s knihami, je rubrika o *top* knihách. Nejčastěji se mezi ně řadí nejlepší a nejhorší knihy roku. Blogerši mohou buď spojit nejlepší a nejhorší knihy přečtené během roku do jednoho videa, nebo o každé kategorii natočit samostatné video. Top knihy mohou být také sjednoceny na základě žánru. Například na kanále Radši knihu najdeme videa o nejlepších knihách v žánru *fantasy*¹⁰⁵, *romance*¹⁰⁶ a *sci-fi*¹⁰⁷. A blogerka také nezapomíná na klasické top. U ní se taková videa nazývají *nejlepší knihy roku a největší zklamání roku*.

Top se stejnými názvy najdeme i na kanále Molly v knize. Video o nejlepších knihách roku také můžeme najít u Ireny z kanálu Knihánek, blogerka ale nejhorší do top nesjednocuje. Eliška udělala naopak dvě videa navíc a rozdělila ty knihy, které se jí nelíbily na dvě kategorie: *největší zklamání roku a nejhorší knihy roku*, a ty které ji zaujaly na *nejlepší knihy roku a největší překvapení roku*. Ona sama si toto rozdělení vysvětluje tím, že od knih v kategorii zklamání, kam obvykle patří bestsellery, čekala víc.¹⁰⁸ Do kategorie překvapení zařadila knihy, které sice na top nejlepších nestačily, ale blogerku příjemně překvapily.¹⁰⁹ Takové „top“ se podle její vlastních slov divákům velmi líbí.¹¹⁰

¹⁰⁵ Radši Knihu. #20 - TOP 7 FANTASY knih roku 2023 - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 20.12.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ltC22PKBw54>.

¹⁰⁶ Radši Knihu. #12 - TOP 7 ROMANTIK - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 12.12.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mn5L4M-JjFE>.

¹⁰⁷ Radši Knihu. TOP7 | sci-fi knihy!. In: *YouTube* [online]. 14.08.2022. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_86SefjwyhQ.

¹⁰⁸ Eliss Books. NEJVĚTŠÍ KNIŽNÍ ZKLAMÁNÍ ROKU 2022. In: *YouTube* [online]. 19.03.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jaskMdUQMOQ>, čas 00:25–00:38.

¹⁰⁹ Eliss Books. 5 NEJVĚTŠÍCH KNIŽNÍCH PŘEKVAPENÍ ROKU 2021. In: *YouTube* [online]. 02.01.2022. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=d1-VUQ_-A0Q, čas 00:09–00:28.

¹¹⁰ Eliss Books. NEJHORŠÍ KNIHY ROKU 2022. In: *YouTube* [online]. 23.02.2023. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_iJUuxTxN8M, čas 00:00–00:18.

Nejoriginálnější top knih vytváří Klára z kanálu Klářiny knihy. Její rubrika se jmenuje *ceny blogu Klářiny knihy*. V těchto videích si dívka uděluje fiktivní ceny za knihy, které četla. Mezi nominacemi jsou: první přečtená kniha roku, poslední přečtená kniha roku, nejdéle čtená kniha, nejdelší přečtená kniha v češtině/angličtině, kniha, která mě překvapila, kniha, která mě zklamala atd.

Na booktubu jsou také populární tagy a účastní se jich většina blogerů. Tagy jsou obvykle videa s konkrétním scénářem nebo otázkami. I přes tuto výpůjčku však každý YouTuber natočí video, které ukazuje jeho originální přístup.

Mezi diváky je velmi oblíben tag *bookshelf tour* (angl. prohlídka poliček), kde blogeři ukazují svou sbírku knih a mluví o ní. Tento tag souvisí i s vizuální stránkou videí, protože booktuberky často nahrávají videa na pozadí regálů. O tom si povíme podrobněji v další podkapitole. *Bookshelf tour* tag byl natočen všemi blogerkami kromě Ireny. Natáčela ale *bookshelf tour* dříve, na starém kanálu – na novém tagy prakticky nepublikovala.

Michaela¹¹¹, Klára¹¹², Irena¹¹³ a Eliška¹¹⁴ mají na svém kanálu další tag Thank U, next. Irena zmiňuje, že ho převzala z kanálu Radši knihu.¹¹⁵ Tento tag je pojmenován po písni Ariany Grande. Podstatou tagu je, že booktuber si ke každému z daných tvrzení popisujících knihu vybírá vlastní dílo. Tag obsahuje následující tvrzení: kniha, kterou jsi přestala číst/nedočetla/odložila, kniha, kterou miluješ nebo tě naučila milovat, kniha, která tě naučila bolesti atd.

Tyto dva tagy samozřejmě nejsou jediné, které se objevily na zkoumaných kanálech. Ostatní však nebudeme uvažovat, protože zaprvé jiné tagy nejsou tak běžné a zadruhé takový formát videa jako tag vychází z módy, youtubeři a diváci preferují originální obsah, který zdůrazňuje individualitu každého blogera, a každá z blogerek, jejichž tvorbu zkoumáme, má své vlastní originální rubriky.

¹¹¹ Radši knihu. TAG - Thank U, next. In: *YouTube* [online]. 05. 03. 2019. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-WSAzB38FLc>.

¹¹² Klářiny knihy. Klářiny knihy - Thank u, next tag. In: *YouTube* [online]. 26.03.2019. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=T5d4n9AG0V4>.

¹¹³ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. BOOK TAG ■ Thank U, next. In: *YouTube* [online]. 04.05.2022. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cCMUaN20yao>.

¹¹⁴ Eliss Books. Thank You, next | knižní TAG. In: *YouTube* [online]. 07. 03. 2019. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oNsPGrwl71A>.

¹¹⁵ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. BOOK TAG ■ Thank U, next. In: *YouTube* [online]. 04.05.2022. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cCMUaN20yao>, čas 02:22–02:43.

Zajímavá je rubrika *Radši advent* na kanálu Michaely, jejíž název je inspirován názvem samotného YouTube kanálu a také dobou, které je věnována – Adventem. Přestože rubrika získala svůj název až v roce 2021, objevila se na kanálu už v roce 2017. Ve formátu této rubriky zveřejňuje autorka kanálu každý adventní den jedno video. Tato videa jsou většinou o knihách. Mezi adventními videi pro rok 2023 najdeme například následující: #2 - *10 knih aneb co darovat pod stromeček! - Radši Advent*¹¹⁶; #3 - *PŘEČTENO ZA ROK 2023 - 1. ČÁST - Radši advent*¹¹⁷; #14 - *ČTECÍ MARATON - DVANÁCT HODIN - Radši advent*¹¹⁸; #16 - *BOOKSHELF TOUR 2023 - Radši advent*¹¹⁹ a další.

Není možné nevěnovat pozornost zvláštní rubrice na kanálu Molly v knize, která je v rámci booktube originální. Nazývá se *Čtení první kapitoly*.¹²⁰ Ve videích z této rubriky sedí blogerka v křesle před knihovnou a čte divákům nahlas první kapitolu vybrané knihy. Čtení zabírá většinu videa a na konci videa není ani recenze blogerky toho, co četla, ani rozbor textu, jak by se dalo očekávat. Je to poměrně originální přístup k tvorbě booktube, a i když audioknihy lze sehnat v lepší kvalitě zvuku a přečtené profesionálními herci, blogerka jako názorový vůdce může své diváky motivovat, aby pokračovali ve čtení sami.

Na kanálu Eliss Books najdeme i videa, ve kterých blogerka nabízí divákovi svůj názor na konkrétní dílo. Najdeme zde například videa související s tvorbou jednoho konkrétního autora, kde vypráví o jeho knihách, které si přečetla. Podobná videa jsou dokonce sloučena do jednoho playlistu „*AUTOŘI A JEJICH KNIHY*“¹²¹. Dalo by se očekávat, že takto konkrétní zkoumání děl jednoho autora umožní blogerce vyvodit nějaké závěry o vlastnostech autorova stylu, ale není tomu tak. V podstatě se tato videa neliší od běžných wrap upů, až na to, že do videa jsou

¹¹⁶ Radši knihu. #2 - 10 knih aneb co darovat pod stromeček! - Radši Advent. In: *YouTube* [online]. 02. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KIaMI8W2AxQ>.

¹¹⁷ Radši knihu. #3 - PŘEČTENO ZA ROK 2023 - 1. ČÁST - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 03. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=b-eWzv753Og>.

¹¹⁸ Radši knihu. #14 - ČTECÍ MARATON - DVANÁCT HODIN - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 14. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GHRdtNybGUs>.

¹¹⁹ Radši knihu. #16 - BOOKSHELF TOUR 2023 - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 16. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=uDA-Hlr3RHA>.

¹²⁰ Molly v knize. ČTENÍ 1.KAPITOLY RENEGÁTI Marissa Meyer. In: *YouTube* [online]. 14. 10. 2018. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_YshbZmwaP4.

Molly v knize. ČTENÍ 1.KAPITOLY KRUTÝ PRINC Holly Black. In: *YouTube* [online]. 22. 10. 2018. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=spgGyt3a3yo>.

¹²¹ Eliss Books. *AUTOŘI A JEJICH KNIHY*. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://youtube.com/playlist?list=PLhQGFnIHxJrsDFzNtT0djb8swCC4u122-&si=-gMpD2KW84CM3umb>.

vybírány knihy od konkrétního autora a Eliška dává svá doporučení, jakou knihou je lépe začít se seznamovat s autorem a která kniha osloví určitého čtenáře.¹²²

Na kanálu Knihánek najdeme dvě speciální rubriky: *čtení s maminkou* a *čtení s babičkou*. V takových videích maminka nebo babička blogerky mluví o přečtených knihách a hodnotí je. Protože recenze literárních děl budeme posuzovat samostatně, vrátíme se k těmto dvěma rubrikám v další části analýzy.

Pokud jde o Kláru, jejíž originalitu jsme mohli posoudit již v předchozích srovnáních tvorby zvolených pěti kanálů, najdeme u ní spíše jednotlivá videa, která se neopakují, a proto je nelze zařadit do žádné konkrétní kategorie. Například *Já a Harry Potter*¹²³, *Knihy vs. film*¹²⁴, *Nepřečtené knihy*¹²⁵ atd.

Míša, Irena a Klára nekončí u booktubu. Každá z nich začala produkovat svůj vlastní podcast. Autorka kanálu *Radši knihu* od roku 2021 vydává podcast *Jako den a noc*, který nahrává spolu s jinou knižní blogerkou, Marillee, a kde se baví o psychologii a knihách. Podcast je zveřejněn na YouTube¹²⁶, na webu *České podcasty*¹²⁷ a na Spotify¹²⁸.

V podcastu, který natáčí Irena se svou kamarádkou a spisovatelkou Terezou, se kterou pořádá market, diskutují svém životě a vedou rozhovory s hosty.¹²⁹

Své první podcastové video zveřejnila Klára na YouTube 5. února 2020. Předtím vydávala Klářin podcast pouze na Spotify.¹³⁰ Na této platformě se její první nahrávka objevila již v

¹²² Eliss Books. KNIHY OD SHARI LAPENY. In: *YouTube* [online]. 19. 08. 2022. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=A0B8EGZeKXQ&list=PLhQGFniHxJrsDFzNfT0djb8swCC4u122->, čas 16:308–18:40.

¹²³ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Já a Harry Potter. In: *YouTube* [online]. 15. 10. 2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=o8BTGrgqG7Q>.

¹²⁴ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Kniha vs. film. In: *YouTube* [online]. 23. 06. 2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Z7sIoL37t5o>.

¹²⁵ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Nepřečtené knihy. In: *YouTube* [online]. 15. 01. 2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jgcgYdOajaY>.

¹²⁶ Radši knihu. Jako den a noc. In: *YouTube* [online]. 12. 05. 2021. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://youtube.com/playlist?list=PLMZ0ug2Ic8K72fjmeeafz8kzCHoWeAlTa&si=ewTgDANK-OOW5Fq1>.

¹²⁷ Miš & Mar. Jako den a noc. In: *České podcasty* [online]. 04.09.2021. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://ceskepodcasty.cz/podcast/jako-den-a-noc>.

¹²⁸ Miš & Mar. Jako den a noc. In: *Spotify* [online]. Květen 2021. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/7mINrVpQ4GyetoEPDBr983>.

¹²⁹ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. PSÍ A KNIŽNÍ PODCAST: ÚVODNÍ EPIZODA. In: *YouTube* [online]. 16.02.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=PEceEfNlp64>, čas 04:00–05:41.

¹³⁰ Klářin podcast [online]. Spotify, 2024. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/18VaWaoQg06fC01MOG8HRK?si=2UL7e7pqTU6VV4mkOCtMFA&nd=1&dl=i=16548d56f25944c5>.

červenci 2018 a kromě knižního obsahu tam najdeme ještě několik sekcí: rubriku o *filmech*, o *cestování*, rubriku *Klářin pokec* a další.

Ve videu, které blogerka zveřejnila po přestávce na YouTube, mluví o tom, jak během covidu-19 získaly podcasty zvláštní oblibu a v době natáčení tohoto videa sdružují její podcasty větší publikum než videa na YouTube.¹³¹ Na YouTube však vydává epizody podcastů související s knihami ve videoformátu.

Videa v této kategorii se od ostatních liší. V tomto formátu je někdy tvář blogerky skrytá za mikrofonem, neukazuje knihy na kameru a při úpravě videa obvykle přidává fotografie obálek knih. Taková videa mají přirozeně vyšší kvalitu zvuku, protože zvuková stopa je nejdůležitějším výsledkem práce. Videa v této kategorii jsou navíc delší než ostatní. To může být způsobeno tím, že ve stejné epizodě může Klára mluvit nejen o knihách, které četla, ale také o seriálech a filmech, které viděla. Některých podcastových videí se také účastní hosté.

Klára v poslední době vydává na svém kanálu YouTube výhradně epizody podcastů a její aktivity jako booktube blogerky prakticky ustaly. Ačkoli už mizela z kanálu, občas se vracela s novými videi. V roce 2022 vydala pouze dvě videa, obě v prosinci, další video vydala až po roce, 25. prosince 2023.

Podobně na tom byl i kanál Molly v knize. Od června 2020 do března 2021 měla booktuberka pauzu, pak se vrátila se dvěma novými videi, pak zase zmizela a na kanálu se objevila 14. prosince 2021. Po dvou vydaných videích však blogerka do dubna 2023 nevydala nic. Od té doby se na jejím kanálu neobjevila žádná nová videa.

V roce 2020 Míša také zmizela z kanálu, ale chyběla pouze dva měsíce. Od té doby blogerka neustále provozuje kanál a každý měsíc vydává přibližně pět videí.

Eliška také mizela z kanálu, ale její nepřítomnost trvala od března 2023 do srpna téhož roku. Od té doby vydává Eliška cca 2–3 videa měsíčně.

Irena je na svém YouTube kanálu velmi aktivní. Pokud počítáme její kariéru na YouTube od vzniku jejího prvního kanálu, pak se booktube věnuje nejdéle. Za některé měsíce vydala blogerka až osm videí, což je prakticky rekord. Předbíhá ji jen Míša z kanálu Radši knihu, ale jenom v době adventu.

¹³¹ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční nadílka 2019. In: *YouTube* [online]. 26.12.2019. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=26ldGtj5fNo>, čas 02:30–02:47.

Podívali jsme se, jak booktuberky přistupují k organizaci kanálů. Dívky mají rozhodně hodně společného, od rubrik a druhů videí, které točí, až po používání emotikonů. Každá z dívek dbá na popis pod videem, rozděluje video do playlistů a vybírá hezké a informativní názvy. U každé z nich určitě najdeme recenze na přečtené knihy, což je hlavní složkou obsahu na jejich kanálech. Nelze si však nevšimnout originality každé z nich. U každé booktuberky najdeme unikátní rubriku, originální pozdrav nebo neobvyklý přístup k tvorbě obsahu. Předpokládáme, že originalita dívek je právě ta vlastnost, která na blogerkách přitahuje diváky. Největší nesoulad mezi dívkami se projevuje ve frekvenci videopublikací. Některé z nich nadále pravidelně dělají radost divákům, ale některé z kanálů mizí. Hned na začátku jsme si všimli, že mnoho populárních booktube kanálů, se kterými jsme se při shromažďování dat setkali, bylo opuštěno a za poslední rok se na nich neobjevilo jediné nové video.

To se může stát z několika důvodů. Prvním z nich je rostoucí popularita podcastů a s tím i klesající obliba YouTube. Tři ze zmíněných blogerek mají svůj vlastní podcast a buď jej kombinují s natáčením videí na YouTube, nebo proměňují YouTube v podcastovou platformu, například kanál Kláříny knihy. Vzhledem k tomu, že YouTube ztrácí na popularitě, videa mají méně zhlédnutí a motivace dívek pokračovat ve vytváření klesá. Další důvod může souviset s přechodem značné části blogů na jiné platformy, jako je Instagram. Jak jsme již poznamenali, mnoho dívek provozuje i jiné sociální sítě. Oblíbený je mezi nimi především Instagram, který má i svou knižní část – bookstagram. Vytváření příspěvků na Instagramu je jednodušší, zabere méně času a je slibnější z hlediska získávání odběratelů díky jiným algoritmům platformy. A samozřejmě nelze vyloučit, že blogerky mohou přestávat publikovat videa z osobních důvodů, které nemají nic společného s moderními trendy ve vytváření a publikování obsahu.

3. 1. 2. 2. Videá a jejich obsah

Jak jsme poznamenali dříve, YouTube je multimediální platforma, takže vizuální stránka videa hraje důležitou roli. Každý z blogerů se snaží zaujmout diváka nejen informační složkou, ale také krásou obrázku.

Žádná z blogerek nevyužívá služeb profesionálního kameramana ani nenatáčí ve studiu: ve videu *#8 - Prequel k BOOKSHELF TOUR :D - Radši Advent*, kde Michaela ukazuje svou sbírku knih, si můžeme všimnout, že autorka kanálu natáčí svá videa na telefon.¹³² Blogerky se na

¹³² Radši knihu. #8 - Prequel k BOOKSHELF TOUR :D - Radši Advent. In: *YouTube* [online]. 08. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7gXwY-kuAbA>, čas 07:31–07:46.

cestě za kvalitním obrázkem často potýkají s překážkami: Eliška¹³³ a Klára¹³⁴ zmiňují například problémy s osvětlením v zimních měsících. Ale i přes všechny potíže se blogerky snaží svá videa zlepšit. Blogerky se snaží natáčet videa pod přirozeným světlem, ale ve videích Ireny a Elišky můžeme často vidět obyčejné pokojové umělé osvětlení.

To, co diváci vidí ještě před zhlédnutím videa, jsou náhledové obrázky. Obvykle obsahují fotografii blogerky, která drží hromadu knih, které recenzuje ve videu. Míša je tvoří ve stejném stylu, vynikají pouze rubrika *Radši advent*, kde se ke klasickému stylu přidávají vánoční světýlka, a také podcast, který má svůj styl obálek. Na kanálech Molly a Eliška mají videa také náhledové obrázky ve stejném stylu.

V tomto ohledu vynikají kanály Knihánkov a Klářiny knihy. Irena se nesnaží vytvořit náhledové obrázky ve stejném stylu – každý je individuální, blogerka používá jiné barvy, fronty a obrázky. Jediným stálým fragmentem je fotografie autorek videa (Ireny, babičky nebo matky) se stohem knih. Jedinou rubrikou, kde blogerka dodržuje stejný styl náhledových obrázků, je *podcast*. U Kláry nevidíme na kanálu náhledové obrázky se zdobením a nadpisy, používá statické snímky ze samotného videa, které nabízí YouTube.

Blogerky se také liší přístupem ke postprodukcí videa. U Míši je bezprostředně před videem z rubriky *Radši advent* úvod s videosekvencí z regálu a jednou knihou, kterou blogerka vytahuje a ukazuje na kameru. V každém videu ukazuje jinou knihu. Záběry doprovází klidná hudba a na obrazovce se objevuje název rubriky, číslo a název videa jako úvodní titulky. Na některých videích v této rubrice je navíc vidět barevné filtry, které také dodávají videu zvláštní styl a atmosféru. U Molly také najdeme postprodukcí. Každé video má uvítací záběr s názvem kanálu a rubriky a také hudbu v pozadí.

V prvním videu, které vyšlo na kanálu Klářiny knihy 25. června 2015, mluví Klára o tom, proč se vůbec rozhodla natáčet videa na YouTube – sama podobná videa sledovala a rozhodla se je zkusit natočit.¹³⁵ A také na samém začátku dívka mluví o tom, jaký druh obsahu je možné očekávat od jejího kanálu, a to jsou především recenze knih.¹³⁶ Nutno podotknout, že v tomto videu blogerka dokonce používá postprodukcí. Doplnuje vyprávění o prázdninách křikem racků

¹³³ Eliss Books. UNBOXING 2. YA ČTU KNIŽNÍHO BOXU. In: *YouTube* [online]. 03. 01. 2023. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WbfjML-JFa4>, čas 04:13–04:23.

¹³⁴ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Odeonky, které jsem četla. In: *YouTube* [online]. 19.11.2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=4rp_ow5WpjM, čas 00:12–00:21.

¹³⁵ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Úvod (Čtení na léto). In: *YouTube* [online]. 25.06.2016. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=kNp5GwCSmec>, čas 00:06–00:13.

¹³⁶ Tamtéž, čas 00:13–00:17.

v pozadí a u každé knihy zobrazuje na obrazovce autora a název díla.¹³⁷ Dlouhou dobu se u blogerky vyskytovaly i uvítací záběry s úryvky předchozích videí, ale následné používání sestříhu se u ní vyskytuje velmi zřídka a v poslední době zmizelo vůbec.

Eliška videa stříhá, ale nepoužívá postprodukcí k ozdobení. Vystříhuje z videa pauzy, aby ho urychlila. Dříve přidávala blogerka hudbu do pozadí a na obrazovce ukazovala fotografie obálek knih, o kterých právě mluvila.¹³⁸

Nejzajímavější v tomto smyslu jsou však videa Ireny. Blogerka video nestříhá, takže divákovi ponechává možnost poslechnout si povídání o knihách od začátku do konce bez přerušování a druhých dublů. Díky tomu má blogerka rekordní délku videí. Běžná stopáž nepřesahuje u většiny blogerů 25 minut, ale na kanálu KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih najdeme i videa, která jsou hodinová.¹³⁹ Běžná stopáž u ní je však 40 minut. Dříve tomu tak ale nebylo. Blogerka vydávala kratší videa, ve kterých aktivně používala sestříh.¹⁴⁰

Předpokládáme, že inspirace ke změnám ve využití postprodukcí dostaly dívky především díky trendům YouTube. Jejich nejnovější videa jsou delší než jejich první, přestaly používat hudbu a efekty. Na to, co bylo dříve populární, se dnes zapomíná.

Důležitou roli hraje i místo, kde se video natáčí. Většina blogerek natáčí před úhledně srovnanými policemi s knihami. Vidíme také zapálené svíčky, květiny a uklizený prostor v pozadí. Jejich knihovny zdobí dekorativní předměty, které nenajdeme jenom u Elišky. Přestože blogerka ke knihám přistupuje jako ke sběratelským předmětům¹⁴¹, a jak sama říká „ujíždí“¹⁴² na svíčkách, látkových taškách a záložkách, dekorace do knihovny v jejím videu nenajdeme. Video publikovaná na kanálu Knihánek jsou nahrávána ve dvou různých místnostech. Irena a její babička natáčejí video v místnosti u velkého stolu a Irenina matka si k nahrávání vybrala

¹³⁷ Tamtéž, čas 00:59–01:03.

¹³⁸ Eliss Books. Co se chystá za knihy | LEDEN & ÚNOR 2019. In: *YouTube* [online]. 05. 01. 2019. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=L6VbWF1b_eY, čas 14:36.

¹³⁹ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. KNIŽNÍ NOVINKY 1 📖 2024 🇸🇰. In: *YouTube* [online]. 03.01.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=svkbSCdYUdo>.

KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. ČTENÍ S BABIČKOU 9 📖 2023. In: *YouTube* [online]. 13.11.2023. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rI9ms8SHLeQ>.

KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. KNIŽNÍ NOVINKY 7 📖 2023. In: *YouTube* [online]. 30.06.2023. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zfJTaMstK7A>.

¹⁴⁰ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. KNIHODOJMY 📖 WONDERLAND - ZEMĚ DIVŮ. In: *YouTube* [online]. 08.07.2016. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=kCLnfCVxnL0>.

¹⁴¹ Eliss Books. READING COPIES - co to je, kde je sehnat a moje sbírka. In: *YouTube* [online]. 17. 07. 2021. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LzndE3cBySQ>.

¹⁴² Eliss Books. UNBOXING 2. YA ČTU KNIŽNÍHO BOXU. In: *YouTube* [online]. 03. 01. 2023. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WbfjML-JFa4>, čas 14:25–14:36.

místnost s knihovnou v pozadí. Ale i místnost, kde knihovna není, se snaží Irena zútulnit: ve videu *ČTENÍ S BABIČKOU 1* 2024 můžeme vidět, jak něčí ruka postaví zapálenou svíčku na stůl přímo během natáčení.¹⁴³

Teprve nedávno změnila úhel záběru i Klára, a jak sama přiznává, důvodem byly nové brýle, které dělají odlesky.¹⁴⁴ V starších videích má na pozadí knihovnu, zatímco svá nejnovější videa natáčí v pronajatém studiu, kde nahrává i své podcasty. Tam samozřejmě knižní atributy nejsou. I knihy, o kterých Klára pojednává, ukazuje jen na obrázcích, které přidává v postprodukcii.

Police zaplněné knihami působí dojmem, že jsou blogeři sečtělí, a výzdoba knihovny vypovídá o péči o toto místo, o touze ho vyzdobit, vylepšit a vytvořit útulný prostor. Možná blogerky toto místo zdobí i proto, že ho používají k natáčení videí a chtějí, aby bylo vyzdobeno i pozadí za nimi.

Důležitou složkou je také vzhled samotných dívek. Většinou se objevují ve videích nalíčené a s upravenými vlasy. Oblékají se neformálně, ale vždy úhledně. Blogerky se usmívají a snaží se být pozitivní. K divákovi jsou vždy přátelské, někdy vtípkují a smějí se do kamery. Zdá se, že natáčení videa je pro ně radostná událost. Snad i to pomáhá dívkám najít nové diváky, protože úsměvy a smích zvednou náladu diváků.

Navzdory tomu, že obsah kanálů je různorodý, autorky čtou přibližně stejné žánry knih. Nejoblíbenější z nich je young adult, zmiňuje se o tom Míša v jednom ze svých videí: „Zůstáváme v takovém tom žánru, který je hodně z nás jako příjemný a blízký“.¹⁴⁵ Také jsou mezi blogerkami populární new adult, romance, sci-fi, fantasy, detektivky a thrillery.

Michaela se v uspořádání knih řídí estetickými hledisky. Mluví o tom ve videu *#8 - Prequel k BOOKSHELF TOUR :D - Radši Advent* a uvádí, že její knihy jsou na policích uspořádány podle barev.¹⁴⁶ Ukazuje divákům regály ozdobené plyšáky, umělými kytkami, postavičkami. Má i tematické poličky (Harry Potter, Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti). V knihovnách má i merch od knižních sérií (kouzelnou hůlku, skleničku a další). U Míši v knihovně najdeme

¹⁴³ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. *ČTENÍ S BABIČKOU 1* 2024 . In: *YouTube* [online]. 01.01.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YWlQ8Gmo5U0>, čas 06:05–06:11.

¹⁴⁴ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční nadílka 2019. In: *YouTube* [online]. 26.12.2019. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=26ldGtj5fNo>, čas 00:26–00:55.

¹⁴⁵ Tamtéž, čas 10:36–10:41.

¹⁴⁶ Radši knihu. *#8 - Prequel k BOOKSHELF TOUR :D - Radši Advent*. In: *YouTube* [online]. 08. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7gXwY-kuAbA>, čas 03:07–03:11, 07:04–07:07.

i klasiku, ale je vystavená zvlášť a sama blogerka přiznává, že má na té policičce nepřečtené knihy.¹⁴⁷

Z videa *BOOKSHELF TOUR PT 1*¹⁴⁸ na kanále Molly v knize pochopíme, že knihy má roztríděné podle témat: knižní průvodce, výtvarná kultura, policičky jednotlivých autorů atd. V její knihovně kromě young adult literatury najdeme tvorbu Karla Čapka, Franze Kafky, Milana Kundery, Honoré de Balzaca, vítěznou knihu *Magnesie Litery* za prózu z roku 2018¹⁴⁹, celou sekci knih o Václavu Havlovi, kterou Molly nazývá svou oblíbenou.¹⁵⁰ Blogerka upřímně přiznává, které knihy nečetla, nebo které knihy jí nepatří.

Také se nám zdá důležité, že tvůrkyně kanálu při jmenování knih často zmiňuje nakladatelství.¹⁵¹ To je mezi booktubery poměrně vzácné.

Zdá se, že k uspořádání knih přistupuje Eliška se svou osobitou logikou. Ve videu *BOOKSHELFTOUR 2022 | Eliss Books*¹⁵² ukazuje blogerka svou sbírku a jak jsou v ní knihy roztríděné. Nenajdeme tady třídění podle barev, ani podle témat. Na jedné policičce má oblíbené knihy, má policičku thrillerů a policičku komiksů. V některých případech se řídí racionálním využitím prostoru anebo rozdělením knih na hardbacky (knihy v pevných deskách)¹⁵³ a paperbacky (brožovaná vydání)¹⁵⁴. Také má policičku knih, na jejichž čtení se teprve chystá. Má i policičku, věnovanou moderní poezii, což není na booktube běžné.¹⁵⁵ Většina knižních blogerů ani nezmiňuje poezii ve svých videích a rozhodně ji nerecenzují. U Elišky najdeme kromě žánrů populárních na booktube pár knih od Čapka, Kafky, Dyka, Bradburyho. Je jich ale opravdu málo a jde především o povinnou četbu, takže je blogerka nejspíš četla v rámci přípravy k maturitě, a ne kvůli zájmu.

¹⁴⁷ Radši knihu. ULOVENO ZA LEDEN - Má Touha je zpátky! In: *YouTube* [online]. 15. 02. 2024. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=md_g0rCkEcQ, čas 00:27–00:37.

¹⁴⁸ Molly v knize. *BOOKSHELF TOUR PT 1*. In: *YouTube* [online]. 18. 04. 2018. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MkPuyi98zjo>.

¹⁴⁹ *Láska v době globálních klimatických změn* Josefa Pánka.

¹⁵⁰ Molly v knize. *BOOKSHELF TOUR PT 1*. In: *YouTube* [online]. 18. 04. 2018. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MkPuyi98zjo>, čas 07:50–07:55.

¹⁵¹ Tamtéž, 08:57–09:07, 10:56–11:00, 13:07–13:11.

¹⁵² Eliss Books. *BOOKSHELFTOUR 2022 | Eliss Books*. In: *YouTube* [online]. 15. 07. 2022. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0DV1oMfwCkk>.

¹⁵³ Hardback is a book that has a stiff cover (vlastní překlad). In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-02-28]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hardback>.

¹⁵⁴ Paperback is a book with a cover made of thick paper (vlastní překlad). In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-02-28]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/paperback>.

¹⁵⁵ Eliss Books. *BOOKSHELFTOUR 2022 | Eliss Books*. In: *YouTube* [online]. 15. 07. 2022. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0DV1oMfwCkk>, čas 29:02–30:23.

Klára ve své verzi tagu bookshelf tour říká, že knihy v její knihovně jsou uspořádány částečně z hlediska pohodlí – nejtěžší knihy jsou dole, aby neohýbaly polici. Jinak knihy rozdělila do několika kategorií: knihy o Harrym Potterovi, young adult literatura, knihy od Patricka Nesse, tzv. Odeonky, knihy od českých autorů a světová beletrie.¹⁵⁶ Uspořádává je tak, aby se police daly ozdobit a aby knihy stejné kategorie mohly stát vedle sebe.

Z tohoto videa vidíme, že v knihovně blogerky najdeme spoustu literatury pro mladé dospělé, ale čte i moderní českou literaturu. Klasiku v její knihovně zastupuje jen malá polička.¹⁵⁷ Ale u ní,¹⁵⁸ stejně jako u Míši,¹⁵⁹ najdeme videa o klasických literárních dílech. V popisu ale o doporučené četbě píše takto: „Já osobně k ní dobrý vztah příliš nemám“.¹⁶⁰ Míša také nemá tyto knihy v oblíbě. Říká, že je tomu tak proto, že byla ve škole nucená je číst.¹⁶¹

Dalo by se předpokládat, že na kanálu Knihánek bude žánrová škála největší, protože videa na kanálu natáčí tři lidé z různých generací. Ale není tomu tak. V případě žánrů se názory matky a dcery shodují. Často můžeme slyšet, že tu či jinou knihu mamince doporučila dcera a většinou mají na přečtenou knihu podobný názor. Například kniha *Závěj* od Caroline Jane Tudorové se na kanálu objevuje dvakrát nejprve v rubrice *čtení s maminkou*¹⁶² a poté ve videu *Nejlepší a nejhorší kniha minulého roku 🤖? 📖 PŘEČTENO 1 ❤️ 2024*¹⁶³ s Irenou. Obě tuto knihu považují za úspěšnou a Irena dává této knize status nejlepší knihy roku 2023.¹⁶⁴ Blogerčina matka však říká, že babička tuto knihu ještě nečetla a je nepravděpodobné, že by z ní byla

¹⁵⁶ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Bookshelf tour no. 2. In: *YouTube* [online]. 24.12.2018. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JXrPHGiblNs>, čas 04:16–04:24.

¹⁵⁷ Tamtéž, 34:10–34:56.

¹⁵⁸ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Povinná četba. In: *YouTube* [online]. 29.03.2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=J2z2HskAUck>.

¹⁵⁹ Radši knihu. Má knižní sbírka - #3 - Knihovna klasiků! In: *YouTube* [online]. 15. 08. 2021. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3bF6ED9Ojvw>.

¹⁶⁰ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Povinná četba. In: *YouTube* [online]. 29.03.2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=J2z2HskAUck>.

¹⁶¹ Radši knihu. Má knižní sbírka - #3 - Knihovna klasiků! In: *YouTube* [online]. 15. 08. 2021. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3bF6ED9Ojvw>, čas 01:45–01:56.

¹⁶² KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. 📖 ČTENÍ S MAMINKOU 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qEbePVRscdM>.

¹⁶³ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. Nejlepší a nejhorší kniha minulého roku 🤖? 📖 PŘEČTENO 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=aBBQFODnh1M>.

¹⁶⁴ Tamtéž, čas 15:48–15:59.

nadšená, protože tento žánr nemá ráda.¹⁶⁵ Mezi oblíbenými žánry babičky najdeme historické romány, romány pro ženy, detektivky a občas v jejich videích uvidíme thriller a sci-fi.

Téměř každá kniha, kterou dívky mají v knihovně, se objeví v nějakém videu. Výjimkou jsou v tomto případě knihy, které jim nepatří, knihy přečtené před vytvořením kanálu nebo knihy, které s beletrií nesouvisí.

Na kanálu každé z blogerek samozřejmě najdeme videa věnovaná nejen knihám a čtení, ale i jejich dalším koníčkům. U každé z dívek tvoří takový obsah menšinu a je zřejmé, že booktuberky preferují zveřejňování videí o knihách.

Například Míša, jak je uvedeno v popisu kanálu, natáčí videa o tom, co ji zajímá, a tato kategorie zahrnuje videa o háčkování, péči o pokojové rostliny, vyplňování a zdobení takzvaného bullet journalu¹⁶⁶, vlogy a také některá videa o filmech.

Videa o filmech a cestovatelské vlogy a natáčí také Klára. Videa o filmech jsou u ní podobná knižním – vypráví o tom, jaké filmy viděla a na co doporučuje se podívat. Vlogy najdeme také u Zuzany, ale u ní je procento videí, která nesouvisí s knihami, nejmenší. Eliška se kromě knih věnuje na kanále svému studiu medicíny. Ve videích vypráví o tom, s čím se musela v průběhu studia setkat.

Největší mix videí najdeme na kanále Knihánek. V popisu kanálu blogerka zmiňuje, že čtení a pejsci jsou její láskou. Projevuje se to i na YouTube. Má poměrně hodně videí o psech, adopcích, knižním a psím marketu. Má i speciální rubriku *Život se smečkou*, která pojednává o tom, jak funguje domov důchodců pro pejsky, který má doma. Na kanálu dívky najdeme i cestovatelské vlogy, a dokonce video o trhání krčních mandlí.

3. 1. 2. 2. 1. Recenze na knihy

Hlavním obsahem kanálu každé blogerky jsou recenze přečtených knih. První věc, kterou lze o všech booktuberkách poznamenat, je, že se všechny řídí především svými vlastními dojmy z knihy. Každá z nich při rozboru díla věnuje největší pozornost obsahu a postavám díla. Někdy blogerky zmiňují, co už od určitého autora četly, občas říkají zajímavosti o jeho životě. Nejčastěji se s tím setkáme u Ireny, která si k recenzím připravuje poznámky. O většině knih

¹⁶⁵ KNIHÁNEKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. ČTENÍ S MAMINKOU 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qEbePVRscdM>, čas 40:23–40:49.

¹⁶⁶ Bullet journal je metoda plánování, která zahrnuje samostatnou organizaci diáře, která bude vhodná pro konkrétní osobu a často zahrnuje kreativní zdobení stránek diáře.

se u blogerek dozvíme, do jakého žánru kniha patří, některé z dívek přečtou divákovi recenzi. Většinou se neopírají o žádné zdroje, nepoužívají odbornou literaturu, zmínku o recenzích a hodnoceních od jiných lidí u nich skoro nenajdeme.

Je také zajímavé, že se booktuberky snaží vyhnout spoilerům, proto skoro u žádné knihy neřeknou, jak skončila. Na jednu stranu tím podporují účel, proč lidé se na YouTube dívají – hledají inspirace ke čtení nebo novou knihu, která by je mohla zajímat. Ale na druhou stranu kvůli tomu divák neví, proč je booktuber z rozuzlení nadšen nebo zklamán.

Ve formátu *přečteno za Michaela* ukazuje knihy jednu za druhou a mluví o každé z nich. Vypráví, jak události v knize začínají, upozorňuje čtenáře na motivy a témata, kterých se autor ve svém díle dotýká. Někdy blogerka zmiňuje styl vyprávění a postavy, ale zřídka poskytuje podrobné popisy. Například upozorňuje čtenáře na „specifický styl vyprávění“, ale neříká, v čem konkrétně spočívá a přiznává se, že neví, jak ho popsat.¹⁶⁷ O *Touze* Tracy Wolffové říká: „Pokud máte rádi parodie, tak si myslím, že tohleto vás jako nezklame až na prvních myslím že 120 stránek. Jo, vono se to rozjede až potom. Ale těch prvních 120 stránek byla fakt jako nuda, ale potom je to dobrý“.¹⁶⁸ Když popisuje knihy, většinou je chválí.¹⁶⁹ To se však nestává u každého díla, blogerka dokáže pojednávat i o minusech. Například zmiňuje, že v knize *Koruna strachu* od Rozálie Pražákové jí chybí šok hlavní hrdinky, která se ocitne v úplně jiném světě.¹⁷⁰

Blogerka se ve svých videích neopírá o odbornou literaturu ani recenze jiných lidí, ve svých analýzách se zaměřuje jen na vlastní čtenářskou zkušenost. Zmiňuje, že se při čtení druhého dílu knižní série obrátila na recenze na Databázi knih¹⁷¹, ale hledala tam připomenutí syžetu, ne hodnocení.¹⁷² Její recenze jsou subjektivní a Michaela častěji vyjadřuje svůj postoj ke knize, než vysvětluje, proč si právě ta kniha zasloužila nebo nezasloužila její lásku. Zdá se ale, že diváci kanálu jsou s tím spokojeni. Zanechávají nadšené komentáře a tvorbu své oblíbené blogerky podporují. Na kanál Radši knihu se lidé zjevně chodí motivovat ke čtení a k hledání nových zajímavých knih, jak je uvedeno v popisu kanálu.

¹⁶⁷ Radši knihu. PŘEČTENO ZA LEDEN - Očekávané zklamání a nečekané nadšení! In: *YouTube* [online]. 12. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NsFn-9GAqQ>, čas 06:33–06:41.

¹⁶⁸ Radši knihu. ULOVENO ZA LEDEN - Má Touha je zpátky! In: *YouTube* [online]. 15. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=md_g0rCkEcQ, čas 06:51–07:01.

¹⁶⁹ Tamtéž, čas 12:04–12:18, 14:18–14:20, 18:12–18:14, 21:26–21:31.

¹⁷⁰ Tamtéž, čas 05:51–06:06.

¹⁷¹ *Databaze knih [online]*. Praha: Databaze knih, 2024 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz>.

¹⁷² Radši knihu. PŘEČTENO ZA LEDEN - Očekávané zklamání a nečekané nadšení! In: *YouTube* [online]. 12. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NsFn-9GAqQ>, čas 11:18–11:22.

Na kanále Molly bylo recenzí již první video. Video se nazývá *RECENZE KNIHY Všechny malé zázraky | Mollyvknize*.¹⁷³ Bloggerka ho vydala 4. prosince 2015. Obsah videa odpovídá jeho názvu. Bloggerka sedící před domácí knihovnou a čtyři minuty vypráví o svých dojmech z přečtené knihy. Zmiňuje, že k zakoupení knihy ji nalákal obal.¹⁷⁴ Přestože je obtížné provést úplnou analýzu díla za čtyři minuty, její prvky se ve videu objevují. Kromě toho, že Molly mluví o záplectce, upozorňuje také na střídání vypravěčů v díle a porovnává knihu s *Hvězdy nám nepřály* Johna Greena, dále se zmiňuje o tom, v čem a jak moc jsou si podobné.

Přestože bloggerka mluví především o svých osobních dojmech z přečteného díla, daří se jí vyzdvihnout konkrétní body, které vysvětlují, proč se jí to či ono dílo líbilo či nelíbilo. Například v knize *Všechny stránky Amélie* od Ashley Schumacherové hodnotí autorčin poetický jazyk¹⁷⁵ a v knize *Kdepak jsi, krásný světe* od Sally Rooneyové odsuzuje hrdiny za jejich nerozhodnost.¹⁷⁶

I když v popisu kanálu booktuberka slibovala, že bude knihy hodnotit v procentech (a na začátku její tvorby tomu tak bylo), v posledních videích oceňuje knihy na pětibodové škále. Molly je však kritičtější než Michaela, nechválí skoro každou knihu. Pro to, aby si od ní kniha zasloužila to nejvyšší hodnocení, se musí blogerce líbit opravdu ve všech směrech.

Recenze na kanálu Eliss books přicházejí ve zcela odlišných podobách. Například v již zmíněném wrap up tagu. Téměř každý měsíc bloggerka publikuje video o tom, jaké knihy četla a jaký dojem na ni každá z nich udělala.

Přestože autorka hovoří o vlastních dojmech, snaží se svůj postoj k dílu podkládat argumenty. S knihami, které se jí nelíbily, to dělá lépe. Například ve videu *KNIŽNÍ WRAP UP | červenec 2023* dokonce cituje anotaci a svou argumentaci staví na jejím textu.¹⁷⁷ Kladně hodnotí například atmosféru knihy *Holka přes palubu* od Tessy Baileyové, ale velmi kriticky se staví k romantické lince románu.¹⁷⁸ Podrobně rozebírá postavy, dokonce zmiňuje některé morální

¹⁷³ Molly v knize. RECENZE KNIHY Všechny malé zázraky | Mollyvknize. In: *YouTube* [online]. 04. 12. 2015. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JykOIzXdZI4>.

¹⁷⁴ Tamtéž, čas 00:26–00:30.

¹⁷⁵ Molly v knize. WRAP UP 1-3/2023. In: *YouTube* [online]. 13. 04. 2023. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=w8Bsr5ggcx4>, čas 03:30–03:36.

¹⁷⁶ Tamtéž, čas 08:00–08:20.

¹⁷⁷ Eliss Books. KNIŽNÍ WRAP UP | červenec 2023. In: *YouTube* [online]. 10. 09. 2023. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=yqDat33MY5s>, čas 14:50–15:04.

¹⁷⁸ Tamtéž, čas 17:52–18:02.

aspekty scén popsaných v knize¹⁷⁹ a srovnává dílo s románem *Padesát odstínů šedi*. Blogerka analyzuje psychologii postav¹⁸⁰ a zmiňuje, že četla recenze jiných lidí na tuto knihu.¹⁸¹

Když mluví autorka kanálu o knize Kiery Cassové *Zaslíbená*, která se také nedostala do seznamu oblíbených, zmiňuje postavy, které jí připadaly zlé a nesympatické. Blogerka říká, že přestože je kniha žánrem detektivka, autor čtenáři nedává dostatek informací, aby mohl uhodnout, kdo je vrah, a Eliška také nebyla spokojená se zvraty v záplectce: „Ze začátku je to hodně velká nuda. Jakože sledujete, jak jsou prostě v paláci a dělají takové ty královské věci. To bylo ještě jako fajn, pak vás to začne trochu nudit“.¹⁸²

Eliška hodnotí knihy nejen na základě autorčina stylu a originality zápletky, nechává komentář i k tématům, o jakých autor v knize pojednává. Například ve videu *NEJHORŠÍ KNIHY ROKU 2022* mluví o knize *Felix až na věky* a jedním z důvodů, proč tuto knihu blogerka zařadila mezi nejhorší na svém seznamu, je způsob zastoupení LGBTQ+ komunity v knize. Blogerka se také vyjádřila k nevěrohodnosti zastoupení mládeže: kouření, nelegální látky a alkohol, které jsou v knize zmíněny jako běžné věci, by podle ní neměly být v literatuře takto prezentovány.¹⁸³

Je důležité poznamenat, že blogerka se snaží být objektivní. Navzdory tomu, že jednu z knih jí k recenzi poskytla sama autorka, Eliška neváhala tuto knihu přidat na seznam těch nejhorších a svůj názor na ni sdělit na kanálu.¹⁸⁴

Pokud jde o pozitivní hodnocení knih, v první řadě blogerka oceňuje děj. Důležitý je pro ni i humor, autorská originalita a emoce, které kniha vyvolává. Při popisu předností však blogerka tak pádné argumenty neuvádí. Ve videu *VYŠLA MI POVÍDKA V KNIZE!* chválila blogerka každou povídku v knize *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*¹⁸⁵, kde zveřejnila i vlastní příběh. Skoro o každé povídce řekla, o čem je, ale o jedné z nich, přestože se jí líbila, nedokázala říct ani slovo o syžetu, nebo proč se jí líbila. Uvádíme celý citát: „Potom další povídka je Konečně s Bohem od Natalie Sol Jalovcové, což je povídka, která je za mě úplně nejvíc crazy. Jakože crazy v tom, že vy tam máte fakt jako šílený... nebo že tam máte různorodé prvky, které jako na první pohled působí jako šílená kombinace, ale ta

¹⁷⁹ Tamtéž, čas 18:47–19:03.

¹⁸⁰ Tamtéž, čas 20:19–20:24.

¹⁸¹ Tamtéž, čas 20:28–20:45.

¹⁸² Eliss Books. NEJHORŠÍ KNIHY ROKU 2022. In: *YouTube* [online]. 23. 02. 2023. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_iJUuxTxN8M, čas 09:45–09:54.

¹⁸³ Tamtéž, čas 14:20–20:48.

¹⁸⁴ Tamtéž, čas 21:06–21:26.

¹⁸⁵ TOPINKOVÁ, Sára – ŠTRAUBOVÁ, Alena – SKÁCELOVÁ, Karolína – ROSÍPALOVÁ, Adéla – RODOVÁ, Michaela et al. *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*. V Praze: YA čtu, 2023.

povídka neskutečně dobře funguje. Já jsem si to vůbec nedokázala jakoby představit, že by tohle mohlo fungovat. Ale ta povídka, pořád říkám knížka, ta povídka je skvělá. Na začátku mě Sol úplně jako dojala tím, co tam prostě otevřela, pak to bylo prostě takový divoký a na konci byly zas zajímavý myšlenky. Mně se to strašně líbilo. Jakože to bylo fakt tak dobrý a absolutně nechápu, jak fakt ty věci dohromady mohly fungovat. Protože opravdu jsou tam tak různorodé prvky, že kdybych vám je tady jmenovala, tak si řeknete ne, vždyť to je úplně jako bizár. Ale to tak skvěle funguje. Úplně boží povídka tohleto“.¹⁸⁶

Nejpodrobnější knižní recenze na kanálu Knihánek najdeme v rubrice *přečteno* nebo *ve čtení s babičkou* či *maminkou*. Speciální rys, který spojuje tvorbu všech tvůrkyň z kanálu, je, že každá z nich připravuje poznámky k videu. Ireně a její babičce to jde obzvlášť dobře: než divákovi řeknou něco o knize, zmíní nakladatelství, řeknou pár slov o autorovi a ilustrátorovi, vyjmenují počet stran, rok vydání knihy a případně kdy a kým byla přeložena. To je mezi booktubery vzácné. Pokud se zmíní o tom, kdo další na knize pracoval, většinou se mluví o ilustrátorovi. A takto podrobný popis okolností vzniku knihy nelze nalézt na žádném jiném kanálu z těch, o kterých uvažujeme.

Každou knihu hodnotí Irena a členové její rodiny na pětistupňové škále hvězdiček.¹⁸⁷ Hlavními faktory při hodnocení jsou obvykle děj a postavy. Irena také říká, že při hodnocení knih se řídí především svými pocity.¹⁸⁸ Mezi knihami, které booktuberka recenzovala, byly i takové, které se nestaly jejími oblíbenými. Například o knize Lairda Barrona *Černá tma zapomnění* říká, že i přes hromadu dobrých recenzí, které si přečetla, se pro ni tato kniha ukázala jako nezajímavá kvůli stylu, jakým byla napsána, a stylu samotného hororu.¹⁸⁹ V popisu pod videem dívka uvádí, že tuto knihu dostala v rámci spolupráce. Toto je další příklad toho, že se booktuberi snaží být ke svým divákům upřímní.

Analýzy autorek si jsou podobné strukturou a pokud některá z nich není s knihou nějakým způsobem spokojená, upozorní na to diváka. Bloggerčina matka například při popisu knihy *Co*

¹⁸⁶ Eliss Books. VYŠLA MI POVÍDKA V KNIZE! In: *YouTube* [online]. 17. 09. 2023. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=q7gT7vxso5k>, čas 13:48–14:41.

¹⁸⁷ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. Nejlepší a nejhorší kniha minulého roku 🤖? 📚 PŘEČTENO 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=aBBQFODnh1M>, čas 03:27–04:08, 07:56–08:07.

¹⁸⁸ Tamtéž, čas 21:10–21:27.

¹⁸⁹ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. Nejlepší a nejhorší kniha minulého roku 🤖? 📚 PŘEČTENO 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=aBBQFODnh1M>, čas 08:39–08:43.

už nikdy nepřebolí od Lucy Scoreové říká, že počet erotických scén se jí zdál přehnaný¹⁹⁰ a také jména postav si byla podobná, což ztěžovalo čtení.¹⁹¹

Je však patrné, že se maminka blogerky snaží být objektivní. Když například mluví o díle své oblíbené spisovatelky, přiznává, že kniha, kterou četla, byla slabší než zbytek její tvorby.¹⁹² A kniha jiné autorky, s jejíž tvorbou se seznámila na radu své dcery, ji přiměla k tomu, aby ocenila autorčin styl a koupila si od ní další knihu.¹⁹³

U babičky, když popisuje přečtené knihy, najdeme nejen recenzi na knihu, ale i úvahu o ní. Například v prvním videu této rubriky pro rok 2024 o knize *Hvězda mého života* od Ondřeje Neffa babička diskutuje o tom, zda je pravděpodobné, že lidé budou kolonizovat Měsíc v roce 2047, a vytýká autorovi takovou nevěrohodnost.¹⁹⁴ Babička se snaží odpovědět i na otázku, co chtěl autor říci. Když mluvíme o knize *Nevlastní dítě* od Nicole Trope, vypráví o zásadní myšlence díla: jak vychovávat dítě, aby se předešlo situaci, která se v knize stala.¹⁹⁵

Klára ve svém prvním videu, které vyšlo 25. června 2015, oznamuje divákům, že na kanále bude vydávat především recenze na knihy.¹⁹⁶ Kromě toho, že blogerka v recenzích popisuje (stejně jako ostatní), o čem ta či ona kniha je, občas zmiňuje i jiné podrobnosti. Například u knihy *Atlas mraků* od Davida Mitchella vypráví, v jakém pořadí jsou příběhy v knize sestaveny.¹⁹⁷

Blogerka se ve svých recenzích zaměřuje především na svůj vlastní úhel pohledu, ale hned v prvním videu mluví o tom, že si jednu z knih vybrala, protože získala cenu Costa Book Awards, protože už jednu knihu, která tuto cenu obdržela, četla a líbila se jí.¹⁹⁸ Kromě toho Klára zmiňuje, že čte recenze.¹⁹⁹ Jedná se především o recenze běžných čtenářů. O čtení recenzí se zmiňují i Eliška s Míšou, jenomže první z nich v recenzích hledala názory na knihu podobné vlastním a druhá připomenutí fabule. Zvláštností Klářiny knižní prezentace je, že čte svým

¹⁹⁰ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. ČTENÍ S MAMINKOU 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qEbePVRscdM>, čas 06:55–07:14.

¹⁹¹ Tamtéž, čas 07:15–07:20.

¹⁹² Tamtéž, čas 08:09–08:15, 11:00–11:10.

¹⁹³ Tamtéž, čas 26:09–26:16.

¹⁹⁴ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. ČTENÍ S BABIČKOU 1 💙 2024 . In: *YouTube* [online]. 01.01.2024. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YWlQ8Gmo5U0>, čas 05:32–05:55.

¹⁹⁵ Tamtéž, 14:40–15:05

¹⁹⁶ Tamtéž, čas 00:13–00:17.

¹⁹⁷ Tamtéž, 01:35–01:50.

¹⁹⁸ Tamtéž, 02:32–02:52.

¹⁹⁹ Tamtéž, 3:10–3:16.

divákům anotace z obálky knihy.²⁰⁰ Můžeme to najít i u ostatních booktuberů, ale u nich je to spíše výjimka než pravidlo.

Nevýhodou Klářiných recenzí je však to, že se jí většina knih líbí. V případě, že se kniha nedostane do seznamu oblíbených, nemůže booktuberka vždy uvést konkrétní důvod. Například ve videu *Klářin podcast - Co jsem četla a viděla v lednu 2024?* říká o knize *Námi to začíná* od Colleen Hooverové, že ji napsala autorka na přání fanoušků a právě to knihu pokazilo. Blogerka říká, že není fanyinkou romantické literatury a v této knize bylo více romantiky, než by si přála. Z jejích slov můžeme usoudit, že druhá kniha je slabší než první (*Námi to končí*), nicméně jako zdůvodňující argumenty můžeme slyšet, že je tam hodně romantiky a nic nového se v knize neděje.²⁰¹

Navzdory tomu, že každá z blogerek říká svůj názor na knihy, jejich řeč málokdy vypadá jako pokus přesvědčit diváka, aby si přečetl něco konkrétního nebo souhlasil s názorem blogera. Velmi zřídka mluví ostře negativně, pravděpodobně ze strachu, aby neurazily diváka, který s jejich názorem nesouhlasí. Častěji říkají, že to není jejich styl, jejich autor nebo hlavní postava. Na jedné straně taková jemnost pomáhá udržet soudržnou komunitu a nevyvolává spory o preference. Na druhou stranu však divák, který hledá knihu, která by ho mohla zajímat (a většina přichází na booktube speciálně pro inspiraci), nemůže dostat konkrétní radu, protože bude muset uhodnout, co přesně znamená „to není moje“ pro konkrétního blogera.

Nejradikálněji se vyjadřuje Eliška z kanálu Eliss books. Když mluví o knize *Holka přes palubu*, je velmi emocionální, nazývá knihu tragédií, říká, že u čtení trpěla. Na konci videa dokonce říká, že tuto knihu nechce mít doma. Celkově ve videu dívka mluví o čtyřech knihách, z nichž se jí líbily tři. Většinu času na obrazovce však věnuje knize, která v ní nezanechala příjemný dojem. Naštěstí s ní diváci v komentářích souhlasí.

V komentářích k videu, kde dívka mluví o knize *Felix až na věky* a vyjadřuje svůj nesouhlas s chováním LGBT lidí v díle, se však najde pár komentátorů, kteří s blogerkou souhlasí. Zřejmě jde o to, že toto téma je pro společnost citlivější.

Po prozkoumání pěti kanálů v otázkách vizuálního designu můžeme poznamenat, že každá blogerka tomu věnuje velkou pozornost. Vizuální složka je jednou z hlavních součástí booktube

²⁰⁰ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční přírůstky 2023. In: *YouTube* [online]. 25.12.2023. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AKiFd9Kz6fQ>, čas 04:28–05:01, 09:47–10:41.

Klářiny knihy. Klářin podcast - Co jsem četla a viděla v lednu 2024? In: *YouTube* [online]. 31.01.2024. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=beuCGuOi928>, čas 02:43–03:07.

²⁰¹ Tamtéž, čas 03:08–06:23.

videa. Knižní obsah na YouTube má své zavedené stereotypy, o kterých psala Blanka Činatlová. Popisem pěti booktube kanálů jsme byli schopni ilustrovat tyto typické rysy. YouTube se od webového blogování liší především svou multimediální povahou. Video by proto samozřejmě mělo přitahovat pozornost diváka svou vizuální složkou, a proto k tomu blogerky podnikají nejrůznější opatření: zdobí si knihovničky, nalíčí se pro natáčení videí, vytvářejí barevné náhledové obrázky, používají emotikony v názvech a popisech a tak dále. Vytvářejí tak zvláštní atmosféru, pro kterou mají pravděpodobně diváci booktube rádi – atmosféru útulného koutku v místnosti, kde se mezi stejně smýšlejícími lidmi mohou ponořovat do svých oblíbených knih a popíjet horký čaj.

Také jsme si všimli, že blogerky, které dříve tvrdě pracovaly na postprodukcí, jí přestaly věnovat velkou pozornost. Souvisí to zřejmě s trendy ve tvorbě videí na YouTube obecně. Postprodukce ustupuje pro blogery do pozadí, nejdůležitějším aspektem jejich tvorby se stává autenticita a blízkost k publiku.

Literárních žánrů, které blogerky zajímají, je málo. Největší zájem mají, stejně jako jejich diváci, o literaturu pro mládež. Myslíme si, že právě proto booktube vzbuzuje u diváků zájem – literatura pro mládež je v dnešní době velmi oblíbeným směrem. Čtení na booktubu je navíc vnímáno jako koníček, forma volného času, která vám umožní relaxovat a ponořit se do jiných světů, schovat se před tím skutečným. Proto se blogerky a diváci zajímají o zábavnou literaturu, která pomáhá trávit čas a relaxovat.

Již jsme si všimli, že kanály dívek jsou si navzájem velmi podobné. Snad největší podobnost je v jejich přístupu k přehledu literatury. Každá mluví především o svých vlastních dojmech z knihy. I když tomu říkají recenze, nesnaží se najít argumenty a pracují s příklady z díla, které ilustrují epizody nebo rysy, které si nejvíce pamatují. Při popisu knihy se vztahují pouze k hlavním bodům díla – zápletce, postavám, expozici. Pravděpodobně je to dáno jejich nedostatkem zkušeností s literární analýzou, kterou diváci ani nevyžadují. Navíc, jak jsme poznamenali výše, pro booktuberku je důležité číst co nejvíce – zastavení se u každé knihy a přemýšlení o ní je ztrátou spousty času, který by mohly věnovat čtení dalších děl.

3. 1. 2. 3. Komunikace a spolupráce

Každá z pěti blogerek se snaží získat pozornost diváků. V první řadě tím, že využívají možností YouTube jako platformy webu 2.0. Nejjednodušší v tomto smyslu je komunikovat s odběrateli v komentářích. Na konci svých videí proto kladou odběratelům otázky o tom, jaké mají oblíbené knihy, kolik toho stihli tento měsíc přečíst a jestli se jim líbí díla, která na blogerky neudělala

velký dojem. Každá z dívek proto na konci videa vybízí své diváky, aby zanechali zpětnou vazbu v komentářích. I zde však uvidíme mezi blogerkami různou míru aktivity.

Je důležité poznamenat, že v komentářích pod videi každé dívky najdeme převážně vyjádření podpory a vděčnosti. Diváci se z nového videa radují, spěchají se podělit o své čtenářské úspěchy a děkují blogerkám za tvorbu.

Jako nejaktivnější se v komentářích projevila Irena z kanálu Knihánkov. Nejenže odpovídá na skoro každý komentář diváka a zanechává mu lajk, ale také zanechává komentáře pod videi jiných booktube blogerů: „V tohle jsem tak moc doufala! Radši knihu a teď Ty, jsem ráda, že jste zpátky na YouTube, holky“.²⁰²

Skutečnost, že blogerka sdílí nejen svůj vlastní čtenářský zážitek s diváky kanálu, ale také zve na blog své rodinné příslušníky, vytváří pro diváky zvláštní atmosféru. Ve videích se každá z účastnic kanálu vyjadřuje upřímně, takže se divák zdá být vpuštěn do rodiny a cítí se být její součástí. Vzniká tak zvláštní emocionální spojení mezi blogerkou a jejím publikem. I když má blogerka méně odběratelů, než Michaela a Eliška, je její publikum nejaktivnější z pěti kanálů. Toto může být způsobeno právě rodinnou atmosférou kanálu nebo aktivní účastí v komunikaci blogerky samotné. To, že divák určitě dostane odpověď od svého oblíbeného blogera, ho motivuje zanechat komentář.

Irena na konci videí vybízí diváky, aby zanechávali komentáře. Diváci v komentářích nezůstávají lhostejní, chválí blogerku, sdílejí své čtenářské zkušenosti a někdy dokonce žádají, aby něco vyřídila členům své rodiny.

Zuzana z kanálu Molly v knize se v komentářích objevuje o něco méně často, ale stejně jako Irena nechává lajky na komentářích diváků a občas jim děkuje. Ale navzdory tomu, že s diváky komunikuje méně často a několikrát z kanálu mizela, neztrácí s nimi kontakt. Ve videu *BOOKSHELF TOUR PT 1*²⁰³, kde booktuberka ukazuje svou knihovnu, říká, že toto video natáčí pouze proto, že si to diváci žádali, ačkoli ona sama taková videa považuje za nudná.²⁰⁴ Na konci se ptá, jestli si to video představovali tak, jak ho natočila, a zahajuje knižní soutěž. V

²⁰² Molly v knize. JSEM ZPĚT WRAP UP! 1/2. In: *YouTube* [online]. 01.03.2021. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=czdiEaj78z8>.

²⁰³ Molly v knize. BOOKSHELF TOUR PT 1. In: *YouTube* [online]. 18. 04. 2018. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MkPuyi98zjo>.

²⁰⁴ Tamtéž, čas 00:34–00:54.

nejnovějším videu se Molly omlouvá za nepřítomnost na YouTube a její odběratelé vyjadřují v komentářích radost z jejího návratu.²⁰⁵

Míša z kanálu Radši knihu není v komentářích tak aktivní. Žádá diváky, aby zanechávali komentáře, lajkovali a odebírali kanál,²⁰⁶ ale její aktivita v komentářích se u jednotlivých videí liší. V komentářích pod některými videi se neobjevuje vůbec, u jiných zanechává lajky a někde i slova vděčnosti. Diváci na její otázky odpovídají v komentářích a tvůrkyně nenechává zpětnou vazbu bez dozoru. O tom, že čte komentáře, se zmiňuje, například ve videích #12 - *TOP 7 ROMANTIK - Radši advent* a #24 - *KRÁSNE VÁNOCE - Radši advent*.²⁰⁷ V jiném videu děkuje odběratelům za jejich podporu: „Jste neskutečně laskavá komunita a já jsem nesmírně ráda, že vás mám“.²⁰⁸ Kromě toho diváci neignorují změny ve vzhledu blogerky. U jednoho z videí, kde se objevuje s novým účesem, jí odběratelé píší komplimenty²⁰⁹.

Nejméně často se v komentářích objevují blogerky z kanálů Eliss books a Klářiny knihy. Nenechávají ale diváky vůbec bez zpětné vazby. Obě blogerky cítí jakousi odpovědnost vůči svému publiku. Například Eliška hned na začátku tagu bookshelf tour i přes docela velkou knihovnu upozorňuje, že má poměrně hodně knih, které nečetla.²¹⁰ Zřejmě jí to totiž bylo vyčítáno v komentářích pod předchozími bookshelf tour videi. Sama blogerka však podotýká, že tentokrát je nepřečtených knih méně než v předchozích videích. Jako většina blogerů vytváří videa doma bez jakéhokoli profesionálního vybavení, ale je pro ni důležité, aby její obsah oslovil diváky i vizuálně. Ve videu s názvem *UNBOXING 2. YA ČTU KNIŽNÍHO BOXU* se proto omlouvá divákům za špatnou kvalitu osvětlení.²¹¹

²⁰⁵ libusezichova1386. [Vítej zpátky!..]. In: *YouTube* [online]. 13. 04. 2023. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=w8Bsr5ggcx4>.

svetknih. [Jé ty ses vrátila...]. In: *YouTube* [online]. 13. 04. 2023. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=w8Bsr5ggcx4>.

²⁰⁶ Radši knihu. 5 let Radši knihu! - PATREON + SOUTĚŽ. In: *YouTube* [online]. 22. 04. 2021. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Pkh1guUvNNQ>, čas 02:40–02:50.

²⁰⁷ Radši knihu. #12 - TOP 7 ROMANTIK - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 12. 12. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mn5L4M-JjFE>, čas 00:16–00:21.

Radši knihu. #24 - KRÁSNE VÁNOCE - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 24. 12. 2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=HUK3nhH_XBk, čas 00:31–00:58.

²⁰⁸ Tamtéž, čas 00:36–00:41.

²⁰⁹ lucielaterova4445. [Úžasné tipy na knížky...]. In: *YouTube* [online]. 12. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NsFn-9GAqQ>;

Valentina-uk5sk. [misi, ty vlasky ti moc slusi...]. In: *YouTube* [online]. 13. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NsFn-9GAqQ>.

²¹⁰ Tamtéž, čas 01:11–01:41.

²¹¹ Eliss Books. UNBOXING 2. YA ČTU KNIŽNÍHO BOXU. In: *YouTube* [online]. 03. 01. 2023. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WbfjML-JFa4>, čas 04:13–04:23.

U Kláry se zodpovědnost vůči jejím divákům projevuje v počtu přečtených knih. Ve svém videu se bojí divákovi přiznat, že za určitou dobu přečetla málo knih, stydí se toho.²¹² Blanka Činátlová zmínila, že počet přečtených knih je téměř hlavní kategorií pro booktube soutěže.²¹³ I pro Kláru je tedy názor publika důležitý.

Navzdory skutečnosti, že blogerka několikrát mizela z kanálu, nadále získává podporu od svých diváků. V komentářích najdeme mnoho radostných zpráv od blogerčiných odběratelů o tom, jak jsou rádi za to, že se vrátila,²¹⁴ nebo jak chválí její nový účes.²¹⁵

Na Klárině kanálu jsou odběratelé nejméně aktivní. Důvodem může být jak skutečnost, že má nejméně odběratelů z kanálů, které jsme rozebírali, tak skutečnost, že ztrácí publikum kvůli nekonzistentní aktivitě na kanálu. Navíc u některých videí blogerka zakázala možnost komentovat. To může způsobit u diváka pocit, že mu bloger nedůvěřuje, nebo že se o zpětnou vazbu nezajímá.

Je také důležité věnovat pozornost stylu vyjadřování dívek. V prostředí booktube se tolerují chyby. Navzdory tomu, že se komunita soustředí kolem čtení, slovní zásoba blogerek a schopnost souvisle mluvit nejsou středem pozornosti diváků. Například v popisu kanálu Radši knihu můžeme vidět nesprávné použití předložky: „inspiraci na čtení“; a v názvech videí dívky používají spojovníky místo pomlček.

Mezi rysy verbálního projevu dívek patří jejich zvláštní pozdravy, které mají Irena, Míša a Klára. První blogerka zdraví publikum slovy: „Ahoj, internetová smečko“; v čemž se hned projevuje i její zvláštní pojmenování publika.²¹⁶ Charakteristickým rysem blogerského stylu

²¹² Klářiny knihy. Klářin podcast - 5 nejlepších knih přečtených v roce 2021. In: *YouTube* [online]. 31.12.2021. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cVah0WxPyO4>, čas 01:48–02:01.

Klářiny knihy. Klářin podcast - Co jsem četla a viděla v únoru 2024? In: *YouTube* [online]. 28.02.2024. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KP5IkI53TIE>, čas 00:43–01:03.

²¹³ ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. *Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny*. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 382.

²¹⁴ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční přírůstky 2023. In: *YouTube* [online]. 25.12.2023. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AKiFd9Kz6fQ>.

²¹⁵ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční nadílka 2019. In: *YouTube* [online]. 26.12.2019. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=26ldGtj5fNo>.

²¹⁶ KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. A něco už i přečteno - lepším se 😊! 📖 KNIŽNÍ NOVINKY 2 ❤️ 2024 #bookhaul. In: *YouTube* [online]. 03.01.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RfERYLI01TQ>, čas 00:00–00:02.

KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. Nejlepší a nejhorší kniha minulého roku 🤔? 📖 PŘEČTENO 1 ❤️ 2024. In: *YouTube* [online]. 01.03.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=aBBQFODnh1M>, čas 00:00–00:01.

KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. KNIŽNÍ NOVINKY 1 💜 2024 📖. In: *YouTube* [online]. 03.01.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=svkbSCdYUdo>, čas 00:00–00:02.

Michaely z kanálu Radši knihu je pozdrav a rozloučení, které opakuje v každém videu. Na začátku videa blogerka říká „čauky čauky“²¹⁷ a loučí se s publikem slovy „čus bambus a čauky pá“²¹⁸. Klára do roku 2019 začínala každé ze svých videí slovy: „Zdravím vás, milí čtenáři, a vítám vás u nového videa“²¹⁹, což je zvláštní rys její tvorby, který ji odlišuje od ostatních booktuberů. Od roku 2020 se její pozdrav změnil na neutrálnější „Zdravím a vítám vás u nového videa“²²⁰.

Dalším typem komunikace s publikem jsou soutěže. Umožňují blogerovi nejen motivovat své odběratele k aktivitě, ale také získat nové. Pokud jde o soutěže, je neaktivnější ze všech blogerek Míša. V některých videích nabízí divákům možnost soutěžit o knihu. Pokud se divák chce zúčastnit, stačí zanechat jakýkoli komentář pod jejím videem. Vítěz takových soutěží je určen náhodně. Aktivita diváků v komentářích pomáhá propagovat video v algoritmech YouTube a samotná soutěž diváky těší a motivuje je k bližšímu sledování blogerčiny tvorby, aby novou soutěž nepromeškali. Například pro Radši Advent 2023 Míša uspořádala čtyři takové soutěže.²²¹

Ostatní blogerky se k této metodě přilákání publika často neuchylují, ale aspoň jednu soutěž najdeme u každé. O jedné ze soutěží na kanálu Molly v knize jsme se zmínili výše. V rámci

²¹⁷ Tamtéž, čas 00:07–00:08.

Radši knihu. ULOVENO ZA LEDEN - Má Touha je zpátky! In: *YouTube* [online]. 15. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=md_g0rCkEcQ, čas 00:00–00:01.

Radši knihu. Uloveno za srpen - aneb zavalena knihami! In: *YouTube* [online]. 31. 09. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=xe_nO6a73Tw, čas 00:00–00:01.

²¹⁸ Radši knihu. ULOVENO ZA LEDEN - Má Touha je zpátky! In: *YouTube* [online]. 15. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=md_g0rCkEcQ, čas 10:48–10:49. https://www.youtube.com/watch?v=xe_nO6a73Tw, čas 19:24–19:25.

²¹⁹ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Listopadové shrnutí 2018. In: *YouTube* [online]. 02.12.2018. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=s2-mr07bVQA>, čas 00:00–00:04.

Klářiny knihy. Klářiny knihy - Květnové a červnové shrnutí 2018. In: *YouTube* [online]. 15.07.2018. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rjfrCC07pxY>, čas 00:00–00:03.

²²⁰ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční přírůstky 2023. In: *YouTube* [online]. 25.12.2023. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AKiFd9Kz6fQ>, čas 00:00–00:01.

Klářiny knihy. Klářiny knihy - Vánoční přírůstky 2022. In: *YouTube* [online]. 25.12.2022. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UTQqJNgtees>, čas 00:00–00:04.

²²¹ Radši knihu. #3 - PŘEČTENO ZA ROK 2023 - 1. ČÁST - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 03.12.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=b-eWzv753Og>.

Radši knihu. #9 - PŘEČTENO ZA ROK 2023 - 2. ČÁST - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 10.12.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WbWaZJksUwA>.

Radši knihu. #11 - MÁ SBÍRKA READING COPIES - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 11.12.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=NEBGh617DLw>.

Radši knihu. #17 - PŘEČTENO ZA ROK 2023 - 3. ČÁST - Radši advent. In: *YouTube* [online]. 17.12.2023. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bHd35InSSzc>.

propagace knižního festivalu Humbook²²² uspořádala několik dalších soutěží.²²³ Nedávno se objevila soutěž na kanálu Eliss books, kde diváci mohli vyhrát knižní box od nakladatelství YA čtu,²²⁴ ale samotné losování probíhalo na Instagramu a na YouTube byla soutěž jenom vyhlášena.

Knihánkov dlouhodobě žádnou soutěž nepořádá. Poslední z nich byla soutěž o audioknihu, ta však probíhala na facebookové stránce blogerky.²²⁵ Klára z kanálu Klářiny knihy měla poslední soutěž v roce 2016 a byla zaměřena především na její blog (pro účast bylo nutné vyplnit formulář na její blogové stránce).²²⁶

Zajímavé je, že publikum dívek je navzájem propojené. Toto tvrzení potvrzuje nejen citace Ireny pod videem kanálu Molly v knize,²²⁷ ale i fakt, že kanál Eliss Books zveřejnil video s blogerkou z Radši knihu.²²⁸ Zároveň Míša zveřejnila hned dvě videa s Eliškou v rámci rubriky *Radši advent*.²²⁹ Blogerky se společně objevují i na veřejnosti. Například na festivalu Humbook 2018 měly společnou přednášku o tom, jak dělat booktube kanál.²³⁰

Kreativitu blogerů podporují nakladatelství a knihkupectví. Blogerů díky vzájemné spolupráci získávají knihy nebo reading copies zdarma, nakladatelé tak upoutají pozornost potenciálních čtenářů na nové dílo a knihkupectví dostávají více zakázek.

²²² HumbookFest je literární festival zaměřený na čtenáře young adult. Součástí festivalu jsou tematické rozhovory, workshopy, cosplay soutěže, autogramiády a tak dále.

²²³ Molly v knize. Humbook #1 + SOUTĚŽ. In: *YouTube* [online]. 27. 05. 2018. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=n5zoeJEy_uc.

Molly v knize. HUMBOOK #4 + SOUTĚŽ #festivalhumbook. In: *YouTube* [online]. 13. 09. 2019. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=F10ihz3EeNM>.

²²⁴ Eliss Books. UNBOXING 2. YA ČTU KNIŽNÍHO BOXU. In: *YouTube* [online]. 03.01.2023. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WbfjML-JFa4>.

²²⁵ Knihánkov - Irouškovo království. [🎵 🌸 🎧 SOUTĚŽ o audioknihy...]. In: *Facebook* [online]. 03. 04. 2020. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z:

<https://www.facebook.com/Knihankov/posts/pfbid02eNVRsNrd8mpuXzUkM8VpgAaU6NguxZSVSdskW4hJfbwjxFtHkLX1xoFCNBfzaz1Xl>.

²²⁶ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Speciál z Toronta + SOUTĚŽ PRO VÁS! In: *YouTube* [online]. 23.08.2016. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zJqzIBjgIMw>.

²²⁷ Molly v knize. JSEM ZPĚT WRAP UP! 1/2. In: *YouTube* [online]. 01.03.2021. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=czdiEaj78z8>.

²²⁸ Eliss Books. SKORO TOP KNIHY ROKU 2022 (ft. @radsiknihu). In: *YouTube* [online]. 24. 12. 2022. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=mWYbN8_iXSI.

²²⁹ Radši knihu. Radši Advent 2022 - #8 - Skoro TOP knihy roku | ft. @elissbooks. In: *YouTube* [online]. 08.12.2022. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_4O3pnMcKaM.

Radši knihu. Radši Advent 2022 - #18 - Co vyjde v roce 2023 | ft. @elissbooks. In: *YouTube* [online]. 18.12. 2022. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=M7NwA_NhJtE.

²³⁰ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Humbook 2018. In: *YouTube* [online]. 10. 10. 2018. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_y2zdP-6xhY, čas 02:10–02:18.

Vzhledem k tomu, že mezi diváky booktube je oblíbená především literatura pro mladé dospělé, s blogery spolupracují nakladatelství zaměřená na tento žánr.

S největším počtem nakladatelství spolupracuje Irena z kanálu Knihánek. Ve videu o knižních novinkách ukazuje blogerka knihy, které si nedávno obstarala. Z tohoto videa se dozvídáme, že s blogerkou spolupracují nakladatelství a knihkupectví a posílají jí knihy k recenzi (Luxor, Albatros Média, Knihy Dobrovský a Mystery press²³¹).²³² V popisu videí, kde blogerka nechává seznam knih, které ve videu recenzovala, najdeme mezi partnery i nakladatelství Katto.

S vydavatelstvím Albatros Média a knihkupectvím Luxor spolupracuje i blogerka z kanálu Radši knihu, obě posílají booktuberce knihy k recenzím, o čemž také vypráví divákům²³³. Míša také spolupracuje s knihkupectvím Martinus²³⁴ a ve svých videích se o tom zmiňuje²³⁵. Soudě podle skutečnosti, že obchod pokračuje ve spolupráci s autorkou kanálu i v roce 2024, můžeme dojít k závěru, že diváci skutečně booktuberce naslouchají a kupují si knihy přes její partnerský odkaz.

Klára spolupracuje s vydavatelským domem Euromedia. Zmiňuje se o tom ve videu, kde mluví o svých oblíbených Odeonkách, knihách vydávaných nakladatelstvím Odeon, které je součástí Euromedia.²³⁶

Blogerka z kanálu Eliss Books spolupracuje s nakladatelstvím YA čtu, které nejenom vydává knihy, ale i prodává knižní boxy, které Eliška dostává na unboxing.²³⁷ Autorka booktube kanálu navíc zmínila, že spolupracuje také s Knižním klubem²³⁸ a s knihkupectvím Luxor.²³⁹

Pouze Molly nezmiňuje spolupráci s žádným nakladatelstvím nebo knihkupectvím.

²³¹ *Mystery press [online]*. Mystery press, 2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.mysterypress.cz>.

²³² KNIHÁNEKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. KNIŽNÍ NOVINKY 1 ❤️ 2024 🇸🇰. In: *YouTube [online]*. 03.01.2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=svkbSCdYUdo>, čas 02:58–03:23.

²³³ Radši knihu. ULOVENO ZA LEDEN - Má Touha je zpátky! In: *YouTube [online]*. 15. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=md_g0rCkEcQ, čas 03:17–03:24.

²³⁴ *Martinus [online]*. Martinus. Internetové knihkupectví, 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.martinus.cz>.

²³⁵ Radši knihu. PŘEČTENO ZA LEDEN - Očekávané zklamání a nečekané nadšení! In: *YouTube [online]*. 12. 02. 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NsFn-9GAqQ>, čas 00:18–00:27.

²³⁶ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Odeonky, které jsem četla. In: *YouTube [online]*. 19.11.2018. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=4rp_ow5WpjM, čas 00:55–00:58.

²³⁷ Eliss Books. UNBOXING 3. YA ČTU KNIŽNÍHO BOXU. In: *YouTube [online]*. 18. 02. 2024. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=R09lkfIPfhg>.

²³⁸ *Knižní klub [online]*. Knižní klub, 2024. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.knizniklub.cz>.

²³⁹ *Luxor [online]*. Luxor, 2024. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.luxor.cz>; Eliss Books. KNIHY OD SHARI LAPENY. In: *YouTube [online]*. 19. 08. 2022. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=A0B8EGZeKXQ&list=PLhQGFnIHxJrsDFzNtT0djb8swCC4u122->, čas 00:38–00:45.

I když blogerky dostávají knihy v rámci spolupráce, snaží se je recenzovat objektivně a ukázat divákům nejen ty aspekty díla, které se jim líbily, ale i ty, které se podle jejich názoru autorovi nepovedly.

U YouTube aktivita dívek nekončí. Každá z nich také provozuje Instagram, kde se baví o knihách. Molly a Irena mají dokonce na Facebooku stránky věnované své tvorbě. Tyto dvě blogerky zvláště vynikají, pokud jde o sociální média. Blogerka z kanálu Kniháňkov má účet na Databázi knih²⁴⁰ a Zuzana má účet na Goodreads²⁴¹. Každá z nich byla navíc minimálně jednou ambasadorkou Humbook Festu.

Míša z kanálu Radši knihu se účastnila každého knižního festivalu HumbookFest²⁴². Ne každou svou návštěvu sama natáčela, ale záznamy její účasti na této akci můžeme najít u jiných blogerů. V roce 2017, jak můžeme vidět z vlogu z kanálu Radši knihu, byla moderátorkou besed s autory.²⁴³ V roce 2019 Míša oznámila vítěze cosplay soutěže a v roce 2022 byla zase moderátorkou na setkání autorů, kteří festival navštívili.

Na festivalu Humbook 2018 spolu Míša, Klára a Zuzana přednášely na téma jak provozovat booktube kanál. V roce 2019 se festivalu Humbook zúčastnilo všech pět blogerek. Zuzana²⁴⁴, Eliška²⁴⁵ a Klára²⁴⁶ byly ambasadorkami festivalu v roce 2018 a 2019 a natočily zvací videa, aby na akci přilákaly co nejvíce lidí. Naposled však byla Molly v této roli pozvána na festival v roce 2019. Je to pravděpodobně způsobeno poklesem aktivity na jejím kanálu.

²⁴⁰ Rodaw. *Databaze knih [online]*. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/uzivatele/rodaw-23808>.

²⁴¹ Mollyvknize. *Goodreads [online]*. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/user/show/60324595-mollyvknize>.

²⁴² *HumbookFest [online]*. Albatros Media, 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.humbook.cz/projekt/humbookfest/>.

²⁴³ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Humbook 2017. In: *YouTube [online]*. 08.10.2017. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vYyiTd7lxmU>, čas 03:05–03:15.

²⁴⁴ Molly v knize. Humbook #2 SOUTĚŽ A 1. AUTOR NA #festivalhumbook2019. In: *YouTube [online]*. 19.05.2019. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=yvt0kCSB_Xk.

²⁴⁵ Eliss Books. VŠE DŮLEŽITÉ O HUMBOOKU 2019 | SKETCH. In: *YouTube [online]*. 16. 05. 2019. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TKu-UG0-kXw>.

²⁴⁶ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Lístky na Humbook! In: *YouTube [online]*. 02.09.2018. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ikcJfB4epw>.

Z každého navštíveného Humbook Festu připravovala Klára vlog, takže na jejím kanálu můžeme najít záznam z každého ročníku festivalu. Navštívila například Humbook 2016²⁴⁷, 2017²⁴⁸. Blogerka se účastnila i festivalu Svět knih v roce 2019²⁴⁹.

Kromě festivalů dívky samy tvoří a věnují se marketingu. Například Míša má vlastní internetový obchod Radši eshop²⁵⁰, kde prodává sešity pro deníkové záznamy, obaly na knihy a další věci vytvořené vlastníma rukama a nabízí vytváření ořízek knih na přání. V roce 2023 vydalo nakladatelství YA čtu, se kterým Eliss Books spolupracuje, antologii *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*²⁵¹, která obsahovala příběhy od booktuberů. Svůj příběh tam zveřejnila i Eliška.

Tvůrkyně kanálu Knihánkov kromě provozování YouTube pořádá také tzv. psí a knižní market, který pořádá se spisovatelkou a svou kamarádkou Terezou. Na tomto marketu se kromě prodeje knižního a psího zboží konají i rozhovory se spisovateli.²⁵² Také tvůrci kanálu Knihánkov vytvářejí další videa pro platformu HeroHero²⁵³, kde k nim mají odběratelé přístup za měsíční dary. Je také zajímavé, že Irena²⁵⁴ a Klára²⁵⁵ začaly svou tvorbu věnovanou recenzování knih na webových blozích. Na YouTube přešly až později.

Můžeme tedy vidět, že blogerky aktivně využívají možnosti YouTube jako platformy webu 2.0. Iniciují aktivitu diváků a snaží se ji podpořit lajky, slovy díků či soutěžemi. Booktuberky se aktivně projevují i ve spolupráci s nakladatelstvími a knihkupectvími: k této práci však přistupují zodpovědně a v recenzi vyjadřují svůj upřímný postoj bez ohledu na to, jak se jim kniha dostala do rukou. Dívky také baví své publikum aktivitami, které se netýkají YouTube. Provozují profily na dalších sociálních sítích, vytvářejí vlastní internetové obchody, píší příběhy a jezdí se na festivaly setkávat naživo se svým publikem.

²⁴⁷ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Humbook festival! In: *YouTube* [online]. 16.10.2016. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5De86huB2ak>.

²⁴⁸ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Humbook 2017. In: *YouTube* [online]. 08.10.2017. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vYyiTd7lxmU>.

²⁴⁹ Klářiny knihy. Klářiny knihy - Svět knihy 2019. In: *YouTube* [online]. 29.06.2019. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Ccb6_lxvNT8.

²⁵⁰ *Radši eshop* [online]. Radši eshop, 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.radsieshop.cz>.

²⁵¹ TOPINKOVÁ, Sára; ŠTRAUBOVÁ, Alena; SKÁCELOVÁ, Karolína; ROSÍPALOVÁ, Adéla; RODOVÁ, Michaela et al. *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*. Praha: YA čtu, 2023.

²⁵² KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. PSÍ A KNIŽNÍ MARKET I - Zlín, 23. 7. 2023 - VLOG 🐾❤️. In: *YouTube* [online]. 13.10.2023. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RbZio1lM9sw>.

²⁵³ *Herohero* [online]. Herohero, 2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://herohero.co>.

²⁵⁴ Knihánkov. *Blogspot* [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://knihankov.blogspot.com>.

²⁵⁵ Klářiny knihy. *Blogspot* [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: www.klarynyknihy.blogspot.cz.

3. 1. 2. 4. Komparace

Podívali jsme se na pět nejpopulárnějších kanálů na českém booktube a na základě získaných analýz je můžeme porovnávat. Všechny kanály byly vytvořeny poměrně dávno (od roku 2013 do roku 2017) a během této doby se každé dívce (všichni tvůrci těchto kanálů jsou dívky) podařilo získat více než 4,5 tisíce odběratelů.

Jak jsme již poznamenali, každá z blogerek je mladá dívka, pro kterou je čtení koníčkem, který touží sdílet se světem. To potvrzují i závěry studie Blanky Činátlové o tom, kdo je nejčastěji tvůrcem booktube kanálů.²⁵⁶

Na každém z kanálů můžeme vidět typický booktube obsah: videa o přečtených knihách, videa o zakoupených knihách, knižní tagy. Je však důležité si uvědomit, že každá blogerka k tvorbě videa přistupuje jinak. Například blogerka z kanálu Knihánek natáčí videa na jeden pokus a Michaela z Radši knihu vytváří estetické uvítací záběry; blogerka z Eliss Books rozděluje knihy v knihovně podle kvality obálky a blogerka z kanálu Klářiny knihy je uspořádá tak, aby se tematicky vešly na jednu polici; Irena na kanál nahrává nejen svá videa, ale i videa svých příbuzných a Klára, Michaela, Eliška a Molly točí videa většinou samy.

Je třeba také poznamenat, že každá z blogerek oslovuje diváky: žádá je, aby dávali videu lajky, nechávali komentáře, blogerky zvou fanoušky na knižní festivaly, kladou divákům otázky nebo odpovídají na jejich komentáře. A každá z nich dostává zpětnou vazbu od svých fanoušků.

Blanka Činátlová poznamenala, že booktubeři věnují zvláštní pozornost vizuální stránce svých videí.²⁵⁷ A skutečně, většina blogerů se snaží ozdobit prostor, vypadat dobře ve videu a vybrat dobrý záběr pro náhledový obrázek. Zdobí regály svíčkami a hračkami. Na svůj kanál také nahrávají barevné obaly, třídí videa do playlistů a pro určité rubriky volí speciální vizuální styl.

Tvorba všech vybraných blogerek se neomezuje pouze na natáčení videí. S psaným blogem začaly například tvůrkyně kanálů Klářiny knihy a Knihánek. Každá z booktuberek se zúčastňuje knižních festivalů či akcí (HumbookFest, Svět knih, Knižní a psí market), spolupracuje s nakladatelstvími, která jim posílají reading copies a knihy na recenze. Michaela z Radši knihu má dokonce vlastní internetový obchod. Každá z youtuberek se zaměřuje nejen na YouTube kanál, ale snaží se vystupovat i mimo něj.

²⁵⁶ ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další tranzitní procesy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 381.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 383.

Irena z kanálu Knihánek, Michaela z kanálu Radši knihu a Klára z kanálu Klářiny knihy si v době popularity podcastů vytvořily své vlastní. V těchto podcastech dívky mluví nejen o knihách, ale rozšiřují témata svého kanálu a mluví o tom, co je zajímavá kromě literatury a čtení.

Navzdory skutečnosti, že kanály všech booktuberek existují již poměrně dlouho, nezískaly profesionální vybavení. Eliška má obavy o kvalitu osvětlení, Michaela natáčí na telefon, Irena a Klára si teprve nedávno koupily nový mikrofon, a to primárně pro podcast. To znamená, že blogerky zůstávají těmi uživateli YouTube, kteří se nesnaží přenést tradice z televize na internet – profesionální rámování, studiové osvětlení a natáčecí studio. Svá videa tvoří doma pomocí vybavení, které mají k dispozici.

Pokud jde o žánry populární na booktube, měla Blanka Činátlová pravdu.²⁵⁸ Většina blogerek preferuje literaturu pro mladé dospělé nebo new adult. Recenzovaly detektivky, psychologické thrillery a mluvily o romantických knihách, komiksech a fantasy. Klasická literatura a poezie se velmi zřídka ocitly v centru jejich zájmů. Tyto žánry obvykle zabíraly nejmenší políčku a nedostává se jim zvláštní pozornosti.

Také Blanka Činátlová správně poznamenala, že počet přečtených knih a jejich tloušťka hrají na booktube důležitou roli.²⁵⁹ Čtení útlých knížek v malém množství je spíše ostudná činnost. Správný booktuber má číst hodně, a hlavně tlusté knihy.

Navzdory tomu, že se internet velmi rychle rozvíjí a trendy na YouTube se mohou za rok změnit k nepoznání, teze udávané Činátlovou zůstávají aktuální i po sedmi letech. Role tagů se samozřejmě změnila, nahradil je relevantnější původní obsah, ale v případě vizuálu, soutěživosti a literárních žánrů se na booktube nic nezměnilo.

Málokterá z blogerek dokázala o přečtené knize říct něco víc než popis zápletky a charakteristiky postav. Nezajímají se o analýzu textu a neopírají ve svých recenzích o odbornou literaturu. Někdy knihy mezi sebou na nějakém základě porovnávají, ale u podrobného rozboru to nikdy neskončí. Zřejmě je to způsobeno typem obsahu, který diváci na booktube hledají. Rozbory, které dívky dělají, jsou vhodné pro diváky, kteří hledají inspiraci ke čtení, vybírají si, díky jaké knize se seznámí s novým autorem, nebo chtějí zjistit, zda by je zaujal nějaký bestseller, který v poslední době vyšel.

²⁵⁸ Tamtéž, s. 387.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 382.

Rozebrali jsme pět kanálů YouTube v kategorii booktube. Navzdory tomu, že jsou si v mnoha ohledech podobné a v podstatě se jejich tvorba opakuje, dokázali jsme vyzdvihnout originální rysy každého z nich. Malé rozdíly se objevují ve všem: v tom, jakou literaturu blogerky čtou, jak ji hodnotí a na základě čeho, jak o knihách mluví a jak je prezentují. Kreativita každého kanálu je však individuální, a proto si každý z nich našel zájem u diváků, kteří své oblíbené blogery podporují a motivují k dalšímu natáčení.

3. 2. Pořady pro studenty

V této kapitole se blíže podíváme na videoobsah, který vzniká pro školáky a studenty. Takový obsah nedohání v oblíbenosti booktube, ale i tak je mezi uživateli YouTube žádaný.

Kanálů pořadů pro studenty je na YouTube podstatně méně. Podle grafu *Most popular video content type worldwide in 3rd quarter 2023, by weekly usage reach* (Nejoblíbenější typ videoobsahu na světě ve 3. čtvrtletí 2023 podle týdenního dosahu využití) ze stránky *statista.com* sleduje vzdělávací videa 25,6 % uživatelů, zatímco videoblogery podle stejného grafu sleduje pouze 23,8 %.²⁶⁰ Přesto vytváří uživatelé vzdělávací YouTube kanály související s literaturou jen zřídka. Abychom zjistili, jaký typ obsahu nabízejí, vybrali jsme tři nejsledovanější z nich: Na potítku²⁶¹, Online Učitel²⁶², Knihy trochu jinak²⁶³. Tyto kanály, stejně jako blogery předchozí kategorie, jsme vybrali na základě počtu odběratelů.

Kevin Alster v článku *How to Make an Educational Video (In 6 Easy Steps!)* (angl. Jak vytvořit vzdělávací video (v 6 jednoduchých krocích!)) dává tipy na tvorbu vzdělávacích videí na YouTube a jako první techniku popisuje video, kde lektor pojednává o tématu hodiny.²⁶⁴ Tuto metodu nejčastěji používají tvůrci vzdělávacího obsahu.

V roce 2019 vyvstala v důsledku pandemie covid-19 potřeba distančního vzdělávání a vzdělávací videa se v tomto ohledu stala jednoduchým a dostupným řešením. Za prvé, vědci věří, že video je účinným vzdělávacím nástrojem,²⁶⁵ a za druhé, videa lze publikovat na YouTube jako na přístupné a bezplatné platformě.

²⁶⁰ Most popular video content type worldwide in 3rd quarter 2023, by weekly usage reach. In: *statista.com* [online]. [cit. 2024-03-17]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1254810/top-video-content-type-by-global-reach/>.

²⁶¹ Na potítku. *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Napotitku>.

²⁶² Online Učitel. *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@OnlineUcitel>.

²⁶³ Knihy trochu jinak. *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/@Knihytrouhujinak>.

²⁶⁴ ALSTER, Kevin. How to Make an Educational Video (In 6 Easy Steps!). In: *synthesia* [online]. Synthesia Limited, 2024. [cit. 2024-03-17]. Dostupné z: <https://www.synthesia.io/learn/training-videos/educational-video>.

²⁶⁵ KOZMA, Robert B. Learning with Media. In: *Review of Educational Research*. 1991, 61, 2, p. 200. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239546895_Learning_with_Media.

O vzdělávacích blozích se toho bohužel moc nenapsalo. Navíc přicházejí ve zcela odlišných typech. Evgeniya Evgeněvna Abrosimova, Alexandra Gennadievna Filipova a Ekaterina Mikhailovna Skrypnikova v článku *Osobnosti i typy samoprezentacij v obrazovatel'nom videobloginge* (čes. Vlastnosti a typy sebe prezentace ve vzdělávacích videoblozích) rozdělily vzdělávací videoblogy do šesti kategorií podle typů sebe prezentace blogera: odborník, praktik, podnikatel, přítel, kreativní typ a experimentátor.²⁶⁶ Tyto typy jsou založeny na analýze určitých faktorů: obsahu, emočních technik, použití výukových nástrojů a metod, včetně technických, jazykových prostředků vyjádření, vlastního postoje, dialogičnosti, návrhu „scény“ a výběru „kostýmů“.²⁶⁷ Navzdory tomu, že autorky analyzovaly výhradně vzdělávací blogy, výsledná diferenciaci nám říká, jak různorodý je v této oblasti obsah YouTube.

Ačkoli budeme vybrané kanály YouTube analyzovat na základě stejných kritérií, která se stala základem pro analýzu booktube blogů, jsou tato kritéria podobná těm, které pro svůj výzkum použily zmíněné vědkyně. Můžeme se proto podívat, jak to se vzdělávacím blogováním v Česku chodí. Kromě toho nás zajímá užší oblast vzdělávacího obsahu související s literaturou, která je prostudována ještě méně.

Tento typ vzdělávacího obsahu, kterým se budeme v této kapitole zabývat, na rozdíl od booktube existuje nejen na YouTube, podobná videa mohou zveřejňovat i vzdělávací instituce. V rámci této práce nás však zajímají konkrétně videa prezentovaná na YouTube.

Takový literární obsah na YouTube zkoumá především literaturu, která je pro studenty povinná a nezbytná pro složení maturitní zkoušky, proto videa cílí speciálně studenty. Na každém z kanálů si lze všimnout toho, že každý bloger, který taková videa zveřejňuje, se snaží zdůraznit stručnost, jednoduchost a zábavnost prezentovaných informací. Je zřejmé, že pokud student hledá pomoc se školním programem na YouTube, je pro něj buď obtížný, nebo nemá dostatečný zájem ani motivaci studovat pomocí knih a učebnic nebo studovat přímo ve škole.

V této kategorii, stejně jako i v následující, se podíváme pouze na tři kanály YouTube. Je to z toho důvodu, že se takové kanály na YouTube objevují méně často než kanály booktube a na českém YouTube jsou zastoupeny jen v malém počtu. Druhým a neméně důležitým důvodem je, že youtubeři z této kategorie vytvářejí videa o stejných knihách a s podobnou strukturou.

²⁶⁶ FILIPOVA, Alexandra – SKRYPNIKOVA, Ekaterina – ABROSIMOVA, Evgeniya. Osobnosti i typy samoprezentacij v obrazovatel'nom videobloginge. In: *Sociodynamika* [online]. 2023, 11, s. 46–62. [cit. 2024-04-20]. Dostupné také z: https://e-notabene.ru/pr/article_69015.html#4.

²⁶⁷ Tamtéž, s. 46.

3. 2. 1. Medailonky

3. 2. 1. 1. Na potítku

Nejoblíbenější kanál o literatuře, jehož tvorba je nabízena školákům, se jmenuje Na potítku. Kanál zaregistrovali v roce 2016 David Jirsa a Daniel Zezula. Jak autoři kanálu uvedli v popisu, že „projekt [...] se věnuje výkladu a interpretaci českých a světových literárních děl formou videí na platformě YouTube“.²⁶⁸ Za dobu své existence se kanálu podařilo celkem získat více než 7 milionů zhlédnutí a 56,3 tisíce odběratelů. Celkem vydali autoři během své tvorby 321 videí, každé jejich video má přibližně 8 tisíc zhlédnutí.

V popisu kanálu autoři také uvádějí cíle své práce: „Dlouhodobý cíl je přivést ke čtení co nejvíce mladých lidí. Název projektu sice explicitně odkazuje k maturitní zkoušce, což však samozřejmě neznamená, že jsou videa určená pouze maturantům. Zhlédnout je mohou i mladší studenti, učitelé, kteří se chtějí dozvědět něco nového, a samozřejmě také rekreační čtenáři, kteří si nejsou jistí, jak si některé dílo vyložit“.²⁶⁹

3. 2. 1. 2. Online Učitel

Druhým kanálem, který produkuje výuková videa o literatuře a který budeme v této práci analyzovat, je kanál Online Učitel. Tvůrce kanálu se jmenuje František Kousal a na YouTube se představuje přezdívkou Francis, kterou mu vymyslela kamarádka.²⁷⁰ Blogger je vystudovaný právník, a kromě tvorby na YouTube pracuje ve své specializaci.²⁷¹ Kanál byl vytvořen v roce 2018 a v současné době má téměř 5,5 tisíce odběratelů. Za posledních šest let autor kanálu zveřejnil 103 videí, která získala celkem 442 tisíc zhlédnutí. V průměru má každé video na tomto kanálu 5 tisíc zhlédnutí.

V obsáhlém popisu kanálu je uvedeno, že autor tvoří videa, aby pomohl školákům připravit se na maturitní a přijímací zkoušky na střední a vysoké školy. Autor také uvádí, že se bude nejvíce věnovat literatuře, psychologii a seberozvoji, protože tyto oblasti ho zajímají. V popisu také nechává odkazy na své další sociální sítě.²⁷² Publikum tohoto kanálu odpovídá jeho obsahu – hlavními diváky jsou školáci a studenti.²⁷³

²⁶⁸ *Na potítku [online]*. In: YouTube. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Napotitku>.

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Příloha B.

²⁷¹ Tamtéž.

²⁷² *Online Učitel [online]*. In: YouTube. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@OnlineUcitel>.

²⁷³ Příloha B.

3. 2. 1. 3. **Knihy trochu jinak**

Dalším kanálem, který v počtu odběratelů za předchozím prakticky nezaostává, je kanál *Knihy trochu jinak*, který má 5,18 tisíce odběratelů. Tento kanál je nejmladší z těch, které v této kategorii zkoumáme. Vznikl v roce 2020, za čtyři roky se autorovi kanálu podařilo vydat 179 videí, která získala celkem 767 tisíc zhlédnutí. Nejpopulárnější video na kanálu má 21 tisíc zhlédnutí a každé video má v průměru asi 2 tisíce.

Tvůrkyně projektu Petra Čiháková²⁷⁴ si klade za cíl popularizovat povinnou či doporučenou literaturu a ukázat studentům, že klasická literatura není nudná.²⁷⁵ V popisu o kanálu píše takto: „Pomáháme s povinnou četbou i v rámci přípravy k maturitní zkoušce. Videá obsahují důležité milníky autorova života, obsah a interpretaci konkrétního díla“.²⁷⁶

3. 2. 2. **Analýza**

3. 2. 2. 1. **Organizace kanálu**

Rozdíly v tvorbě tří zvolených youtuberů objevíme počínaje popisem pod videem. Tvůrci kanálu *Na potítku* dokážou do popisu uvést hodně různorodé informace. Pod každým videem je jednou větou poznamenáno, o čem video je. Také zde autoři vytvořili speciální sekci pro zdroje, které rozdělují na knihy a studie, ale musíme poznamenat, že se taková sekce neobjevuje pod každým videem. Autoři také nechávají pod videem odkazy pro ty, kteří chtějí sledovat placený obsah, stejně jako odkazy na obchod s merchem a další sociální sítě. Pod každým videem autoři uvádějí svá celá jména.

Popisy pod literárními videi na kanálu *Online Učitel* obsahují poměrně hodně informací. Najdeme zde pár slov o autorovi a zařazení jeho díla do literárně historického kontextu, hlavní charakteristiku autorovy tvorby a také stručný popis díla. Blogger také poskytuje seznam nejoblíbenějších děl od daného spisovatele. V popisu pod videem lze najít i odkazy na další sociální sítě blogera a také time kódy, které vedou na konkrétní části videa, jež autor nazývá kapitolami. Věnujeme tomu pozornost, protože je to krok, který pomáhá divákovi orientovat se v samotném videu a rychle najít informace, které potřebuje.

Pod videem o psychologii a filozofii a dalších oblastech, které se literatury netýkají, píše autor kromě sociálních sítí a time kódů krátké shrnutí obsahu videa.

²⁷⁴ 7 pádů Honzy Dědka. 3. Petra Čiháková (13.9. 2022, Švandovo divadlo) - 7 pádů HD. In: *YouTube* [online]. 21. 09. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://youtu.be/az_CkwDu-F8?si=bceOqcXSlttJ4rzX.

²⁷⁵ Příloha C.

²⁷⁶ *Knihy trochu jinak* [online]. In: *YouTube*. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Knihytrouchujinak>.

V rubrice, kde autorka kanálu Knihy trochu jinak rozebírá dílo k maturitě, obsahuje popis pouze stručné informace o knize a kulturně-historickém kontextu. V rubrice *rozbory/životopis* kromě všeho výše uvedeného můžeme najít i kód, který odděluje rozbory a životopis, pod některými videi najdeme úryvek z díla, případně zajímavosti o díle. Někdy můžeme dokonce najít emotikon vytvořený z interpunkčních znamének. V popisu k videím vytvořeným spolu s hosty najdeme zmínku o hostu a stručný popis knihy s kulturně historickými souvislostmi, se kterými jsme se již setkali.

V názvech videí každý kanál dodržuje vlastní styl. Až na vzácné výjimky je každé video na kanálu Na potítku, bez ohledu na to, zda je věnováno konkrétnímu autorovi a jeho dílu, literárnímu žánru nebo hnutí v literatuře, nazýváno epizodou a očíslováno, v takových videích jsou písmena EP (epizoda) umístěna před samotným názvem. Další zkratkou, kterou najdeme před samotným názvem, je VL a znamená video log, autor také tato videa čísluje stejně jako i videa se zkratkou PC, která označuje podcast. Zvláštní pozornost je třeba věnovat také tomu, že autor většinou píše název za číslicemi malým písmem, bez ohledu na to, zda je tam uvedeno jméno autora nebo název díla.

Názvy videí na kanálu Online Učitel se skládají z několika částí. První částí je samotný název, který popisuje, o čem video je, druhá část oddělená svislou čarou vždy divákovi sděluje, do jaké kategorie na kanálu toto video patří. Petra Čiháková z kanálu Knihy trochu jinak také dodržuje vlastní princip: v názvech většiny videí uvádí blogerka autora knihy, poté název díla a nakonec, do které rubriky video patří. S playlisty blogerka pořadí pro studenty zachází stejným způsobem jako většina booktuberů: spojují videa ze jedné rubriky do jednoho seznamu.

Videa na kanálu Davida Jirsy a Daniela Zezuly jsou rozdělena až do 11 playlistů, z nichž většina také obsahuje jenom malá písmena v názvu. Playlist s názvem „doba“ obsahuje videa o obdobích v dějinách české literatury. Playlist „knihy“ obsahuje videa, ve kterých autor mluví o jednom díle, v playlistu „autoři“ pak divák najde videa o životopisech spisovatelů. Kanál má také playlist s názvem „básnické prostředky“, kde je každé video věnováno jednomu z nich. V playlistu „#podpotítkem“ najdeme podcast nahraný autory kanálu. Playlist „Maturita nanečisto“ mluví sám za sebe už svým názvem – obsahuje videa, kde autor radí s řešením didaktických testů a prochází je společně s publikem. Playlist „UčíSmažka“ obsahuje videa, která byla natočena pro středoškoláky, aby jim pomohla připravit se na maturitu během pandemie covid-19. Playlist „video log“ představuje videa spíše neformálního charakteru, kde autor kanálu nedělá rozbory, ale mluví o knižních tématech nebo vypráví o vlastních názorech,

oblíbených knihách či životních zkušenostech. Playlist „filozofie“ obsahuje videa, kde autor kanálu mluví o filozofii, a playlist „Kurs historické mluvnice“ obsahuje videa věnovaná lingvistickým vlastnostem češtiny. Playlist „různé“ obsahuje mix videí, která se autorovi zřejmě nepodařilo zařadit do jiné kategorie.

Na kanálu Online Učitel je 13 playlistů, jejichž názvy hodně vypovídají o videích, která obsahují: „Filosofie k Maturitě“, „Dějepis k Maturitě“, „Právo k Maturitě“, „Politologie k Maturitě“, „Finanční Gramotnost“, „Ekonomie k Maturitě“, „Psychologie k Maturitě“, „Literární Směry a Autoři Knih“, „Rozbory Knih (Čtenářský Deník, Povinná Literatura)“. V playlistu „Recenze Knih“ najdeme jenom jedno video, o knize Duna, do playlistu „Shorts“ autor přidává krátká videa stejnojmenného formátu. V playlistech „Osobní Rozvoj“ a „Životní styl“ jsou shromážděna videa, která nejsou spojená s přípravou k maturitě a týkají se politiky, psychologie a dalších oblastí.

Kanál Petry Čihákové má pět playlistů. Jeden z nich, „Talk Show“, obsahuje pouze jedno video, které je ale výrazně delší než všechna ostatní. Jde o záznam přímého přenosu talkshow projektu Knihy trochu jinak, kde Petra Čiháková hovoří s pozvanými hosty o tématech tří vybraných děl. Tato talk show se však dál nerozvíjela a první epizoda byla zřejmě poslední. Playlist „Představení projektu“ (kanál Knihy trochu jinak je součástí stejnojmenného projektu) vypovídá o svém obsahu už svým názvem: zde jsou videa, která divákovi vysvětlí, o jaký projekt se jedná, kým je tvořen a jaké jsou jeho úkoly. Z videa se divák dozví, že cílem projektu je udělat povinnou literaturu pro školáky zajímavou, prezentovat ji trochu jinak, kreativněji a se zapojením dětí do procesu. Tvůrkyně projektu Petra Čiháková přiznává, že nemá pedagogické ani odborné vzdělání, je matkou tří dětí a její zájem o literaturu souvisí s touhou dát svým dětem dobré vzdělání.²⁷⁷ Poslední tři playlisty obsahují videa ze tří existujících rubrik na kanálu: „Obsahy“, „rozbor díla / autorův životopis“, „Desatera k maturitě“.

I když by se dalo očekávat, že vzdělávací blogy budou mít velmi úzkou škálu rubrik a typů obsahu, ve skutečnosti si i v této oblasti blogeri dokázali do jisté míry zachovat svou originalitu.

Obsah na kanálu Na potítku lze rozdělit do šesti kategorií: první z nich jsou klasické epizody, které obsahují EP v názvu, druhá kategorie jsou videa podepsaná písmeny PC (podcast), třetí jsou videa označená jako VL (video log), další kategorie se jmenuje UčíSmažka, dále kategorie Maturita nanečisto a nakonec Kurs historické mluvnice.

²⁷⁷ Knihy trochu jinak. Projekt Knihy trochu jinak a já :-). In: *YouTube* [online]. 21. 06. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2LyguSHdRQY>, čas 05:32–05:38.

První kategorie je na kanálu nejběžnější. Takzvané epizody zahrnují několik rubrik najednou: *videa o spisovatelích a básnících, o básnických prostředcích, o obdobích a směrech v literatuře, o filozofii* a také *rozbory konkrétních knih*. Taková videa jsou přednášky, které trvají v průměru půl hodiny, během které David Jirsa sedící u stolu nebo s knihami v pozadí mluví o tématu.

Druhou kategorií videí je *podcast*. Tato kategorie a všechny následující již nejsou rozděleny do samostatných rubrik, takže v tomto případě jsou slova kategorie a rubrika rovnocenné. V této kategorii postrádá většina videí aktivní vizuální složku: na obrazovce může divák vidět symbol kanálu a měnící se zvukovou stopu. Existují však i epizody podcastů, které jsou doplněny videem, většinou se jedná o podcasty s pozvanými hosty, které David Jirsa zpovídá buď prostřednictvím videohovorů nebo osobně.

Ve třetí kategorii *video log* najdeme videa různých témat, která se většinou týkají literatury, ale nejsou obvyklým rozborem děl a životopisů autorů. V těchto videích je velký podíl subjektivity autora.

Kategorie *UčíSmažka* představuje videa, kde, jak zmiňuje v prvním videu této rubriky David Jirsa: „Kde si v rychlosti projdeme to, co jste nestihli projet na školách kvůli koronaviru“.²⁷⁸ V těchto videích, z nichž žádné netrvá déle než 23 minut, autor kanálu hovoří o obdobích české literatury. Jak poznamenává, tato videa natáčí především pro maturanty, aby jim pomohl s přípravou.²⁷⁹

Další rubrika je *Maturita nanečisto*, „kde dáme maturantům možnost si vyzkoušet, jaké to asi u maturity z češtiny bude“²⁸⁰, jak je uvedeno v popisu pod videem z této rubriky. V rámci této rubriky vedl David živé vysílání, kde dával studentům možnost připojit se a vyzkoušet si maturitu z češtiny nanečisto.

V rubrice *Kurs historické mluvnice*, kterou na kanálu zastupují pouze tři videa, David hovoří o lingvistických vlastnostech češtiny.

Rubrik na kanálu Online Učitel, které nás v této práci zajímají, je méně a odpovídají rozdělení do playlistů. Navzdory skutečnosti, že kanál má mnoho playlistů, které nesouvisejí s literaturou, nejobsáhlejším ze všech playlistů (nepočítaje „Shorts“) je playlist „Rozbory Knih (Čtenářský

²⁷⁸ Na potítku. UčíSmažka 01 - 1945 - 1948 v Československu. In: *YouTube* [online]. 19. 03. 2020. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hCnRBxfNMEQ>, čas 00:08–00:12.

²⁷⁹ Tamtéž, čas 00:13–00:20.

²⁸⁰ Na potítku. Maturita nanečisto #01. In: *YouTube* [online]. 13. 02. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=j2C3OqZP3zA>.

Deník, Povinná Literatura)“. Literatuře jsou na kanále věnovány pouze 3 rubriky a ty odpovídají playlistům.

V první části Francis v 5–7minutových videích hovoří o autorovi, kterému je video věnováno, mluví o rysech jeho autorského stylu, o literárně-historickém kontextu, o soudobých autorech a dalších dílech autora.

Rubrika *Recenze knih* aktuálně obsahuje pouze jedno video. Jak sám autor ve videu říká: „Toto video je něco mezi čtenářským deníkem, recenzí na knihu a hlavně hlubším, možná až filozofickým zamyšlením nad některými zajímavými otázkami, které nám toto dílo přináší“.²⁸¹ Zřejmě proto, že dílo nepatří do povinné literatury a video samotné se ukázalo jako něco mezi analýzou a filozofickou debatou, vytvořil pro něj autor kanálu samostatný playlist. Toto video je také zahrnuto do playlistu další rubriky, kterou budeme analyzovat.

Třetí rubrika o literatuře na tomto kanálu je věnována *rozborům* knih. Videá zde netrvají déle než 12 minut a věnují se především povinné literatuře. Samotné video je jakýmsi zápisem do čtenářského deníku, kde autor stručně odpovídá na základní otázky k dílu: forma díla, literární druh, žánr, téma, kompozice, vypravěč, jazyk, prostředí. Někde najdeme i porovnávání knihy s filmem, někde stručný obsah díla. V některých videích pojednává bloger o několika dílech jednoho autora najednou.

Veškerý obsah na kanálu Knihy trochu jinak je také prezentován ve třech rubrikách. První z nich je *rozbor díla a životopis autora*. Videá z této sekce trvají přibližně 10 minut, během kterých autorka kanálu mluví o díle. Všímá si takových rysů díla, jako jsou žánr, expozice, umělecký směr, tematicko-motivický plán. Autorka hovoří o roli díla v autorově tvorbě a o kulturním a historickém kontextu díla, zmiňuje postavy, všímá si prvků, které lze nalézt i v dílech jiných autorů, a zmiňuje filmové adaptace.

Druhá rubrika, *Desatera k maturitě*, představuje kratší videa, většinou do 3 minut. Rubrika dostala svůj název podle formátu: ve videu blogerka odpovídá na 10 otázek k dílu, na které odpovídají školáci při maturitě. Autorka kanálu v krátké době vypráví o expozici, žánru díla a typu vypravěče, zmiňuje motivy a témata, charakterizuje hlavní postavy, převypráví obsah knihy, přednese něco o autorovi a uvádí, co ho inspirovalo.

²⁸¹ Online Učitel. Rozbor díla: Duna - Frank Herbert | Čtenářský deník, Literatura (Rozbor Díla, Maturita). In: *YouTube* [online]. 14. 11. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SkIBVaOTB3o>, čas 01:41–01:53.

Třetí rubrika, *Obsah*, se týká obsahu děl. Většina videí v této rubrice vznikla v rámci spolupráce s uměleckou skupinou, šéfkuchařem, malířem či modelkou. Někdy se však pozvaní hosté příliš nehodí. Například na videu s krátkým převyprávěním knihy *Kuře melancholik* se podílel kuchař, který ukázal, jak se vaří kuře na paprice, zatímco hlas v pozadí mluvil o obsahu díla.²⁸² O tom poznamenal jeden z diváků v komentářích: „Slušnej bizár“ a čtyři další ho lajkem podpořili.²⁸³

Blogeři různě přistupují i k frekvenci publikací. Videá na kanálu Davida Jirsa a Daniela Zezuly jsou většinou vydávána pravidelně. V některých měsících vydají autoři čtyři videa, v některých jenom jedno. V roce 2023 autoři na tři měsíce z kanálu zmizeli kvůli stěhování, jak potom David Jirsa oznámil ve videu.²⁸⁴

Na kanálu Online Učitel jsou videa zveřejňována každý měsíc. Obvykle nebývají více než dvě. Stejně jako u jiných kanálů se však stávalo, že autor na krátkou dobu mizel. Nejméně aktivní je v poslední době autorka kanálu *Knihy trochu jinak*. Na YouTube se neobjevila už dávno. Dříve ale videa vydávala pravidelně, občas i několik za den. Například 13. března 2022 vydala hned čtyři videa.

Můžeme tedy vidět, že vzdělávací obsah lze prezentovat překvapivým množstvím způsobů. Na začátku kapitoly jsme zmínili studii, která popisuje různé typy vzdělávacích blogů. Je dobře vidět, jak různé přístupy autorů i k takovým složkám kreativity YouTube, jako jsou popisy videí a jejich názvy, rozdělení do kategorií a playlistů, tvoří různý obsah, který diváci vnímají odlišně.

3. 2. 2. 2. Videá a jejich obsah

Potřeba rozvíjet vizuální stránku tvorby se týká i vzdělávacích kanálů, protože i ty mají zájem přilákat nové diváky. Většina videí na kanálu *Na potítku* se od sebe vizuálně příliš neliší. Ve videu sedí David Jirsa u stolu s počítačem a za sebou má knihovnu. Čeho si všimneme hned, je jiný přístup k vizuální stránce videa, než bývá na booktube kanálech. V prvních videích David zdobil svůj stůl plyšovým mravenečnickem, který je symbolem kanálu a používá se také v merchi, je ho občas vidět na videu buď na stole, nebo jej blogger má na sobě.²⁸⁵ V nejnovějších

²⁸² *Knihy trochu jinak*. K.J.Šlejhar, *Kuře "melancholik"*- obsah. In: *YouTube* [online]. 25. 04. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2YvnQzN-uyc>.

²⁸³ anezkaficova6998. [Slušnej bizár...]. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2YvnQzN-uyc>.

²⁸⁴ *Na potítku*. EP219 etika literatury holokaustu. In: *YouTube* [online]. 15. 07. 2023. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7ZQCbsvehNs>, čas 00:00–00:05.

²⁸⁵ *Na potítku*. EP172 ota pavel - smrt krásných srnců. In: *YouTube* [online]. 24. 10. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=w6_xV7vtCaU.

Na potítku. EP180 alexandr sergejevič puškin - evžen oněgin. In: *YouTube* [online]. 19. 01. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9wWhSN4xb9c>.

videích natočených v této místnosti autor kanálu promítá i tematické obrázky na monitoru a pozadí.²⁸⁶ Dalším a posledním ozdobným elementem je větev pokojové rostliny, která zjevně splývá ze skříně, ale rostlinu samotnou v rámci není vidět. Markantní rozdíl také vidíme, když se pozorně podíváme na knihovnu v pozadí: někde knihy stojí rovně, někde padají na jednu stranu. Pokud však knihovnu pozorujeme, všimneme si, že nezůstává netknutá. Od videa k videu můžeme vidět, jak se knihy naklánějí jedním nebo druhým směrem. Totéž nelze říci o booktuberech, jejichž knižní pozadí se jen málokdy mění.

Nejnovější videa, která autoři natočili v novém studiu, jsou vizuálně odlišná. Nyní bloger natáčí na pozadí modré stěny zdobené kresbami tužkou a knižní policí. Ve videu EP219 etika literatury holokaustu David poznamenává, že studio ještě nedokončil a v tuto chvíli to nevypadá moc dobře.²⁸⁷ A to samozřejmě potvrzuje, že i u tohoto kanálu hraje vizuální složka důležitou roli.

Prostor, kde David nahrává video, je uklizený. V prvním videu z rubriky *filozofie* ale můžete vidět nepořádek v pozadí: špinavé jednorázové nádoby, instantní nudle, knihy ležící na podlaze a velké množství prázdných skleněných lahví.²⁸⁸ To samozřejmě nezůstalo bez povšimnutí diváků, kteří o tom psali v komentářích.²⁸⁹ Předpokládáme však, že to neodhalilo autorovo lajdáctví, ale jeho tvůrčí přístup k nahrávání a smysl pro humor. Je zcela zřejmé, že bloger sedí mimo střed v rámci z určitého důvodu a skleněné lahve rovnoměrně umístěné na skateboardu také vypadají spíše jako tematická kreativní instalace než náhodný nepořádek.

David je na videu vždy v neformálním oblečení s vlasy staženými do culíku, ale vzhledem k tomu, že nosí dlouhé dredy, většinou vypadají rozčuchaně. To vytváří neformální atmosféru, atmosféru přátelského rozhovoru. Přesto, že v rubrice *UčíSmažka*, určené středoškolákům,

Na potítku. EP186 karel čapek - bílá nemoc. In: *YouTube* [online]. 04. 03. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y9gwXi-tPpI>.

²⁸⁶ Na potítku. EP169 lev nikolajevič tolstoj - anna karenina. In: *YouTube* [online]. 03. 10. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2HB1MMMgebQ>.

²⁸⁷ Na potítku. EP219 etika literatury holokaustu. In: *YouTube* [online]. 15. 07. 2023. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7ZQCbsvehNs>, čas 00:04–00:12.

²⁸⁸ Na potítku. EP91 jordan peterson. In: *YouTube* [online]. 06. 07. 2019. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VYakdiy7jN8>.

²⁸⁹ crew.3699. [To je zajímavý. :D Koukám, že máš doma uklizeno...]. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VYakdiy7jN8>.

slatuminfo2734. [To pozadí není špatný]. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VYakdiy7jN8>.

oslovuje diváky slovem děti,²⁹⁰ v dalších videích vytvořených pro stejné publikum očekává, že si budou vzájemně tykat.²⁹¹

Vše, co souvisí s vizuálem a co jsme o tomto kanálu napsali dříve, je výsledkem úsilí Davida Jirsy. Druhý autor kanálu Daniel Zezula se věnuje postprodukcí. Jeho zásluhou je jednotný styl kanálu. Obálka kanálu a náhledové obrázky, stejně jako text a obrázky ve videu samotném, jsou vytvořeny ve stejném barevném schématu a specifických fontech. Náhledové obrázky, které jsou vytvořeny ze snímků z videí, na které autor přidává tematické obrázky a název, často nepostrádají humor, ale to neporušuje styl kanálu. Jednotný přístup k vizuální stránce vytváří pocit celistvosti a zvyšuje kvalitu vizuální složky, přestože kvalita samotného videa není vždy nejlepší. Náhledové obrázky různých rubrik jsou vizuálně odlišné, což divákovi usnadňuje orientaci na kanálu.

Důležité je také podotknout, že ve videích se často objevují portréty známých osobností nebo obálka prvního vydání knihy, o které David právě mluví. Taková přehlednost přispívá k lepšímu zapamatování informací, což je v případě videí určených pro studenty velmi užitečné.

Vývoj vizuální složky videa na kanálu Online Učitel lze rozdělit do dvou fází: videa do 25. dubna 2022 a poté. Rozdílem mezi nimi je, že před videem PROČ MUSÍME DOSPĚT | Filosofická Pohádka | Psychologie a Filosofie (#10 Psychologie, Maturita)²⁹² blogger neukázal svou tvář v záběru.

Vizuální složku prvních videí na kanálu tvořily střídající se obrázky, snímky prezentací, které byly doprovázeny hlasovým komentářem a hudbou na pozadí. V takových videích se objevovaly i úryvky z filmů nebo záběry, kde autor kanálu obrací stránky knihy ležící na stole.

Ve videích zveřejněných po 25. dubnu se snímky z prezentací střídají s videozáznamy projevu samotného autora kanálu, tyto záběry však tvoří menší část videa. Video obsahuje i otáčení stránek, které autor používá výhradně pro části, kde hovoří o obsahu díla.

²⁹⁰ Na potítku. UčíSmažka 01 - 1945 - 1948 v Československu. In: *YouTube* [online]. 19. 03. 2020. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hCnRBxfNMEQ>, čas 00:00–00:05.

²⁹¹ Na potítku. Maturita nanečisto #01. In: *YouTube* [online]. 13. 02. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=j2C3OqZP3zA>, čas 02:10–02:18.

²⁹² Online Učitel. PROČ MUSÍME DOSPĚT | Filosofická Pohádka | Psychologie a Filosofie (#10 Psychologie, Maturita). In: *YouTube* [online]. 25. 04. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Nv4Mv9iM74k>.

Autor natáčí video ze dvou úhlů. V prvním případě je na pozadí knihovna zdobená pokojovými rostlinami, aromalampou nebo rámem s obrázkem, přičemž se předměty mění z videa na video. Stěna však zůstává nezměněna, zdobí ji sbírka karet z karetní hry Magic: The Gathering.

Stejný prvek dekorace najdeme i ve videích pořízených z jiného úhlu. Zde z odlesku kruhové lampy poznáme, že karty visí v rámu za sklem. Autor natáčí tato videa na pozadí pracovního stolu. Na stole je k vidění pár knih nebo poznámkových bloků, psací potřeby a pokojová rostlina. Není možné nevěnovat pozornost poličkám umístěným nalevo od stolu, kromě stohu krásně srovnaných knih jsou na něm vidět helmy hrdinů ze Star Wars vyrobené z Lega a na nejnižší polici se skrývají dvě láhve silného alkoholu. Blogger ve videu vystupuje v mírně neformálním oblečení, je vždy učesaný a hladce oholený.

Co se týče vizuálního zpracování samotného kanálu, autor se drží jednoho stylu. Náhledové obrázky jeho videí vznikají především podle jednoho principu: vlevo píše název videa a vpravo přidává fotku sebe s knihou v ruce nebo tematický obrázek. Obě části obrázku jsou od sebe odděleny barevnou čarou, její barva je však náhodná a nenesení informaci například o tom, do jaké rubriky toto video patří.

Každé video na kanálu začíná krátkým uvítacím záběrem s profilovým obrázkem, názvem kanálu a sdělením: „Tím, že učíme jiné, učíme sebe“. Na začátku blogerovy tvorby byl tento prvek také přítomen ve videu, ale měl jiný design, a kromě pozadí byl doplněn pouze názvem kanálu.

Ve většině videí na kanále Knihy trochu jinak sedí blogerka před hromadou knih, ledabyly poskládaných do hromádek, s minimalistickou bílou zdí v pozadí. Sama autorka se ve videu obléká mírně neformálně, objevuje se s make-upem a krásně upravenými vlasy. Ve videu sedí a mluví o knize a často drží tuto knihu v rukách.

Pocit volnosti a neformálnosti však divák nezíská: přestože prostředí napomáhá větší svobodě, zářivě bílé pozadí, připravený projev blogerky a její nepřetržitý pohled do kamery vytváří v divákovi vztah učitel – žák.

Formální úpravou prochází video během postprodukce. V pravém rohu obrazovky v průběhu videa vidíme logo kanálu. Během autorčina vyprávění se na levé straně obrazovky objevují důležité výrazy a fráze, terminologie z teorie nebo dějin literatury.

Ve videích vytvořených ve spolupráci s pozvanými hosty se vizuální stránka videí liší od ostatních videí, protože účast pozvaných hostů se odráží ve vizuální složce. Videá konkrétního

hosta jsou si však podobná: umělci ukazují, jak malují, kuchař ukazuje, jak vaří, a video vytvořené ve spolupráci s modelkou zobrazuje její fotku. Vizuální složka takových videí je většinou tematicky propojena s hlasem na pozadí a smyslem spolupráce je, že si pozvaný host dílo, jehož obsah je ve videu namluven, interpretuje do své vlastní umělecké formy.

Obálky kanálů jsou vytvořeny ve stejném barevném schématu a stylu: formálně, ale kreativně. Náhledové obrázky jsou také navrženy ve vlastním stylu. Pro rubriku *Desatero k maturitě* zvolila autorka hladký slonovinový podklad, na který píše název rubriky, název knihy a jméno autora a také kolik minut zabere shlédnutí videa, protože v této rubrice klade důraz na stručnost.

Na náhledových obrázcích videí v kategorii obsah je fotografie tvorby hlavního hosta v dřevěném rámu mírně nakloněném na jednu stranu. V levém horním rohu je napsáno jméno autora, v levém dolním rohu název díla. To vše je vyobrazeno na stejném slonovinovém pozadí.

Na stejném pozadí jsou představeny i náhledové obrázky poslední rubriky, věnované rozboru díla a zároveň životopisu autora. Nechybí ani výše zmíněný rám, který je nyní umístěn rovně, posunutý na pravou stranu obrazu a obsahuje portrét autora, vlevo je bílý obdélník, připomínající knihu se jménem autora a názvem díla. Lze poznamenat, že při vytváření náhledových obrázků se autorka řídí minimalismem.

Všechny tři kanály se shodují v cílech, které si stanovily – totiž pomoci studentům připravit se na maturitu a přitáhnout ke čtení co nejvíce lidí. A proto je většina videí na všech kanálech věnována povinné literatuře. Je pozoruhodné, že některá díla jsou mezi blogery obzvláště populární a každý z nich o něm natočil video. Nechybí tady i starověká literatura, například *Ilias*²⁹³ a *Král Oidipus*²⁹⁴, zahraniční literatura Puškinem počínaje a Ishiguro Kazuo konče, a samozřejmě česká literatura, které je na kanálech nejvíce. Největší rozmanitost najdeme na kanálu Na potítku. Autoři se navíc neomezují jen na beletrii, kanál má videa i o odborné literatuře, například o knize Neila Postmana *Ubavit se k smrti*²⁹⁵ nebo Marshalla McLuhana *Kultura jako obchod*²⁹⁶, autoři diváka seznamují s literárními směry a jejich ideovými inspirátory a tvůrci, vyzývají diváka k diskusi o filozofii a umění.

²⁹³ Na potítku. EP182 homér - ilias. In: *YouTube* [online]. 01. 02. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://youtu.be/ub5EmNhFJiw?si=OIxFjOBSAGnIPP6R>.

²⁹⁴ Na potítku. EP195 sofoklés - král oidipus. In: *YouTube* [online]. 08. 09. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://youtu.be/VrC5wzIxIeIs?si=vu2_uEEsPquORu_d.

²⁹⁵ Na potítku. EP151 neil postman - ubavit se k smrti. In: *YouTube* [online]. 04. 04. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://youtu.be/zwdIDBXhIz0?si=X1O3_A39ZEUuPQZu4.

²⁹⁶ Na potítku. EP203 marshall mcluhan - kultura jako obchod. In: *YouTube* [online]. 29. 09. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Qcrwp8nuxDo>.

Hlavním typem obsahu na kanálu na potítku je analýza literárních děl. Navzdory tomu, že v některých videích David Jirsa varuje, že na jeho slova by se nemělo vždy spoléhat,²⁹⁷ ve většině videí nechává v popisu zdroje a občas i cituje ve videích současníky spisovatelů nebo teoretiky literatury.²⁹⁸ V jednom ze svých videí vysvětluje, že se například zdráhá mluvit o antickém dramatu, protože studoval literaturu, a ne drama a že nemluví řecky a latinsky umí jen trochu.²⁹⁹

V každém videu, kde mluví o dílech, vypráví o životě autora, zmiňuje také zajímavá fakta, například ve videu *EP205 kazuo ishiguro - neopouštěj mě* uvádí, že v jednom z rozhovorů autor řekl, že ve svém díle Malíř pomíjivého světa nezobrazuje Japonsko, ale konstrukt Japonska, který si vytvořil v hlavě.³⁰⁰

Navzdory tomu, že je ve videu stále nějaký subjektivní názor, klade autor hlavní důraz na teorii a názory jiných literárních teoretiků. David Jirsa na rozdíl od booktuberů upozorňuje diváky nejen na děj díla a jeho hlavní postavy, podrobně zkoumá roli díla v autorově tvorbě, jeho kulturně-historický kontext, rysy autorovy tvorby, jeho jedinečný styl, a také co přesně toto konkrétní dílo přineslo světové literatuře. To se dá od autora očekávat, protože je vystudovaný bohemista, takže má k odbornosti předpoklady.

Rozbory děl na kanálu Online Učitel jsou prezentovány formou krátkých videí, rozdělených do kapitol podle časových kódů. V každém videu Francis hovoří o autorovi díla, literárně-historickém kontextu, hlavních postavách a provádí stručnou analýzu díla: zmiňuje literární druh, žánr, vypravěče a téma.

V komentářích pod videem Rozbor díla: Na západní frontě klid - Erich Maria Remarque | Literatura (Povinná četba, Maturita) jeden z diváků zjišťuje, zda informace z takto krátkého videa stačí ke zkoušce. Autor kanálu odpovídá, že doporučuje použít toto video spíše jako opakování důležitých informací a obsahu díla.³⁰¹ Nebo třeba ve videu o díle *Krysař* se autor

²⁹⁷ Na potítku. UčíSmažka 01 - 1945 - 1948 v Československu. In: *YouTube* [online]. 19. 03. 2020. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hCnRBxfNMEQ>, čas 00:28–00:36.

²⁹⁸ Na potítku. EP212 anton pavlovič čechev - višňový sad. In: *YouTube* [online]. 12. 02. 2023. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=tCgf_4q3Wq0, čas 06:55–07:16.

²⁹⁹ Na potítku. EP195 sofoklés - král oidipus. In: *YouTube* [online]. 08. 05. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VrC5wzIxEis>, čas 00:12–00:45.

³⁰⁰ Na potítku. EP205 kazuo ishiguro - neopouštěj mě. In: *YouTube* [online]. 04. 11. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MarnjUy-SLs>, čas 01:05–01:20.

³⁰¹ Tomasvysocina-ji7se. [Skvělý rozbor, ale stačí jen tohle na maturitu?]. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DZtdXIXu4F4>.

spletl při čtení německého příjmení.³⁰² Autor také udělal překlep v prezentaci o Shakespearovu díle *Macbeth*.³⁰³

Styl videa Petry Čihákové je podobný autorovi kanálu Online Učitel. Klade důraz také na stručnost a sděluje pouze základní informace, bez kterých se student u maturitní zkoušky neobejde. U této blogerky však můžeme narazit na citáty odborných zdrojů. Například ve videu o hře *Romeo a Julie* čte poznámku překladatele.³⁰⁴

Výše jsme uvedli, že tento kanál má dvě podobné rubriky: *desatero k maturitě* a *rozbor díla / životopis*. Přestože jsou si rubriky podobné a v každé z nich autorka dílo rozebírá, vzhledem k rozdílu v délce trvání videa se množství informací a jejich kvalita liší.

Ve videu určeném pro maturanty jsou informace stručnější a konkrétnější. Autorka kanálu v takových videích jasně odpovídá na 10 otázek, které zajímají maturitní komisi. V delším formátu autorka podrobněji hovoří o díle, čte úryvky a zmiňuje zajímavosti.

I na tomto kanálu najdeme chyby. Například k videu o díle *Utrpení mladého Werthera* je v komentářích divákovo doporučení, aby si autorka zkontrolovala výslovnost německých jmen.³⁰⁵ Ve videu o románu *Drákula* nazývá blogerka vampyrismus žánrem, zřejmě má na mysli téma.³⁰⁶ Ve videu o díle *Smrt krásných srnců* se pozvaný host splete a nahradí pojem lyrický subjekt pojmem autor.³⁰⁷

Kupodivu i na vzdělávacích kanálech najdeme videa, která se netýkají literatury. Takový obsah na kanálu Na potítku najdeme primárně v sekci *video log*. Například na kanálu je video, kde David Jirsa vypráví o životě v Číně. Postprodukce v takových videích se však nijak neliší od typických „literárních“ epizod, stejně jako ve videích z rubriky *Kurs historické mluvnice*, která také nemají s literaturou mnoho společného. Jinak všechna videa na kanálu nějak souvisejí s literaturou, dokonce i videa z rubriky *filozofie* jsou často o nějakém filozofickém spisu.

³⁰² Online Učitel. Rozbor díla: Krysař - Viktor Dyk | Literatura (Povinná četba, Maturita). In: *YouTube* [online]. 14. 05. 2023. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=83hH4bZuwPw>, čas 02:31–02:34.

³⁰³ Online Učitel. Rozbor díla: Macbeth - William Shakespeare | Čeština a Literatura (Povinná četba, Maturita). In: *YouTube* [online]. 27. 11. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=63N3oimUgR0>, čas 01:01.

³⁰⁴ Knihy trochu jinak. William Shakespeare, Romeo a Julie - rozbor, životopis. In: *YouTube* [online]. 16. 02. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Wgkolu83prU>, čas 01:37–02:30.

³⁰⁵ LenkaLiba. [Doporučuji si ověřit, jak se německá jména vyslovují v němčině:-)]. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vqjyKlhGQh4>.

³⁰⁶ Knihy trochu jinak. Bram Stoker - Drákula, rozbor / životopis. In: *YouTube* [online]. 04. 12. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=pOZHAsj3EhA>, čas 03:04–03:10.

³⁰⁷ Knihy trochu jinak. Ota Pavel, Smrt krásných srnců - obsah. In: *YouTube* [online]. 16. 04. 2020. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WCDVUSKQDC8>, čas 00:19–00:30.

Na kanálu Online Učitel je poměrně hodně videí, která se netýkají literatury. Navzdory tomu, že většina obsahu se vztahuje konkrétně k přípravě na maturitu z literatury, najdeme zde i videa z psychologie, historie, filozofie, ekonomie a dalších oblastí, která jsou také určena primárně maturantům.

Přestože autor v popisu kanálu zmiňuje, že bude věnovat největší pozornost oblastem, které má rád, i tato videa na jeho kanálu mají formální podobu, na videa se připravuje, věnuje jim stejnou pozornost jako videím o literatuře.

Jediný kanál, na kterém nenajdeme nic jiného kromě videí souvisejících s projektem, je Knihy trochu jinak. Obsahem nesouvisejícím s knihami lze nazvat pouze videa věnovaná samotnému projektu, historii jeho vzniku a cílům.

Je snadné si všimnout, že vizuální složka videa je u všech blogerů podobná. Stejně jako pro booktubery jsou pro ně knihy na pozadí povinnou součástí. Jak jsme však poznamenali při popisu kanálu Na potítku, přístup ke knize na booktubu a vzdělávacích kanálech je odlišný. Pokud je v prvním případě kniha zvláštním prvkem interiéru, pak ve druhém případě není její přítomnost vždy jen symbolická.

Navzdory tomu, že všichni blogeři analyzovali klasickou literaturu a často mluvili i o stejném díle, dokázali svým přístupem k prezentaci materiálu vytvořit zcela odlišná videa. Je však třeba poznamenat, že chybám se nevyhnuli ani blogeři ze vzdělávacích kanálů. Ne každý z nich uvádí zdroje, o které se při tvorbě videa opírá, a ne každý středoškolák je připraven si informace ověřit, zvláště ve videu vytvořeném pro vzdělávací účely. Proto může tento druh chyby způsobit zmatek mezi velkým počtem studentů a vést k následkům u zkoušky.

3. 2. 2. 3. Komunikace a spolupráce

V otázkách komunikace se také každý bloger řídí svými zásadami. Už jsme psali, že David Jirsa očekává, že si bude se svými diváky tykat, dovolí si být vtipný a neformálně mluvit s publikem (stačí se podívat na název rubriky *UčíSmažka*). To vše nasvědčuje tomu, že navzdory vzdělávacímu charakteru svých videí neusiluje o vytvoření vztahu učitel–žák s publikem, spíše se prezentuje jako starší bratr nebo kamarád, který je schopen mluvit o literatuře srozumitelným jazykem.

Na kanálu také najdeme mnoho videí, která byla natočena na žádost předplatitelů z Patreonu³⁰⁸ nebo i obyčejných diváků na YouTube³⁰⁹, blogger to vždy zmiňuje ve videu. David Jirsa v komentářích odpovídá i na otázky, které vyvstávají od diváků. Nereaguje na děkovné komentáře ani jim nedává lajky, ale vždy je ochoten objasnit něco, co říkal ve videu. Navíc, jak už jsme zmínili v části o organizaci kanálu, David Jirsa má rubriku s názvem *Maturita nanečisto*, která je celá postavená na komunikaci s divákem.

Je zřejmé, že Jirsa projevuje zájem o názory diváků a jejich požadavky, někdy dokonce diváky žádá o komentáře.³¹⁰

Francis z kanálu Online Učitel přistupuje ke komunikaci s diváky jinak: diváky žádá pouze o klasickou účast – lajk, jestli se jim video líbilo a zanechání komentáře, ale nevybízí diváky k diskusi. Na tomto kanálu nenajdeme speciální sekci, která by byla zaměřena na komunikaci s divákem, ale blogger se pravidelně objevuje v komentářích a odpovídá na každý z nich.

Nejméně komentářů má kanál Knihy trochu jinak, což je pravděpodobně způsobeno nejnižším počtem odběratelů ze všech tří kanálů. Pod videem se blogerka objevuje často, odpovídá na komentáře a dává jim lajky. Většinou divákům tyká, zatímco oni jí naopak vykají, což může být způsobeno tím, jaký dojem blogerka vytváří a jak buduje vztah učitel–žák.

I přes svou ochotu odpovídat divákům je sama blogerka ke komunikaci nenabádá. Téměř každý blogger žádá své diváky, aby lajkovali a zanechávali komentáře, ale zde to chybí.

Všichni tři blogerři používají ve svém projevu neutrální a hovorový jazyk, ale je snadné si všimnout, že mají větší aktivní slovní zásobu a dokážou jasně vyjadřovat myšlenky. Dalo by se předpokládat, že je to dáno připraveností projevu, ale na kanálu Na potítku autor téměř nepoužívá hotový text, je to vidět z pauz a přerázků, ale dokáže se vyjadřovat jasně a používá krásný jazyk.

Styl vyjadřování Davida Jirsy se vymyká obvyklé podobě, a to občas až drsným smyslem pro humor, který je vidět snad v každém videu. Například ve videu o etice literatury holokaustu nazývá holokaust a sexuální zneužívání dětí odpočinkovými tématy.³¹¹ Ve videu o marxismu

³⁰⁸ Na potítku. EP169 lev nikolajevič tolstoj - anna karenina. In: *YouTube* [online]. 03. 10. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2HB1MMMgebQ>.

³⁰⁹ Na potítku. EP234 karel poláček - bylo nás pět. In: *YouTube* [online]. 25. 02. 2024. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=nK3CYZBitik>.

³¹⁰ Na potítku. EP91 jordan peterson. In: *YouTube* [online]. 06. 07. 2019. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VYakdiy7jN8>, čas 30:20–30:22.

³¹¹ Na potítku. EP219 etika literatury holokaustu. In: *YouTube* [online]. 15. 07. 2023. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7ZQCbsvehNs>, čas 00:43–00:52.

autor říká: „Pokud někdo používal marxistické prostředky v literární vědě, tak to neznamená, že podporoval Stalina a Mao Ce-tunga a že by chtěl stavět gulagy“.³¹² Přičemž dekorativním prvkem v tomto videu je pohlednice se Stalinem.

Nicméně, ačkoli se jeho obsah může zdát provokativní a nekonvenční, jeho postoj ke spolupráci se zdá být překvapivě konzistentní. David Jirsa ve videu VL12 booktuberů a reklamní spolupráce říká, že on sám s nikým nespolupracuje a neplánuje to.³¹³ Spolupráce výrazně odlišuje vzdělávací kanály od booktube. Pokud všichni blogeré na booktube spolupracovali s nakladatelstvími, knihkupectvími nebo festivaly, pak mezi vzdělávacími kanály nenajdeme jediného, který by se tímto zabýval. Na stránkách projektu *Knihy trochu jinak* najdeme informaci, že projekt podporuje město Praha a MŠMT. Neexistují však žádné informace ani náznaky o spolupráci blogerky s nakladatelstvími. A na kanále *Online Učitel* není jediná zmínka o jakékoli spolupráci. Blogeré nedostávají nabídky od vydavatelů. Domníváme se, že důvodem je, že nakladatelé nemají prospěch z recenzí klasické literatury, protože jsou tato díla často prodávána bez reklamy, a nová, právě publikovaná díla, nejsou zahrnuta v seznamu povinné literatury, a proto jsou pro takové YouTube kanály málo užitečná. Proto se autoři, aby získali finanční bonus z tvorby, uchylují k dalším možnostem internetu – žádají diváky, aby se přihlásili k placeným službám.

Všichni autoři se účastní aktivit i mimo YouTube, ale každý to dělá jinak. Například tvůrce kanálu *Na potítku* má vlastní web a aktivně prodává i vlastní merch. Provozují také Facebookovou stránku a mají účet na HeroHero, kde publikují obsah pro předplatitele. Patreon, podobnou platformu pro předplatitele, používá i *Online Učitel*. Místo webové stránky má však jeho kanál také odkazy na další sociální sítě – Instagram a TikTok. Kanál *Knihy trochu jinak* má také webové stránky projektu a také Instagram, které ale nejsou uvedené na YouTube kanálu. Petra Čiháková také vede workshopy na školách, za tímto účelem projekt původně vznikl.

V otázkách komunikace s diváky se blogeré této kategorie snaží držet krok s booktube: diváky lákají přátelským a nestandardním přístupem ke zdánlivě nudné povinné literatuře. Pro každého z autorů této kategorie kanálů YouTube je důležité vlastní vyjadřování a jeho úroveň, což je pro vzdělávací obsah velmi dobré.

³¹² Na potítku. EP118 harry potter & karel marx. In: *YouTube* [online]. 01. 04. 2020. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=P2VXm3ggVks>, čas 00:36–00:45.

³¹³ Na potítku. VL12 booktuberů a reklamní spolupráce. In: *YouTube* [online]. 06. 06. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ovzx0HIKYZs>, čas 01:17–01:21.

3. 2. 2. 4. Komparace

Způsob, jakým se blogger prezentuje, přímo ovlivňuje jeho přístup k tvorbě obsahu, což následně ovlivňuje způsob, jakým prezentuje literaturu na YouTube. Na základě typologie navržené Evgenií Evgeněvnou Abrosimovou, Alexandrou Filipovou a Ekaterinou Skrypnikovou můžeme dojít k závěru, že každý zvolený blogger představuje rysy různých typů sebe prezentace. Například monetizaci obsahu a snahu vydělávat na tvorbě, kterou autorky připisují podnikatelskému typu, můžeme vidět u všech bloggerů: „Kromě prodeje vzdělávacích produktů používají vzdělávací blogeři různé taktiky k propagaci na sociálních sítích, snaží se získat vlastní uznání mezi potenciálními klienty – studenty a jejich rodiči, což také přispívá k monetizaci vzdělávacích bloggerů, například prostřednictvím přílivu studentů na doučování“.³¹⁴ U Davida Jirsy a Daniely Zezuly se to projevuje prodejem merche a placeného obsahu. U Francise tyto rysy najdeme v propagaci na různých sociálních sítích a také v placeném obsahu. Na kanálu *Knihy trochu jinak* je obecně veškerá tvorba popularizací workshopů, které zpočátku představovaly podstatu projektu.

Kreativní typ u autorek uvedeného článku zahrnuje projevy humoru a kreativní přístup k postprodukcí.³¹⁵ To vše jsme viděli na všech třech kanálech, které jsme zkoumali.

Autorky článku vymezují také typ kamarád, pro který uvádějí jeho charakteristické neformální oblečení, slang a myšlenku „jsem jako ty“.³¹⁶ I tyto rysy najdeme u všech bloggerů: oslovují publikum křestním jménem, snaží se látku srozumitelně vysvětlit a být s divákem na stejné vlně. Jak jsme však uvedli výše, ne vždy to přináší požadovaný efekt. Autorce kanálu *Knihy trochu jinak* diváci v komentářích vykaží a vnímají ji spíše jako učitelku ve škole než kamarádku.

Typ experimentátor se ukázal být vzácnější. Autorky článku píší, že takový obsah se vyznačuje zvukovými a vizuálními efekty a spoléháním se na emoce, které vytvářejí zvláštní atmosféru a díky tomu vyvolávají v divákovi větší zájem.³¹⁷ Takové projevy můžeme vidět na kanálu *Knihy trochu jinak* ve videích vytvořených ve spolupráci s kreativními lidmi a organizacemi.

³¹⁴ „Помимо продажи образовательных продуктов о-блогеры используют разнообразные тактики продвижения себя в социальных сетях, работая на собственную узнаваемость у потенциальных клиентов, – обучающихся и их родителей, это также способствует монетизации о-блогера, например, через приток учеников на репетиторство.“ (vlastní překlad). FILIPOVA, Alexandra – SKRYPNIKOVA, Ekaterina – ABROSIMOVA, Evgeniya. Osobnosti i typy samoprezentacii v obrazovatel'nom videobloginge. In: *Sociodynamika* [online]. 2023, 11, s. 57. [cit. 2024-04-20]. Dostupné také z: https://e-notabene.ru/pr/article_69015.html#4.

³¹⁵ Tamtéž, s. 58.

³¹⁶ Tamtéž, s. 58.

³¹⁷ Tamtéž, s. 58–59.

Na YouTube jsou jako typy sebe prezentace vzdělávacích videoblogerů patrné především typy expert a praktik. První z nich se zaměřuje na hlubší ponor do tématu, prokazuje svou profesionalitu a vzdělání. Těchto rysů si můžeme snadno všimnout na kanálu Na potítku.

Praktik se vyznačuje touhou dávat přesné pokyny a vše stručně a jasně vysvětlit. Tyto projevy jsou patrné zejména na kanálech Online Učitel a Knihy trochu jinak ve snaze dělat videa co nejkratší. Stejně prvky však najdeme i na kanálu Na potítku v rubrice *UčíSmažka*.

Když jsme se podívali na tři vybrané vzdělávací kanály YouTube, ukázalo se, jak rozdílně autoři přistupují ke své tvorbě. Díky společnému cíli se stále v určitých rysech shodují. Typy sebe prezentace praktik a expert se ukázaly být použitelné pro každého z blogerů. Navzdory neformálnosti nebo nedostatku odborného vzdělání blogerů kladou důraz na užitečnost obsahu při učení.

Přestože dva ze tří kanálů byly zaregistrovány před rokem 2020, nelze popřít dopad pandemie covid na potřebu vzdělávacího obsahu na YouTube. Na kanálu Knihy trochu jinak najdeme video připravené pro projekt Komenský 2.0, jehož cílem bylo proměnit české školství ve vzdělávání 21. století, které řešilo i problémy v té době tolik potřebného distančního vzdělávání.³¹⁸ Na kanálu Na potítku najdeme celou sekci *UčíSmažka*, určenou středoškolákům, kteří mají potíže s přípravou na maturitu z důvodu přechodu na distanční výuku v době pandemie.

Na podobnost vzdělávacího obsahu mezi blogery jsme již v textu několikrát upozorňovali a také naznačili, že tato podobnost je odůvodněna obecnými cíli blogerů, a to popularizovat četbu mezi mládeží a pomoci studentům připravit se na maturitní zkoušky. Touha po vzdělávacím obsahu nutí blogery uchýlit se k některým typickým rysům tvorby: jsou povinni poskytovat přesné informace, citovat zdroje a ke komunikaci používat neutrální češtinu, což trochu narušují nerespektováním pravopisné normy v názvech. Sféra, kterou si zvolili – vzdělávací obsah pro studenty – je nutí nejen dodržovat obecné trendy, ale také natáčet videa na konkrétní témata, řada z nich má proto videa o stejných knihách. Mohli jsme si také všimnout, že ne všichni blogerů uvádějí odkazy na zdroje a také dělají chyby, což jistě snižuje kvalitu jejich videí a zpochybňuje objektivitu informací, které ve svých videích prezentují.

Zdá se, že každý bloger se snaží zbořit stereotyp, že se můžete učit jen ve škole a je to vždycky nuda, který se ve společnosti o vzdělávání vytvořil. Snaží se chovat k publiku přátelsky, snaží

³¹⁸ Knihy trochu jinak. Projekt Knihy trochu jinak a já :-). In: *YouTube* [online]. 21. 06. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2LyguSHdRQY>.

se ukázat, že klasická literatura může být zajímavá, že k výuce lze přistupovat kreativně, že se učitele není třeba bát. Někteří z nich jsou v tom úspěšnější, protože vykazují více společného s publikem (kladou jim ve videu otázky, používají slang, dělají vtipy a tak dále).

Nečekané pro nás bylo zjištění, že i vzdělávací blogy jsou nuceny podřizovat se principům tvorby YouTube a snažit se zlepšovat nejen kvalitu prezentovaných informací, ale i kvalitu vizuální stránky videa. Každý bloger se snaží, aby jeho videa byla nezapomenutelná, vizuálně zajímavá a krásná. To může přitáhnout pozornost diváka a motivovat ho ke sledování.

I přesto, že by bylo logické předpokládat, že vzdělávací obsah na YouTube budou tvořit odborníci, ze tří námi zvažovaných blogerů má odborné vzdělání v oblasti literatury pouze David Jirsa. Petra Čiháková je kadeřnice³¹⁹ a Francis je právník³²⁰. Možná právě tento rozdíl v biografiích blogerů měl tak silný dopad na přítomnost chyb ve videu a neúplnost poskytnutých informací. Je však třeba poznamenat, že v rozhovoru pro tuto práci Petra Čiháková se představuje básnířkou, sochařkou a pedagogickým pracovníkem.³²¹ Tato skutečnost však vyvolává ještě více otázek o kvalitě obsahu na kanálu.

3. 3. Fanouškovská tvorba

V této kapitole se blíže podíváme na třetí typ YouTube kanálů prezentujících literaturu – fanouškovskou tvorbu. Pro analýzu jsme vybrali tři kanály YouTube: Medojed³²², Loremasters³²³, Hroty Algernona³²⁴. Stejně jako v předchozích částech jsme se řídili především oblíbeností kanálu, kterou jsme posuzovali podle počtu jeho odběratelů.

Je důležité poznamenat, že tyto kanály nejsou zaměřeny výhradně na literaturu. Vzhledem k tomu, že knihy, které přitahují velké množství fanoušků, se často stávají mediálními franšízami, jsou tyto kanály YouTube často věnovány nejen literárním dílům ale i filmům, seriálům a hrám.

Než začneme analyzovat konkrétní kanály, považujeme za nutné poskytnout teorii související s kreativitou fanoušků a fanouškovstvím obecně.

Za prvé bychom měli věnovat pozornost skutečnosti, že fandomy (jak se skupiny fanoušků nějakého objektu či subjektu nazývají) se obvykle soustřeďují kolem konkrétního díla, jeho

³¹⁹ Knihy trochu jinak. Projekt Knihy trochu jinak a já :-). In: *YouTube* [online]. 21. 06. 2021. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2LyguSHdRQY>, čas 05:19–05:27.

³²⁰ Příloha B.

³²¹ Příloha C.

³²² Medojed. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/Medojed1>.

³²³ Loremasters. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/@KonasLoremaster>.

³²⁴ Hroty Algernona. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@HrotyAlgernona>.

části nebo dokonce postav, ale jak zdůrazňuje Melissa Herzing, fanoušci jednoho příběhu mohou být také fanoušky jiného.³²⁵ To je na kanálech, které budeme zkoumat, jasně patrné. Najdeme zde videa věnovaná jak Harrymu Potterovi, tak Hře o trůny nebo Pánu prstenů.

Iveta Jansová upozorňuje, že získat data o demografických charakteristikách fanoušků konkrétního fandomu je velmi obtížné a fanoušky nemůžeme označit za homogenní skupinu.³²⁶ Digitalizace a internet přinesly do kultury fanoušků anonymitu. Často se fanoušci schovávají za přezdívky. Motivuje je k tomu pravděpodobně samotná povaha fanouškovské kreativity, která se často dotýká témat diskriminace a směřuje proti ní.³²⁷ Možnost používat přezdívku a spolu s ní i fiktivní identitu vám umožňuje chránit se. Můžeme to vidět i na YouTube. Vizuální obsah videí v této a dvou předchozích kategoriích se výrazně liší. Zde je autor kanálu v rámečku spíše výjimkou než pravidlem a o samotných blogerech nevíme vůbec nic.

Fanouškovské tvorbě jsou věnovány výzkumy a studie, které se snaží popsat všechny detaily této kultury. V českém akademickém prostoru to dělá Iveta Jansová. Ta rozděluje fanouškovskou tvorbu podle hlavních kritérií: zdrojový materiál, podoba fanouškovské tvorby, rating a varování.³²⁸

Zaměříme se na první: zdrojem v tomto případě může být anime, manga, kniha, film, hra, komiks, televizní seriál a tak dále. V kontextu této práce nás zajímají především knihy, ale při pohledu na konkrétní ukázky videa se setkáme s tím, že na těchto kanálech dochází ke srovnávání filmu a knihy. Druhá kategorie je pro nás jasná – budeme zkoumat fanouškovskou tvorbu v podobě videa, ale dodejme, že existuje mnoho dalších forem – od kreseb a fanouškovských fikcí³²⁹ až po cosplay³³⁰ a slide-show s oblíbenými postavami. Třetí a čtvrtá kategorie v menší míře souvisí s videi, ale spíše charakterizují fanouškovskou fikci nebo kresby: rating je primárně rozdělení obsahu podle doporučeného věku a varování mluví sama za sebe – mají za úkol varovat diváky před citlivými prvky v obsahu.

³²⁵ HERZING, Melissa J. *The Internet World of Fan Fiction*. Richmond. Virginia, 2005. [cit. 2024-05-15].

Diplomová práce. Virginia Commonwealth University. Dostupné z:

<https://scholarscompass.vcu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2045&context=etd>, p. 65–66.

³²⁶ JANSOVÁ, Iveta. *(Bez)mocní mediální fanoušci: televizní seriál jako zdroj bojů o význam mezi fanoušky a producenty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, s. 40–41.

³²⁷ Tamtéž, s. 67;

Fanouškovská tvorba se často týká témat, která mohou být ve společnosti kontroverzní (LGBTQ+, drogová závislost, rasová diskriminace a tak dále).

³²⁸ Tamtéž, s. 84.

³²⁹ Fanouškovská fikce (fanfiction) je obecným pojmem pro fanouškovskou tvorbu, dříve odkazující pouze k psané podobě fanouškovské kreativity (básně, písně, beletrie). Tamtéž, s. 76.

³³⁰ Cosplay je kostymování. Tamtéž, s. 58.

Jansová ve své knize charakterizuje fanouškovskou tvorbu takto: „Fanouškovské aktivity mohou obecně reflektovat jak kritický přístup fanoušků k původnímu obsahu, tak nekritické adorování předlohy, jež v sobě částečně obsahuje substantivum fanatik, z něž je termín fanoušek odvozen“.³³¹ V obou případech jsou charakteristickými rysy fanouškovské kultury intertextualita³³² a apokryfálnost³³³, jak tvrdí autorka. Intertextualita se ve fanouškovské tvorbě projevuje tím, že vždy vychází z původního obsahu – kánonu, jak tomu fanoušci říkají. A termín apokryfní označuje, že se tato tvorba nachází na pomezí oficiální a amatérské produkce.

Iveta Jansová píše: „Fanouškovská kreativita se ovšem neomezuje pouze na rozvíjení původních fikčních narativů, ale mnohdy nabývá podoby kritických reflexí jak samotných fanouškovských, tak původních obsahů“.³³⁴ Toto vidíme na YouTube nejčastěji – rozbory oblíbených postav, interpretace dějových zvrátů, fanouškovské konspirační teorie a tak dále.

Zvláštní pozornost věnuje autorka speciální slovní zásobě nebo i speciálnímu slangu používanému fanoušky – fanspeaku neboli fanouškovské mluvě. Dělí se na globální a lokální. Ta první by měla být jasná všem fandomům bez ohledu na objekt fanouškovství. Druhá je srozumitelná výhradně fandomu samotnému, protože úzce souvisí s objektem fanouškovství nebo je z něj přímo odvozena³³⁵.

V této kategorii, stejně jako v předchozích, budeme analyzovat pouze tři kanály. Důvodem je skutečnost, že tyto kanály se nejčastěji věnují filmům nebo hrám, a literatury se málokdy dotknou, takže pro tuto práci nejsou zajímavé.

3. 3. 1. Medailonky

3. 3. 1. 1. Medojed

Nejoblíbenějším fanouškovským kanálem na českém YouTube je Medojed, který má více než 118 tisíc odběratelů. Youtuber se jmenuje Lukáš Jakeš a název kanálu byl inspirován přezdívkou, kterou autor používal, když si YouTube zakládal.³³⁶ Kanál existuje od roku 2010 a za 14 let tvorby se autorovi podařilo publikovat 1 507 videí a získat více než 52 milionů zhlédnutí. V průměru má jedno video na tomto kanálu 25 tisíc zhlédnutí, a to nejoblíbenější bylo zhlédnuto téměř půl milion krát (455 tisíc).

³³¹ JANSOVÁ, Iveta. *(Bez)mocní mediální fanoušci: televizní seriál jako zdroj bojů o význam mezi fanoušky a producenty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, s. 56.

³³² Tamtéž, s. 65.

³³³ Tamtéž, s. 77.

³³⁴ Tamtéž, s. 79.

³³⁵ Tamtéž, s. 95–96.

³³⁶ Příloha D.

V popisu kanálu autor komentuje svou tvorbu: „Kanál o všem co mě zrovna baví. Hlavně o filmech, Anime a videohrách. Občas mě nadchne myšlenka, na natočení videa na nějaký úplně jiný téma a tak to prostě udělám. Dohromady tenhle kanál je prostě docela bordel. Na druhou stranu snažím se uploadovat alespoň tři videa týdně (většinou se to i podaří:D) a tak byste měli mít docela z čeho vybírat.“³³⁷ Sám bloger definuje cílové publikum jako lidi s podobnými zájmy, jako má on, tedy ty, kteří milují sci-fi, fantasy, filmy a fiktivní světy.³³⁸

3. 3. 1. 2. Loremasters

Loresmasters je druhý nejoblíbenější kanál v této kategorii, byl zaregistrován v roce 2016 a i přes šestiletý rozdíl si rychle získal odběratele. V tuto chvíli sleduje kanál 89,4 tisíc lidí, celkový počet zhlédnutí se blíží 18 milionům. Za celou dobu své tvorby autor kanálu zveřejnil 518 videí, z nichž nejoblíbenější získalo 271 tisíc zhlédnutí. Průměrně získá jedno video 20 tisíc zhlédnutí, ale počet zhlédnutí značně závisí na tématu videa. Popis kanálu je velmi stručný: „Svět příběhů“.³³⁹

Autor kanálu vystudoval obor Mechanik-elektrotechnik v severočeském městě Meziboří. Smyslem jeho tvorby je kromě výdělku přilákat více lidí ke čtení fantasy žánru. Cílové publikum na kanálu odpovídá skutečnému: obsah na kanálu sledují především muži od 20 do 40 let, kteří se zajímají o fantasy žánr.³⁴⁰

3. 3. 1. 3. Hroty Algernona

Poslední kanál, který budeme zkoumat, se jmenuje Hroty Algernona a je z trojice nejnovější, byl zaregistrován v roce 2019. Kanál má v současné době 60 tisíc odběratelů, přesto se autorovi podařilo překonat předchozí kanál v počtu zobrazení. Celkový počet zhlédnutí je zde 23 milionů. Za pět let existence kanálu vydal autor 1050 videí, která mají v průměru 12 tisíc zhlédnutí. Na tomto kanálu závisí počet zhlédnutí videa také na tématu samotného videa. Nejpopulárnější příspěvek na tomto kanálu získal 263 tisíc zhlédnutí.

Popis tohoto kanálu je také stručný: „Kanál pro všechny nerdy!“³⁴¹

³³⁷ Medojed [online]. In: YouTube. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: www.youtube.com/@Medojed1.

³³⁸ Příloha D.

³³⁹ Loremasters [online]. In: YouTube. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/@KonasLoremaster>.

³⁴⁰ Příloha E.

³⁴¹ Hroty Algernona [online]. In: YouTube. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/@HrotyAlgernona>.

3. 3. 2. Analýza

3. 3. 2. 1. Organizace kanálu

Popis pod každým videem na kanálu Medojed se skládá z několik bloků, které se ve většině videí opakují, ale mohou měnit své pořadí. První z nich je kolaborační blok, kde autor zanechává odkazy na sponzory videa a affiliate odkazy. Najdeme tam i odkaz na HeroHero, kde diváci mohou blogera finančně podpořit. Další blok je věnován streamování, kde autor uvádí čas živých vysílání a také odkaz na Twitch, kde se odehrávají. Třetí sekce obsahuje odkazy na další sociální sítě blogera. A poslední je věnován informacím o něm samém. Na otázku, kdo je, autor odpovídá takto: „Nerd co má rád komiksy, filmy, anime, videohry, knihy a točení videí. Snažím se natočit alespoň 4 videa týdně, ale občas to nevyjde“.³⁴² V tomto bloku najdeme často kladené otázky, tzv. F.A.Q, které obsahují informace o věku autora, natáčecí technice, frekvenci uvádění videí a podobně. Autor kanálu také často píše, kdo video editoval.

Na kanálu Loresmasters nejsou popisy pod videi tak rozsáhlé. Obvykle obsahují jednu větu o obsahu samotného videa a také různé odkazy: na internetový obchod kanálu, na Spotify, odkaz pro ty, kdo chtějí autora finančně podpořit, odkaz na autorův herní kanál a na jeho sociální sítě, odkaz na Discord a kontakt pro spolupráci.

Na kanálu Hroty Algernona je popis také plný odkazů. Najdeme zde stručné informace o autorovi: „Ahoj já jsem Algernon. Tohle je můj kanál Hroty. Dělán videa o tom co mě zajímá a baví a doufám, že Vám přinesou zajímavé info, nebo podněty k zamyšlení. Budu si cenit každého názoru na moji tvorbu, ale nejvíc těch upřímných“.³⁴³ Popis obsahuje odkazy na HeroHero, blogerský kanál věnovaný sestřihům ze streamů, a také kanál věnovaný vtípným sestřihům z filmů a her. V popisu autor nechává i odkaz na svůj Discord a další sociální sítě. Popisuje také způsoby, jak kanál podpořit, a také připojuje odkaz na video s odpověďmi na často kladené otázky.

Názvy videí na kanálu Medojed je obtížné jednoznačně charakterizovat. Autor často používá otázky, např.: *Co je vlastně Xenomorf?? | Alien*³⁴⁴, *Proč je V Hlavě NEJLEPŠÍ Pixarovka*³⁴⁵

³⁴² Medojed. Marvel Je Seriál, Který Nikam Nevede. In: *YouTube* [online]. 09. 03. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=M3Y-jpvRfiY>.

³⁴³ Hroty Algernona. 10 NEJHORŠÍCH KOMIKSOVÝCH FILMŮ. In: *YouTube* [online]. 30. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=loEowoSriYc>.

³⁴⁴ Medojed. Co Je Vlastně Xenomorf?? | Alien. In: *YouTube* [online]. 13. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_iObUqbouXU.

³⁴⁵ Medojed. Proč je V Hlavě NEJLEPŠÍ Pixarovka. In: *YouTube* [online]. 10. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=PeBc-57VaUA>.

nebo *Kde se Vzaly Zombie?*³⁴⁶ U některých videí autor uvádí, ke kterému fandomu patří, u některých ne. Někdy odděluje název fandomu od názvu videa rovnou svíslou čarou a někdy lomítkem. Někdy označuje fandom na začátku názvu a pomlčka (kterou někdy nahrazuje spojovník) ho odděluje od názvu videa. Ale soudě podle uvedených názvů je jasné, že se autor snaží diváka zaujmout a motivovat ho ke zhlédnutí videa.

Na kanálu Loremasters také nenajdeme jeden formát názvů. Fandomy jsou zde také označeny buď rovnou svíslou čarou, nebo spojovníkem. Zde však můžeme zaznamenat podobný trend jako na kanálu Medojed – autor používá v názvech otázky: *Co dělal Samvěd Křepelka po konci Války o Prsten - Pán Prstenů | Loremasters*³⁴⁷, *Jak staré jsou hlavní postavy - Zaklínač | Loremasters*³⁴⁸, *PROČ NEMŮŽOU BÝT ČERNÍ | Pán Prstenů : Prsteny moci / Lord of the Rings : Rings of Power*³⁴⁹ a tak dále.

Na kanálu Hroty Algernona se také setkáme s otázkami v názvech. Zvláštností tohoto kanálu je, že autor často používá v názvech čísla: *10 NEJHORŠÍCH KOMIKSOVÝCH FILMŮ*³⁵⁰, *15 Nečekaných faktů o Grogu (Baby Yodovi)*³⁵¹, *10 NEJLEPŠÍCH KOMIKSOVÝCH FILMŮ*³⁵² a další.

Navzdory skutečnosti, že kanál Medojed má obrovské množství videí, ne každé z nich je zahrnuto do playlistu. Mezi playlisty však najdeme i ty, jejichž názvy obsahují sprostá slova. Většina z nich je věnována televizním seriálům, hrám, filmům, konkrétním postavám nebo například režisérům, ale v tomto díle nás zajímá především playlist „Čítárna (videa o knihách a komiksech)“³⁵³.

Většina playlistů na kanálu Loremasters se skládá z 1–10 videí, ale ty nejdůležitější pro nás (věnované rubrice *Loremasters*) jsou mnohem rozsáhlejší. Některé se věnují hrám, nás ale

³⁴⁶ Medojed. *Kde se Vzaly Zombie?* In: *YouTube* [online]. 02. 02. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zkX9RG7alKg>.

³⁴⁷ Loremasters. *Co dělal Samvěd Křepelka po konci Války o Prsten - Pán Prstenů | Loremasters*. In: *YouTube* [online]. 25. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9zE1GoOknEs>.

³⁴⁸ Loremasters. *Jak staré jsou hlavní postavy - Zaklínač | Loremasters*. In: *YouTube* [online]. 01. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y8IxcP7PdG>.

³⁴⁹ Loremasters. *PROČ NEMŮŽOU BÝT ČERNÍ | Pán Prstenů : Prsteny moci / Lord of the Rings : Rings of Power*. In: *YouTube* [online]. 21. 03. 2022. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qYMsXe5LX5o>.

³⁵⁰ Hroty Algernona. *10 NEJHORŠÍCH KOMIKSOVÝCH FILMŮ*. In: *YouTube* [online]. 30. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=loEowoSriYc>.

³⁵¹ Hroty Algernona. *15 Nečekaných faktů o Grogu (Baby Yodovi)*. In: *YouTube* [online]. 13. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JHSCNwgoYRo>.

³⁵² Hroty Algernona. *10 NEJLEPŠÍCH KOMIKSOVÝCH FILMŮ*. In: *YouTube* [online]. 10. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=OELrQxo2otE>.

³⁵³ Medojed. *Čítárna (videa o knihách a komiksech)*. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://youtube.com/playlist?list=PL3CERvuU7LEi7XAk2Okaw9KphBnLsBJDV&si=HOTRoyi19cbx5cXd>.

zajímají především „Příběhy ze Hry o Trůny – Loremasters“³⁵⁴, „Příběhy z Pána prstenů – Loremasters“³⁵⁵, „Příběhy ze Zaklínače – Loremasters“³⁵⁶.

Přestože je kanál Hroty Algernona nejnovější ze všech, které v této kategorii analyzujeme, najdeme tady největší počet playlistů, které jsou rozděleny podle kategorií či fandumu. Mezi nimi najdeme „Hroty Lotra“³⁵⁷, „Hroty Zaklínače“³⁵⁸ a další.

Žádné konkrétní rozdělení do rubrik na kanálu Medojed nenajdeme, ale v popisu jednoho z playlistů autor zmiňuje recenze televizních seriálů, top, teorie a fakta.³⁵⁹ Další playlisty jsou věnovány recenzím trailerů, filmovým recenzím, herním videím, ale i knihám, úvahám a podobně. I přes absenci konkrétních rubrik lze tedy v autorově obsahu stále rozlišovat několik kategorií: recenze, fakta, teorie, hry, úvahy.

Každá z těchto kategorií se mírně liší přístupem autora k videu, vizuální složkou nebo scénářem, který je pro video připraven. Například ve videích věnovaných videohrám samotný autor v záběru zobrazen není, ale ve videích s recenzemi na knihy často z rámce nezmizí.

Na kanálu Loremasters také najdeme videa s *fakty*, ale snad jedinou rubrikou, které se kanál téměř celý věnuje, jsou *Příběhy* – videa, ve kterých autor kanálu mluví o lore³⁶⁰. Lore jsou informace o fikčním světě, jeho obyvatelstvu, fyzikálních zákonech, historii a dokonce i flóře a fauně. Nejčastěji se o lore mluví v kontextu fantasy a sci-fi literatury, her a filmů, protože v takových dílech musí autor čtenáři popsat zákony světa nezbytné k pochopení příběhu. Není to překvapivé, protože samotný název kanálu se doslova skládá ze dvou slov: lore a master (angl. mistr).

³⁵⁴ Loremasters. Příběhy ze Hry o Trůny - Loremasters. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://youtube.com/playlist?list=PLacXXi_XG7TngBtpzem6-PPtM-nOhmvLs&si=NBuoy5QlkH9cQQT-

³⁵⁵ Loremasters. Příběhy z Pána prstenů - Loremasters. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://youtube.com/playlist?list=PLacXXi_XG7TmQummqaIY2Vwo5LSgfUM_U&si=guJqYUjYcyuvuF1T.

³⁵⁶ Loremasters. Příběhy ze Zaklínače - Loremasters. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://youtube.com/playlist?list=PLacXXi_XG7TniTF0gOE86TIuVxgyTnqh9&si=jDvo6NxTe1JA_rPh.

³⁵⁷ Hroty Algernona. Hroty Lotra. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/playlist?list=PLNzXDtzP4XHWfsvGC_BhOAOtoY2UosFnb.

³⁵⁸ Hroty Algernona. Hroty Zaklínače. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLNzXDtzP4XHUjPZECUdyMNTVXpqKRpyw2>.

³⁵⁹ Medojed. Recenze seriálů. In: *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://youtube.com/playlist?list=PL3CERvuU7LEjKPsQRqWpkV2eCwrLD4dYN&si=OP_K-7nGYxLkRd03.

³⁶⁰ „Základní informace o fiktivních (= vymyšlených) postavách v knize, filmu, počítačové hře atd. a o fiktivním místě a situaci, ve které se události odehrávají, které její fanoušci přijímají jako pravdivé“ (vlastní překlad). Background information about the fictional (= invented) characters in a book, film, computer game, etc. and the fictional place and situation in which its events happen that is accepted as true by its fans. Lore. In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-05-02]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lore>.

Rubriky kanálu Hroty Algernona jsou velmi podobné rubrikám na kanálu Loremasters, zde však hrají důležitější roli *fakta* a objevují se na kanálu mnohem častěji. Najdeme zde také recenze filmů a televizních seriálů, herní videa a topy.

Společnou vlastností, díky které se kanály v této kategorii hodně liší od ostatních, je frekvence zveřejňování videí. V poslední době, až na vzácné výjimky, publikuje Medojed videa 10–11krát měsíčně. Kanál Loremasters v četnosti publikací zaostává za předchozím. Za měsíc může autor vydat šest videí, nebo nevydat ani jedno. Autor kanálu Hroty Algernona často potěší odběratele novými videi. Za měsíc dokáže vydat až 14 videí a v průměru jich vydá 9–10.

Je snadné vidět, že blogeri dbají na upoutání pozornosti diváků, snaží se vybírat originální a zajímavé tituly a pravidelně publikovat videa, aniž by nechali diváka bez obsahu. Blogeri se navíc snaží pokrýt co nejširší spektrum zájmů zamýšleného diváka – každý z nich vytváří videa o filmech, knihách, televizních seriálech a hrách.

3. 3. 2. 2. Videá a jejich obsah

Videa na kanále Medojed jsou po vizuální stránce prakticky stejná. Hlavní část vizuální složky tvoří obrázky a úryvky z filmu, o kterém blogger ve videu mluví, ale tyto rámečky se střídají s rámečky, kde se divákovi ukazuje blogger samotný.

Na kanálu najdeme také videa, kde se blogger na obrazovce neobjevuje vůbec, ale můžeme vidět například proces hry nebo stránky komiksů.

Přestože blogger Medojed věnuje většinu svých videí filmům, na pozadí jeho videa si všimneme knihovny, naplněné krásně srovnanými knihami, zdobenými mnoha figurkami postav z filmů. Také na horní polici knihovny můžeme vidět stříbrné tlačítko YouTube – ocenění udělované bloggerům, kteří mají více než 100 tisíc odběratelů. Ve videích natočených za uplynulý rok se pozadí natáčení nezměnilo.

Nelze si také nevšimnout, že blogger používá mikrofon na stojanu, který je vidět i v rámu, a sedí zřejmě v herním křesle. Blogger se ve videu objevuje v neformálním oblečení. Často ho lze vidět v kšiltovce a někdy dokonce ve slunečních brýlích. Také nosí merch různých fandomů. Například ve videu *Harry Potter je Největší Klikář Ve Fikci - Filmstalker*³⁶¹ má na sobě

³⁶¹ Medojed. Harry Potter je Největší Klikář Ve Fikci - Filmstalker. In: *YouTube* [online]. 18. 03. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WavdQsFzWEw>.

kšiltovku Star Wars a ve videu *Jak Někoho Zabít... Ve Filmu!!*³⁶² má kšiltovku Warhammer. Blogger se také snaží svá videa zpestřit, například ve videu o Harrym Potterovi drží v rukou kouzelnou hůlku.³⁶³

Postprodukce hraje na tomto kanálu významnou roli. Jelikož autor většinu videa skládá z filmových úryvků, zpracovává velké množství materiálu, který následně slepuje do jednoho videa. Videá Medojeda jsou navíc velmi dynamická a záběry se v nich poměrně často mění. Používá také statické obrázky, které vkládá do rámu a je zcela zřejmé, že kdyby si autor nedal tolik práce se střihem, byl by charakter videa úplně jiný.

Náhledové obrázky si na tomto kanálu nejsou příliš podobné, ale mají společné detaily – za prvé je to žluto-oranžový rám kolem každé fotografie, za druhé je v levé dolní části obrazovky obrázek jezevce s lidskými rysy a oblečením, který je symbolem kanálu – samotný blogger je vyobrazen na profilové fotografii kanálu v podobě tohoto zvířete.

Zajímavým detailem je, že na některých náhledových obrázcích je zvíře vyobrazeno rozšklebené a s červenýma očima. V takových videích je blogger často velmi kritický a svůj postoj vyjadřuje velmi jasně. Možná by taková změna obrazu měla divákovi napovědět, jaký bude charakter recenze.

Každý náhledový obrázek obsahuje postavy nebo záběry z filmu nebo televizního seriálu, o kterých se bude ve videu mluvit. Na náhledových obrázcích můžeme také občas vidět text, který je většinou psán velkými písmeny a jasnými barvami, což je zřejmě potřeba pro přilákání většího počtu diváků.

Kanál Loremasters se vyznačuje výraznou vizuální složkou, i když stále nacházíme podobné prvky. Většina videí na tomto kanálu je věnována speciálně lore, jak jsme již naznačili výše. To také tvoří vizuální složku videa na kanálu. V takových videích se autor kanálu vůbec neobjevuje a video je slide-show s tematickými obrázky a fotografiemi z filmů.

Stále však můžete vidět autora. Videá, která nejsou věnována lore, nahrává autor pomocí webové kamery, takže vidíme jeho i prostor za ním.

První věc, které si hned všimneme, je podobnost interiérů tohoto a předchozího blogera. Mladý muž také sedí u počítače (to lze posoudit podle herní židle) a v jeho pozadí jsou vidět police s

³⁶² Medojed. *Jak Někoho Zabít... Ve Filmu!!* In: *YouTube* [online]. 28. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=c2axefPe0ok>.

³⁶³ Medojed. *Harry Potter je Největší Klikář Ve Fikci - Filmstalker*. In: *YouTube* [online]. 18. 03. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WavdQsFzWEw>.

knihami zdobené figurkami jeho oblíbených postav. Autor kanálu je obvykle oblečen v neformálním oblečení.

Samozřejmě, stejně jako v případě kanálu Medojed, i zde zaujímá zvláštní místo postprodukce, protože bez ní by video nemohlo existovat. Je vidět, že autor pečlivě přistupuje ke střihu videa, snaží se snímek zpestřit. I když používá statické obrázky, přibližování a oddalování vytváří ve videu dynamiku.

V náhledových obrázcích se autor drží podobného stylu: využívá rámečky z filmů či her, obrázky s postavami. Autor k fotografiím přidává i text, šipky a různé symboly, které slouží k upoutání pozornosti diváka.

Na kanálu Hroty Algernona je vzácně vidět video, ve kterém vystupuje sám autor. Jeho pozadí je ze tří blogerů nejminimalističtější: v pozadí uvidíme skříňku s pravidly hry na hrdiny *Dungeon and Dragons* páté edice a také postavičky. Sám autor předstupuje před diváka v neformálním oblečení, někdy toto oblečení zobrazuje postavy z filmů nebo televizních seriálů. Například ve videu *Hlasování o hry roku 2023! | The Game Awards*³⁶⁴ můžeme vidět na mikíně obrázek Iron Mana. Převážnou část obsahu tvoří videa, ve kterých autor kombinuje záběry z filmů a televizních seriálů se statickými obrázky.

Při tvorbě náhledových obrázků zachovává autor stejné trendy, jaké jsme viděli u jiných blogerů, významnější roli však hraje text na obrázku, který je zařazován častěji. Měli bychom také věnovat pozornost skutečnosti, že autor vkládá do levého dolního rohu profilovou fotku svého kanálu. Díky tomuto malému detailu jeho video okamžitě vynikne a divák hned ví, kdo video zveřejnil, aniž by si přečetl název kanálu.

Jelikož se v této kapitole bavíme především o fenoménu, jakým je fandom, není těžké uhodnout, že hlavní pozornost budou autoři věnovat velkým fandomům, které si získaly pozornost mnoha diváků. Kreativita malých fandomů je zřídka spojována s videi na YouTube. Dá se předpokládat, že k tomu dochází proto, že tvorba videa je obtížnější z hlediska natáčení a střihu a také nákladnější z hlediska potřebného vybavení, zatímco psaní fanfikce nebo kreslení fan artu se obejde bez jakýchkoli speciálních dovedností či vybavení.

Volba tří blogerů, o kterých v této kapitole uvažujeme, tedy padla na takové fandomy jako Harry Potter, Pán prstenů a Zaklínač. Najdeme však videa jak o Duně a o Lovecraftových

³⁶⁴ Hroty Algernona. Hlasování o hry roku 2023! | The Game Awards. In: *YouTube* [online]. 03. 12. 2023. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=ASq_2t0GN0Y.

mýtech, tak o Percym Jacksonovi. Je však také důležité poznamenat, že tvorba blogerů se v tomto případě zaměřuje v první řadě na filmy, takže při výběru knihy hraje důležitou roli nejen oblíbenost fandomu, ale také to, zda byla kniha zfilmována. Žánry, které přitahují pozornost blogerů, jsou především fantasy a sci-fi.

Je důležité poznamenat, že na kanálech v této kategorii YouTube zřídka najdeme recenze a rozborů knih, protože tvorba blogerů se často týká podrobností již populárních děl, a proto divák, který takový obsah hledá, je již fanouškem a je s dílem samotným seznámen.

Na kanálu Medojed najdeme v playlistu „Čítárna (videa o knihách a komiksech)“ především recenze komiksů. Blogger v podstatě říká, o čem kniha nebo komiks je, ale také si všímá některých detailů. Například ve videu *Čítárna: Netvora - steampunk/fantasy komiks?!* říká, že se mu nelíbilo rozhodnutí autorů komiksu přerušit vyprávění, aby čtenáře seznámili s fakty o lore, bez kterých je těžké pochopit, co se děje v knize.³⁶⁵ Dává také zřetelné hodnocení každého aspektu knihy. Například ve stejném videu dává lore 5 hvězdiček, zápletku 3 hvězdičky, kresbu nehodnotí hvězdičkami, ale říká, že se mu líbily detaily kresby a samotný styl se zdál zvláštní.³⁶⁶

Tvorba, se kterou se v této kategorii setkáme, se týká spíše hloubek a tajemství děl, srovnání knih a filmů, faktů, které unikají pozornosti běžného čtenáře. Například od Medojeda najdeme video *Proč Miluju Mýtus Cthulhu / Lovecrafta*, ve kterém vyzdvihuje hlavní charakteristiky Lovecraftovy tvorby a snaží se odpovědět na otázku, proč lidi jeho díla přitahují. Ponoří se také do životopisu autora a snaží se použít jeho fakta k vysvětlení některých aspektů autorova díla.³⁶⁷ Ve stejném videu zmiňuje jeden ze zdrojů, ze kterých čerpal informace k videu.³⁶⁸

Video o Percym Jacksonovi je primárně věnováno srovnání knihy, filmu a seriálu, a tedy i názoru blogera na úspěch či neúspěch některých režisérských změn.³⁶⁹ Video, ve kterém autor vypráví o úžasných nehodách, díky nimž se Harrymu Potterovi podařilo ve druhé knize přežít, podrobně zkoumá detaily a je rozhořčen některými autorčinými rozhodnutími. Blogger byl například rozhořčen tím, že během školního roku na škole kouzel žádný z učitelů ani

³⁶⁵ Medojed. Čítárna: Netvora - steampunk/fantasy komiks?! In: *YouTube* [online]. 19. 06. 2018. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1ltYxSpBiGo>, čas 01:05–02:18.

³⁶⁶ Tamtéž, čas 04:15–05:16.

³⁶⁷ Medojed. Proč Miluju Mýtus Cthulhu / Lovecrafta. In: *YouTube* [online]. 22. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=G4B_kDje0EU.

³⁶⁸ Tamtéž, čas 13:49–13:57.

³⁶⁹ Medojed. Percy Jackson Si Nezasloužil Tak HROZNOU Adaptaci. In: *YouTube* [online]. 30. 01. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SWxY9NHWKUY>.

zaměstnanců školy nenahradil Ronovu zlomenou hůlku, kvůli které nemohl správně dokončit jediné kouzlo.³⁷⁰ Nebo například ve videu *Vylepšil Jsem Famfrpál / Metlobal / Quidditch* autor přistupuje k famfrpálu jako ke skutečné hře a vysvětluje, jak by změnil pravidla, aby byla hra spravedlivější.³⁷¹

Na kanálu Loremasters najdeme nejčastěji videa, kde blogger mluví o detailech knižních sérií, kterým běžný čtenář nevěnuje pozornost, nebo srovnává knihu a filmové zpracování. Například ve videu *Sauronovo OKO* autor mluví o Sauronovi jako o postavě a o tom, jak odlišně je prezentován v knize a ve filmu.³⁷² Ve videu *Co se stane, když umře elf?* mluví blogger o struktuře Tolkienovského vesmíru a posmrtném životě obyvatel Středozemě, pravděpodobně se spoléhá na knihy.³⁷³

Ve videu *Jak staré jsou hlavní postavy - Zaklínač | Loremasters* se blogger v odpovědi na hlavní otázku videa snaží uvažovat na základě dostupných údajů – jak dlouho lyrický subjekt vypráví svůj příběh, co o některých postavách říkají ostatní (blogger cituje zdroj), co o sobě postavy říkají.³⁷⁴

Na základě výše uvedených příkladů je vidět, že autorova tvorba se soustředí především na zajímavosti o populárních fandomech nebo srovnání knihy a filmové či herní adaptace. Blogger jde hluboko do svých oblíbených fandomů, studuje je a sděluje divákům informace, které jim unikly jako nedůležitý detail nebo se s nimi v původní tvorbě ještě nesetkali. Proto na tomto kanálu nenajdeme recenze v obvyklém smyslu. Autor knihy nehodnotí, ale zkoumá detaily v knihách samotných a pak je prezentuje divákům.

Na kanálu Hroty Algernona najdeme o literatuře nejméně, ale povaha videí o knihách na tomto kanálu je podobná povaze videí předchozích dvou kanálů. O svém obsahu vypovídá například samotné video *50 NEČEKANÝCH FAKTŮ ZAKLÍNAČ! (Knihy, hry, seriál)*: autor v

³⁷⁰ Medojed. Harry Potter je Největší Klikář Ve Fikci - Filmstalker. In: *YouTube* [online]. 18. 03. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WavdQsFzWEw>.

³⁷¹ Medojed. Vylepšil Jsem Famfrpál / Metlobal / Quidditch. In: *YouTube* [online]. 30. 09. 2023. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=HBhlgk2YQxU>.

³⁷² Loremasters. Sauronovo OKO. In: *YouTube* [online]. 05. 05. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RIVaq9622X4>.

³⁷³ Loremasters. Co se stane, když umře elf? In: *YouTube* [online]. 02. 05. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=e7CK2kQCkKU>.

³⁷⁴ Loremasters. Jak staré jsou hlavní postavy - Zaklínač | Loremasters. In: *YouTube* [online]. 01. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y8IxcP7PdG>.

něm vypráví divákovi o faktech z knihy, her a televizních seriálů věnovaných světu Andrzeje Sapkowského.³⁷⁵

Na blogerově kanálu najdeme videa, kde porovnává knihy Pána prstenů s jejich filmovými adaptacemi. Autor kanálu ve videu upozorňuje diváky na vynechané scény, a naopak na detaily, které v knize nebyly, všímá si i zajímavostí, které jsou v obou verzích stejné.³⁷⁶

Video *Proč žil FRODO se strýčkem BILBEM?* je také věnováno zkoumání jednoho fenoménu a autor během videa odpovídá na otázku položenou v názvu. Na začátku videa autor zmiňuje, že mu knihy pomohly odpovědět na otázky, které měl při sledování filmů a tato otázka je jednou z nich, takže s největší pravděpodobností autor čerpal informace z knih.³⁷⁷

Jak jsme již dříve poznamenali, každý z blogerů věnuje svou kreativitu především filmům. Na každém kanálu najdeme spoustu recenzí, faktů, top filmů, recenzí trailerů a tak dále. Hry jsou také oblíbené na kanálech: zde najdeme let's playe, recenze, dokonce i herní lore. Je důležité poznamenat, že tento obsah na kanálech není něco exkluzivního, jako například na booktube, ale je plnohodnotnou součástí každého kanálu. Navíc každá ze tří oblastí je pro diváky téměř stejně zajímavá. Na obálce kanálu Medojed a na uvítacím videu na kanálu Hroty Algernona uvidíme slovo nerd (neboli nerdství).³⁷⁸

Slovník cizích slov dává pojmu nerd následující definici: „výraz přejatý z angličtiny (nerdy) pro člověka příliš úzce zaměřeného na určitou specifickou oblast lidské činnosti. Má často obsesivně kompulzivní poruchy, bývá samotář nebo komunikuje pouze s podobnými jedinci, s ostatní populací mívá vztahové a komunikační potíže. Mylně bývá považován za málo inteligentního a za velkého podivína“.³⁷⁹

Nerdům se obvykle připisuje láska k vědě, stejně jako zájem o sci-fi a fantasy, což se často projevuje láskou k filmům a počítačovým hrám.

³⁷⁵ Hroty Algernona. 50 NEČEKANÝCH FAKTŮ ZAKLÍNAČ! (Knihy, hry, seriál). In: *YouTube* [online]. 22. 08. 2023. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FxALxopt-EQ>.

³⁷⁶ Hroty Algernona. Jaký Je Rozdíl? Společenstvo Prstenu Kniha Vs. Film! In: *YouTube* [online]. 02. 10. 2021. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mLAuM4TVe9I>.

Hroty Algernona. Rozdíly Pána Prstenů a Dvě Věže | KNIHA VS. FILM! In: *YouTube* [online]. 09. 12. 2021. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=2V_0WsPg9xs.

³⁷⁷ Hroty Algernona. Proč žil FRODO se strýčkem BILBEM? In: *YouTube* [online]. 28. 06. 2021. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DioEmgNosng>, čas 00:00–00:24.

³⁷⁸ Medojed. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Medojed1>. Hroty Algernona. Intro kanálu. In: *YouTube* [online]. 05. 05. 2020. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=S2FP23ngMfk>, čas 00:00–00:02.

³⁷⁹ Nerd. In: *scs.sbz.cz*, 2005–2024. [online]. [cit. 2023-15-05]. Česká verze. Dostupné z: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=nerd&typ_hledani=prefix.

Blogeři vytvářejí podobný obsah a často se zaměřují na stejné filmy a knihy, ale o jejich obsahu nelze říci, že by byl úplně stejný. Přestože skutečně existují podobná videa, většina z nich je originálním obsahem. Vizuální složka videa na každém kanálu je podobná: blogeři se na obrazovce objevují jen zřídka a divák většinou sleduje měnící se obrázky na téma videa nebo úryvky z filmů. Blogeři však stále ukazují svůj individuální styl, také se jim daří udržovat dynamiku vizuální složky videa, přestože se sami v rámečku objevují jen zřídka.

3. 3. 2. 3. Komunikace s fanoušky

Tato kategorie YouTube kanálů vykazuje ze všech tří největší komunikaci mezi diváky a autory. Za prvé, protože každý z nich má Discord server, platformu, která existuje speciálně pro komunikaci. Pořádají také streamy, kde může kdokoli položit blogerovi otázku. Možná se tato kategorie blogerů nejvíce podobá úzké komunitě, kterou spojuje určitý zájem.

V komentářích na těchto třech kanálech jsou diváci aktivnější jak v četnosti psaní, tak v obsahu komentáře. Není to dáno jen počtem odběratelů, ale spíše povahou publika. V komentářích vidíme diskuse, které se mezi diváky rozvíjejí. Komentátoři mohou otevřeně vyjádřit svůj nesouhlas s blogerem nebo přidat informace, které podle nich ve videu chybí.

Samotní autoři kanálu se v komentářích vyjadřují různými způsoby. Medojed málokdy potěší své diváky tím, že se v komentářích objeví. Autor kanálu Loremasters dává občas lajky na komentáře, ale také neprojevuje velkou aktivitu. Naopak bloger z kanálu Hroty Algernona zanechává lajky téměř u každého komentáře a často na ně plně odpovídá. Díky tomu získají některá videa na jeho kanálu více komentářů než na kanálech dvou populárnějších blogerů. Například video, které získalo 26 tisíc zhlédnutí na každém kanálu, bylo u Medojeda okomentováno 59krát,³⁸⁰ na kanálu Loremasters počet komentářů dosahuje 56³⁸¹ a na kanálu Hroty Algernona takové video získalo 393 komentářů.³⁸²

Ale i přes malou vlastní aktivitu v komentářích autor kanálu Loremasters, stejně jako autor Hroty Algernona, stále naslouchají požadavkům diváků v komentářích a vytvářejí videa v reakci na jejich žádosti.³⁸³

³⁸⁰ Medojed. Proč je Joker Tak Populární? In: *YouTube* [online]. 21. 03. 2024. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=PVn-OZ0umJk>.

³⁸¹ Loremasters. Kompletní příběh Srdce z kamene - Zaklínač 3. In: *YouTube* [online]. 26. 01. 2024. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5z2RKi9V_RM.

³⁸² Hroty Algernona. LOKI JE JEDNODUŠE BOŽSKÝ. In: *YouTube* [online]. 11. 11. 2023. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rI3omjhCSnQ>.

³⁸³ Loremasters. Všichni draci Písně ledu a ohně - Rod draka / Hra o trůny | Loremasters. In: *YouTube* [online]. 08. 11. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZVNPVnMeyw8>, čas 00:00–00:04;

Ve videích na kanálech Hroty Algernona a Loremasters autoři předčítají připravený text, který jim umožňuje vyhnout se opakování, učinit jejich řeč plynulou a zajímavou, což však narušuje vyjádření emocí. Medojed ve svých videích nejspíš také předčítá napsaný text, ale projevuje více emocí, a to spíše prostřednictvím vulgarismů. Jak sám oznamuje v FAQ: „Ne nemůžu mluvit míň sprostě“.³⁸⁴ Jeho čeština je obecná, používá více slangových výrazů, ale to ve spojení s emocionalitou dodává jeho videím komickou kvalitu, která je u jiných blogerů méně běžná.

Přestože se tvorba blogerů věnuje především filmům, Medojed napsal ve spolupráci s ilustrátorkou Hankou Grehovou vlastní komiks o knihomolech, který vydalo nakladatelství YA čtu.³⁸⁵ Medojed spolupracuje i s nakladatelstvím Zlatý pes, jehož knize dělal reklamu v jednom ze svých videí.³⁸⁶

Kromě kanálů YouTube, které analyzujeme, jsou blogeři aktivní také na jiných kanálech a platformách. Například Medojed³⁸⁷ a Algernon³⁸⁸ mají profily na Twitchi, kde pravidelně streamují stolní hry na hrdiny, let's play³⁸⁹ nebo se baví s publikem. Algernon má navíc dva další kanály. Jeden z nich je věnován vtipným výstřižkům z vlastních streamů blogera³⁹⁰ a druhý vtipným momentům z filmů a her³⁹¹. Autor kanálu Loremasters nestreamuje na Twitchi, ale publikuje podcast na Spotify, kde také vypráví o fantasy.³⁹² Pod videem na jeho YouTube kanálu najdeme odkaz na jeho internetový obchod, kde autor prodává vybavení z oblíbených fantasy seriálů, ale i originální knihy nebo knihy o lore.

Hroty Algernona. DALŠÍCH 50 PŘEKVAPIVÝCH FAKTŮ O PÁNOVI PRSTENŮ!. In: *YouTube* [online]. 06. 10. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=yH4XegNbjOQ>, čas 00:00–00:13.

³⁸⁴ Medojed. Jak Někoho Zabit... Ve Filmu!! In: *YouTube* [online]. 28. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=c2axefPe0ok>.

³⁸⁵ GREHOVÁ, Hanka – JAKEŠ, Lukáš „Medojed“. *Těžký život knihomolů*. Praha: YA čtu, 2024.

³⁸⁶ Medojed. Proč Miluju Mýtus Cthulhu / Lovecrafta. In: *YouTube* [online]. 22. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=G4B_kDje0EU.

³⁸⁷ realMedojed. *Twitch* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/realmedojed>.

³⁸⁸ HrotyAlgernona. *Twitch* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/hrotyalgernona>.

³⁸⁹ „označení videonahrávky průběhu počítačové (konzolové) hry, tak jak ji hraje autor“. Let's play. In: *IT-Slovník.cz*, 2008–2024. [online]. [cit. 2023-15-05]. Česká verze. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/lets-play#:~:text=Let%27s%20play%20-%20pojem%20z%20angličtiny,tak%20jak%20ji%20hraje%20autor>.

³⁹⁰ Streamy Algernona. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@streamyalgernona6651>.

³⁹¹ Hrátky Algernona. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/@hratkyalgernona5084>.

³⁹² Loremasters. In: *Spotify* [online]. Červenec 2023. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/2h9jXANxZhBBuBh1hlpCQL?si=e8d1d66cca08484b>.

Medojed projevoval aktivitu i mimo internet. Navštívil Svět knih v letech 2017³⁹³ a 2018³⁹⁴, nebyl však pozvaným hostem, přišel jako běžný návštěvník, ale setkal se se svými sledovateli. Na festivalu se objevoval i autor kanálu Loremasters. Ve videu *Jak staré jsou hlavní postavy - Zaklínač | Loremasters* vyzval diváky, aby přišli na festival Morhen Con věnovaný Zaklínači, a řekl, že on sám tam bude.³⁹⁵

Iveta Jansová ve své knize prozkoumala několik typologií fanoušků, a dokonce si vytvořila vlastní, která více odpovídá současné realitě.³⁹⁶ Věříme, že je důležité odkázat na tuto typologii, abychom zdůraznili podstatnou věc: v této sekci obsahu YouTube jsme viděli více příležitostí pro diváka komunikovat s autory než v jiných kategoriích. Na základě toho by se dalo předpokládat, že v reálném životě trend pokračuje, ale není tomu tak. Mezi typy fanoušků Iveta Jansová vymezuje typy tvůrce a fanoušek expert.³⁹⁷ Z názvu prvního typu není těžké uhodnout podstatu: tvoří vlastní kreativitu založenou na fandomu, která může mít téměř jakoukoli podobu (kresba, hudba, video, text, cosplay a tak dále). Druhý typ, fanoušek expert, „se může věnovat sběratelské činnosti (to ovšem i někteří z předchozích), účastní se fanouškovských setkání (to ostatně také tvůrci a podporovatelé), na jejichž pořádání se ale také často podílí, je obecně velmi aktivním členem konkrétních fanouškovských uskupení, jichž může být i vůdčí osobností (big name fan nebo senior fan) může být rovněž tvůrcem fanouškovských prací“.³⁹⁸ Tato typologie naznačuje, že ne každý aktivní tvůrce obsahu je připraven převzít odpovědnost za organizaci a řízení fanouškovských akcí. Proto, navzdory širokému publiku každého z kanálů (a tyto kanály jsou nejpopulárnější ze všech, které jsme analyzovali), od autorů nemůžeme očekávat, že se budou aktivně podílet na fandomu nad rámec svých vlastních kreativních projevů.

3. 3. 2. 4. Komparace

Analyzovali jsme tři kanály YouTube patřící do kategorie fanouškovské tvorby. První, čemu můžeme věnovat pozornost, jsou především fandomy, kolem kterých se koncentruje kreativita blogerů: Harry Potter, Pán prstenů, Zaklínač a Hra o trůny. Blogeri samozřejmě natáčejí videa

³⁹³ Medojed. Vlog: Svět knihy 2017 (potkali jsme Lennyho!!). In: *YouTube* [online]. 14. 05. 2017. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://youtu.be/ndiQu1pwXL4?si=Pyz3uABJFzsJhgXs>.

³⁹⁴ Medojed. Svět knihy 2018 vlog. In: *YouTube* [online]. 13. 05. 2018. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4iY7iR2boy4>.

³⁹⁵ Loremasters. Jak staré jsou hlavní postavy - Zaklínač | Loremasters. In: *YouTube* [online]. 01. 04. 2024. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y8IxcrcP7Pdg>, čas 00:57–01:19.

³⁹⁶ JANSOVÁ, Iveta. *(Bez)mocní mediální fanoušci: televizní seriál jako zdroj bojů o význam mezi fanoušky a producenty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 130–131.

³⁹⁸ Tamtéž, s. 131.

o jiných fandomech, ale týkají se filmů a ty čtyři, které jsme uvedli, jsou hlavní v tvorbě blogerů o literatuře.

Je také důležité poznamenat, že tvorba blogerů se soustřeďuje především kolem velkého fandumu, který vychází z původní tvorby autora a je věnován knize jako celku, nikoli konkrétním postavám nebo romantickým vztahům, jak se někdy stává.

Žádný z blogerů nesoustředí svou kreativitu kolem jednoho fandumu. Loremasters například točí videa hlavně o fantasy knihách, ale snaží se také upoutat pozornost největšího počtu fanoušků z různých fandumů. Kanály Medojed a Hroty Algernona jsou plné žánrové rozmanitosti, pravděpodobně proto počet zhlédnutí se u jednotlivých videí liší a do značné míry závisí na tématu. Každý z blogerů však publikuje obsah pravidelně, čímž brání tomu, aby se divák nudil, pokud si zvolil konkrétní typ nebo téma videa.

Pravděpodobně díky různorodosti obsahu, pravidelnému zveřejňování videí a komunikaci s fanoušky prostřednictvím streamů a discordů se blogerům podařilo získat velké množství odběratelů. I když nemůžeme říci, že by filmová složka jejich obsahu nehrála v oblíbenosti blogerů hlavní roli.

Není těžké si všimnout zcela odlišného charakteru recenzí oproti dvěma předchozím kategoriím YouTube kanálů. Pokud jsme se na booktube dozvěděli především to, o čem kniha je, a v pořadech pro studenty o žánrových rysech, biografii autora a rozboru díla, pak zde najdeme především fakta a podrobnosti.

Jestliže nás v prvních dvou kategoriích blogerů YouTube seznámili se zápletkou díla, zde se předpokládá, že hlavní zápletku divák již dávno zná. V centru pozornosti blogerů není rozbor díla, nikoli životopis autora, ale spíše detektivní pátrání. Autoři kanálů často shromažďují informace pro videa z různých zdrojů, například z knihy a her na ní založených, z knihy a její filmové adaptace nebo z několika knih spojených jedním lore.

Pravděpodobně se obsah tohoto charakteru rodí proto, že těžištěm blogerů jsou díla s vlastními světy, kde autor vše propracovává do detailů, vymýšlí historii, jazyky a fyzikální zákony světa. Taková díla se stávají středem pozornosti fanoušků, což samozřejmě láká producenty, kteří chtějí na herní nebo filmové adaptaci vydělat. A pokud je taková adaptace provedena ve spolupráci s autorem předlohy, může se stát v očích fanoušků kánonem a podle toho budou do lore z knih zahrnuty nové detaily z filmů nebo her.

Blogeři vytvářejí videa shromažďováním nebo kombinováním informací z více uvedených zdrojů. Někdy si tyto znalosti protirečí, ale často se doplňují. Jejich srovnání tedy umožňuje odpovědět na některé otázky, které mohou vyvstat u fanouška, který zná pouze jeden ze zdrojů.

Na začátku kapitoly jsme zmínili, že kultura fanoušků je intertextová a apokryfální. Není těžké si všimnout intertextuality v práci youtuberů – téměř každé jejich video je věnováno nějakému druhu práce: knize, filmu, hře. Když o nich mluví, obracejí se ke kánonu: popisují postavy nebo události knihy, ukazují úryvky z filmů nebo scény z her. A veškerá jejich kreativita je postavena právě na obracení se k původnímu zdroji a jeho interpretaci.

Na jejich kanálech však zřídka najdeme apokryfální obsah. Blogeři nic nevymýšlejí, nepředělávají děj, nemění postavy a jejich příběhy. Snaží se držet kanonické tvorby a využívají primární zdroje, ze kterých nejčastěji čerpají informace.

V každém ze tří aspektů analýzy jsou si kanály velmi podobné a rozdíly, které dokážeme identifikovat, jsou spíše různými variacemi srovnatelné tvorby. Navzdory tomu však každý z kanálů vyčnívá z řady.

Kanál Loremasters je téměř celý věnován fantasy a knihy zde hrají nejdůležitější roli. Kanály Medojed a Hroty Algernona se naopak snaží brát ohled na co nejvíce fandomů a Medojed například vytváří spoustu videí o komiksech, na kanálu Hroty Algernona je většina videí věnována především filmům.

Ukázalo se, že všichni tři blogeři byli v organizaci kanálu docela chaotičtí. Jejich popisy videí jsou vždy plné informací, ale jen zřídka se ve svých názvech řídí určitou logikou. Playlisty také často zůstávají mimo jejich pozornost, ale to může být také způsobeno nemožností zařadit videa do jednoho z nich, protože, jak jsme již zmínili, obsah na kanálech je velmi různorodý.

3. 4. Další formy prezentace literatury na YouTube

Podívali jsme se na tři hlavní způsoby prezentace literatury na YouTube: booktube, pořady pro studenty a fanouškovskou tvorbu. Tyto typy prezentace jsou hlavní, ale uvidíme i vzácnější projevy. Jedním z nich jsou knihy, které napsali sami YouTube blogeři.

V naší práci jsme již zmínili dvě knihy: *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*³⁹⁹, kde jeden z příběhu napsala autorka kanálu Eliss Books, a *Těžký život knihomolů*⁴⁰⁰ od blogera z kanálu Medojed ve spolupráci s Hankou Grehovou.

Výsledkem aktivity na YouTube jsou však i knihy, které vydali blogeři, kteří nemají s literaturou nic společného. Nejznámějším příkladem je v tomto smyslu knihy blogera Kovyho. Na svém kanálu YouTube publikuje „tematická videa, cestovní vlogy, scénky, infotainment a mnoho dalšího“.⁴⁰¹

Kovy vydal celkem dvě knihy. První z nich vydalo BizBooks v roce 2017. Kniha se jmenuje *Ovšem* a vypráví o životě blogera za kamerou. Toto je biografie a byla napsána především pro fanoušky blogera. Jeho druhá kniha, *iPohádka*, která vyšla o dva roky později u stejného nakladatele, už patří do beletrie a je určena širokému okruhu lidí, nejen fanouškům blogera.

Biografie jsou nejoblíbenějším žánrem knih mezi blogery. Najdeme takovou knihu od blogerky z kanálu Terysa. O její životní a tvůrčí cestě vypráví kniha *Real Terysa*⁴⁰². V roce 2024 vyjde další podobná kniha od blogerky z kanálu Amy's World⁴⁰³.

V roce 2015 vyšla kniha *Já, Jůtuber*⁴⁰⁴, ze které se později stala série čtyř dílů. Populární blogeři v této knize radí nováčkům na YouTube, mluví o své tvůrčí cestě a sdílejí tajemství úspěchu.

Je nasnadě předpokládat, že kniha vyprávějící biografii konkrétního blogera zaujme především diváka tohoto blogera. Takové knihy jsou snadným způsobem, jak vydělat peníze od fanoušků, kteří jsou připraveni koupit cokoli od svého oblíbeného blogera. Je nepravděpodobné, že by vydání knihy přilákalo nové diváky, protože jen málo lidí bude hledat blogera ne na sociálních sítích, ale v knihkupectví. Navíc je možné, že takové knihy píše ghostwriteři na základě rozhovoru s blogerem, což pomáhá zatraktivnit knihu pro fanouška a vydělat více peněz na jejím prodeji. Beletrie nebo knihy související s tématem blogu už mohou zajímat nejen fanoušky, ale i běžné lidi, kteří práci blogera neznají.

Knihou, kde bloger mluví o tom, čemu rozumí a o čem bloguje, je spolupráce Nicole Ehrenbergerové a Lucie Gránové Ehrenbergerové z kanálu A Cup of Style. Dívky nyní vydávají

³⁹⁹ TOPINKOVÁ, Sára – ŠTRAUBOVÁ, Alena – SKÁCELOVÁ, Karolína – ROSÍPALOVÁ, Adéla – RODOVÁ, Michaela et al. *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*. V Praze: YA čtu, 2023.

⁴⁰⁰ GREHOVÁ, Hanka – JAKEŠ, Lukáš „Medojed“. *Těžký život knihomolů*. Praha: YA čtu, 2024.

⁴⁰¹ Kovy. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@TadyKovy>.

⁴⁰² KOVÁŘOVÁ, Tereza. *Real Terysa*. Brno: CPress, 2021.

⁴⁰³ HRABÁKOVÁ, Amélie. *Amy's World – Život na sítích*. Brno: Edika, 2024.

⁴⁰⁴ CHVÁLA, Tomáš. *Já, Jůtuber*. Praha: Coobook, 2015.

videa primárně o svém všedním dnu, mluví o cestování a každodenním životě, ale v roce 2015, kdy vyšla jejich kniha *Móda, krása a životní styl*⁴⁰⁵, témata videí blogerek odpovídala názvu knihy.

YouTube tak poskytuje příležitost autorům, kteří nejsou spojeni s literaturou, publikovat své knihy. Pravděpodobně bude zájem o takové knihy způsoben výhradně osobností autora, ale možná bude literární tvorba oblíbeného blogera motivovat diváka ke čtení obecně.

Další formou prezentace literatury na YouTube je kanál mezi booktubery populárního festivalu Humbook. Rozdíl mezi obsahem na tomto kanálu a třemi typy, které jsme zvažovali, spočívá v několika bodech. Za prvé, téměř každé video je zde kvízem, hrou nebo soutěží na téma konkrétní knihy nebo knižního lore, za druhé se ve videu většinou objevují blogeři jako skupina a v některých videích dokonce uvidíme autorky kanálů Radši knihu⁴⁰⁶ a Eliss Books⁴⁰⁷. Za třetí kanál z velké části navazuje na festival samotný a vznikl proto, aby přitáhl pozornost knihomolů na Humbook Fest.

Kolektivní tvorba, neobvyklé rubriky a reklamní zaměření dělají obsah na tomto kanálu zvláštním a neumožňují jej zařadit do jedné ze tří kategorií, které jsme identifikovali. V tomto případě se nebavíme ani tak o prezentaci literatury, ale o booktube a kultuře, která se kolem něj vytvořila, protože v centru pozornosti jsou samotní blogeři.

Poslední formou prezentace, kterou v této práci zmíníme, jsou kanály vzdělávacích institucí. V dnešní době má většina škol a univerzit profily na sociálních sítích. Ani YouTube není výjimkou. Kromě informací o akcích, které se v organizaci konají, lze na těchto profilech nalézt další vzdělávací obsah.

Například na kanále Filozofické fakulty Univerzity Karlovy najdeme playlist „Mluvící hlavy“, který obsahuje videa, kde vysokoškolské učitelé odpovídají na maturitní otázky z literatury.

I když jsou to videa o maturitě, nezařadili jsme je do kategorie pořady pro studenty, protože nejsou vzdělávací. Mohou být pro studenty informativní a pomoci jim získat důležité informace k závěrečné zkoušce, ale nejsou zaměřeny na studenty, chybí jim hlavní prvek webu 2.0 – totiž

⁴⁰⁵ EHRENBARGEROVÁ, Lucie – EHRENBARGEROVÁ, Nicole. *Móda, krása a životní styl: a cup of style: inspirace a rady z nejoblíbenějšího českého módního blogu*. Brno: CPress, 2015.

⁴⁰⁶ Například: Humbook. Míšo, co budeme číst v březnu 2020? In: *YouTube* [online]. 04. 03. 2020. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=93BvTGRxXzc>.

⁴⁰⁷ Například: Humbook. #HumbookBattle2020 Vsaď si na vítěze 3. kola a vyhraž. In: *YouTube* [online]. 13. 02. 2020. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CrLuYfuuF2g>.

komunikace mezi autorem obsahu a divákem. Tento kanál také nemá stálého tvůrce obsahu a každý pedagog se ve videu objeví maximálně pětkrát.

Knihy od blogerů, kanály vzdělávacích institucí a literárních akcí Každá jsou na českém YouTube prezentovány jen málo a jsou spíše výjimkou z pravidla než samostatným typem, proto se jimi v rámci této práce podrobně nezabýváme, považujeme však za nutné je aspoň zmínit.

3. 5. Shrnutí analýz

Podívali jsme se na tři typy prezentace literatury na YouTube: booktube, porady pro studenty a fanouškovskou tvorbu a v této kapitole je shrneme a porovnáme.

Prvním typem prezentace je booktube. Literaturu na tomto typu kanálu zastupují recenze současné literatury a především prózy. Blogeři se zaměřují především na literaturu pro mladé dospělé, která je často zastoupena v žánrech fantasy, romantika, detektivka, thriller a sci-fi. Recenze blogerů jsou subjektivní, neodkazují na zdroje. Nikdo z nich ovšem netvrdí, že jsou odborníky, tvoří obsah pro čtenářské nadšence, jako jsou oni sami. Jejich fanoušci se často shlukují kolem osobnosti blogera, je to vidět v komentářích – diváci spíše blogery podporují a děkují jim, než vyjadřují svůj názor na obsah videa.

Charakteristickými rysy tohoto typu obsahu jsou soutěživost a estetika. První se projevuje v touze blogerů přečíst co nejvíce knih za co nejmenší čas a druhý v touze udělat videa vizuálně přitažlivá, protože vizuální složka hraje v tomto typu obsahu důležitou roli.

Druhým typem prezentace literatury na YouTube jsou vzdělávací videa pro školáky a studenty. V tomto případě mluvíme především o rozborech děl, které mají studentovi pomoci připravit se na zkoušku. Tento formát videa diktuje nejen typ analyzované literatury (a v tomto případě se jedná o světovou a českou klasickou literaturu), ale i konkrétní díla. Tato forma prezentace literatury na YouTube nám nabízí nejmenší rozmanitost, často dokonce na různých kanálech najdeme video o stejném díle.

Tvůrci tohoto typu obsahu vytvářejí videa zaměřená na osvětu a vzdělávání. Často i v samotných názvech kanálů najdeme tematická slova a výrazy (např. učitel, na potítku). Ne každý autor v této kategorii se však odkazuje na odbornou literaturu, přesto se do značné míry prohlašuje za důvěryhodný zdroj.

Na osobnosti blogera v tomto případě příliš nezáleží. Diváci kanálu se málokdy spojí kolem autora, často je nesjednotí vůbec nebo je spojuje spíš jeden úkol – příprava na zkoušku. Diváci

netouží dozvědět se více o samotném blogerovi a jen stěží je lze nazvat fanoušky. Mezi některými diváky a blogery se vytváří spojení učitel–žák, které brání vzájemnému sblížení, ale zvyšuje autoritu blogera v očích diváka a vzbuzuje důvěru v něj jako ve zdroj informací.

Charakteristickým rysem takového obsahu je nárok na vzdělanost, který, jak jsme uvedli výše, není vždy oprávněný.

Třetím typem prezentace literatury na YouTube je fanouškovská tvorba. Hlavní rubrikou jsou zde fakta a teorie související s lore konkrétního díla. Hlavními žánry, které jsou v centru kreativity blogerů, jsou fantasy a sci-fi. Osobnost samotného blogera nehraje v tomto typu obsahu téměř žádnou roli. Autoři kanálů se na obrazovce objevují jen zřídka a v komentářích sice najdeme přátelské vzkazy od diváků směrem k blogerovi, ale hlavní je diskuse o obsahu videa, ne osobnost autora. Diváci tohoto typu obsahu se sjednocují kolem myšlenky, předmětu jejich společného zájmu. Proto mají často své vlastní názory a teorie o zápletkách nebo postavách a jsou připraveni diskutovat. To asi také vysvětluje stejný zájem o knihy, filmy a hry, protože pokud patří díla do kánonu, jsou plnohodnotnými pokračovateli příběhu a na formátu díla v tomto případě nezáleží.

Spojení prostřednictvím společného zájmu může také poskytnout důvod pro úzké propojení mezi tvůrci obsahu a diváky. Blogerů jsou otevření dialogu a snaží se najít lidi s podobnými zájmy, takže divákům zanechávají mnoho odkazů, aby je mohli kontaktovat.

Tato kategorie blogerů kupodivu velmi dbá na zdroje, ze kterých čerpají informace pro svá videa. Často jsou takovými zdroji knihy, filmy nebo hry, tzv. kánon – tvorba autora původního díla. Pravděpodobně je to proto, že autenticita je pro fanoušky důležitá, jelikož mají k příběhu citový vztah, který je odděluje od běžných diváků, a proto je pro ně důležité, aby zveřejněné informace nebyly lživé.

Forma prezentace literatury na YouTube úzce souvisí s hlavním typem obsahu, tedy s hlavní rubrikou na kanálu. Určili jsme takovou pro každou ze tří skupin. Pro booktube kanály jsou to *recenze současné literatury*, pro pořady pro studenty *rozbory a analýzy děl* a pro fanouškovskou tvorbu především *fakta a příběhy* o lore. Každý z těchto tří rubrik přistupuje k literatuře zcela jiným způsobem. Jestliže středem prvního jsou subjektivní dojmy blogera z přečtené knihy, u druhého je nejdůležitější, aby obsah videa odpovídal informacím nutným ke složení zkoušky, a u třetího jde o hluboké ponoření do díla a rozbor detailů ani ne tak díla samotného, ale spíše jeho fikčního světa.

Z tohoto rozdílu vyplývá i rozdíl v žánrech, které blogeři čtou a analyzují. Pro booktubery je čtení především zábavou. Booktubeři hodně čtou a důležitý je pro ně děj knih. Ve videu se často snaží vyhnout se spoilerům a při povídání o knize začínají fabulí.

U kanálů vytvořených pro studenty je žánr určen samotným účelem kanálu. Středem zájmu blogerů jsou tedy díla ze školního vzdělávacího programu, která jsou povinná nebo doporučená k četbě.

Středobodem fanouškovské kreativity se většinou stávají díla, která se stala kultovními. Taková díla se často skládají z několika částí a představují samostatné světy s vlastní historií, postavami, událostmi, a dokonce i fyzikálními zákony. Tato díla mohou být doplněna i filmovými či herními adaptacemi. Je to plnohodnotná fikce, která upoutá pozornost fanoušků a umožní jim ponořit se do ní a prozkoumat každý detail.

Výrazným rysem booktube je jeho spolupráce s nakladatelstvími. Vzhledem k tomu, že kanály související s tímto způsobem prezentace literatury se zaměřují především na současnou literaturu, nakladatelství často posílají nové knihy blogerům k recenzi, což jim umožňuje knihu propagovat. Tak častou spoluprací nenajdeme v žádné z kategorií a je odůvodněna právě způsobem prezentace a zaměřením kanálu.

V komunikaci s divákem je aktivní každá kategorie kanálů, ale každá má své vlastní charakteristiky. Již jsme poznamenali, že diváci na booktube často píšou v komentářích pochvalné zprávy. V komentářích se často objevují i samotní booktubeři, kteří lajkují příspěvky diváků a odpovídají na ně. Kromě toho však blogeři chodí na akce, kde se mohou setkávat s odběrateli a komunikovat osobně. Blogeři ze studentských kanálů také často reagují na komentáře, ale kvůli nedostatku emocionálního spojení mezi divákem a blogerem se dotazy v komentářích nejčastěji týkají obsahu videa. Reakce na komentáře je však často jejich jediným způsobem komunikace s diváky. Největší výběr poskytují divákům blogeři, kteří natáčejí fanouškovskou tvorbu. Kromě odpovědí na komentáře zvou diváky na streamy, které organizují, a také na své vlastní Discord servery, kde mohou s diváky komunikovat.

Typ obsahu také vytváří atmosféru charakteristickou určitým stylem řeči. Booktubeři, kteří tvoří zábavný obsah a komunikují s diváky jako přátelé, si nepíšou scénář, používají obecnou nebo hovorovou češtinu, přeřikávají se, dělají chyby, ale to se v kontextu jejich tvorby zdá adekvátní.

Vzdělávací videa pro žáky a studenty vytváří požadavky na styl řeči blogerů. Na kanálech Knihy trochu jinak a Online Učitel čtou autoři připravený text, takže jejich projev je jasný, bez přerázení, málokdy se uchylují k hovorovým výrazům a snaží se zůstat v projevu neutrální. Autor kanálu Na potítku se také snaží vyjadřovat stylově neutrálně, někdy až knižně, ale nepoužívá připravený text.

Fanouškovská kreativita je v tomto smyslu zajímavým fenoménem. Všichni blogeréři čtou připravený text. V zásadě se snaží, aby jejich řeč byla neutrální a snaží se vyhnout opakování a nepřesným formulacím. Často tíhnou až k poetickému projevu, ale v jejich videích najdeme i sprostá slova, slangové výrazy a samozřejmě tzv. fanouškovskou mluvu.

Jak různorodý je literární obsah na YouTube, jsme si již dostatečně ukázali, nelze si však nevšimnout společných rysů, které spojují různé způsoby prezentace literatury.

Hlavním rysem, který spojuje všechny tři kategorie kanálů, je jejich zábavné zaměření. Navzdory tomu, že se jedna z kategorií hlásí ke vzdělávacímu charakteru, obsahuje i prvky zábavné (vizuální design, postprodukce). Pokud je to v kontextu fanouškovské kreativity zřejmé, jelikož blogeréři sdružují publikum na základě zájmů, a v případě booktube je čtení samotné vnímáno jako koníček a zábava, pak v případě vzdělávacího obsahu považujeme za důležité vysvětlit to podrobněji. Neil Postman ve své knize *Ubavit se k smrti* popisuje vliv televize na vzdělávání. Uvádí tezi: „Televize přispěla k filozofii vzdělávání především myšlenkou neoddělitelnosti výuky a zábavy“.⁴⁰⁸ Navzdory tomu, že naše práce je o YouTube, můžeme si všimnout, jak stále existují trendy, které autor zaznamenal na konci 20. století.

Neil Postman zformuloval tři příkázání filozofie vzdělávání, kterou nabízí televize. První z nich: „Nebudeš si klást předběžné nároky“.⁴⁰⁹ V tomto případě se bavíme o tom, že obsah by měl být pro diváka srozumitelný bez ohledu na jeho znalostní základnu a obeznámenost s předchozími díly. Toto tvrzení platí i pro YouTube, protože málokdy někdo sleduje obsah na této platformě postupně od nejstaršího videa k nejnovějšímu. Každé video musí být uzavřeným celkem a musí být pro běžného diváka srozumitelné a zajímavé. Protože tímto způsobem může donutit diváka sledovat další videa a stát se odběratelem kanálu.

⁴⁰⁸ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 155.

⁴⁰⁹ Tamtéž, s. 156.

Druhé přikázání formulované Postmanem zní takto: „Nevzbudíš nejistotu“.⁴¹⁰ Říká, že tvůrce obsahu by neměl nutit diváka pamatovat si, učit se nebo aplikovat znalosti, protože „jakoukoli informaci, příběh nebo myšlenku lze předložit okamžitě srozumitelným způsobem“⁴¹¹.

Na YouTube je sice divák vybízen k diskusi v komentářích, ale informace jsou nabízeny v hotové, zpracované podobě. Například vzdělávací obsah pro studenty okamžitě nabízí hotová fakta o díle: styl autora, způsob vyprávění, žánr atd., ale nevyzývá diváka, aby věnoval pozornost přesně tomu, jaké rysy to naznačují.

Poslední tvrzení zdůrazňuje neoddělitelnost dynamičnosti vizuální stránky a zábavného vzdělávacího obsahu: „Vystříháš se použití metody výkladu“.⁴¹² Toto tvrzení platí i na YouTube. To, co je probíráno ve videu, musí být zobrazeno na obrazovce. A takový trend jsme skutečně pozorovali v pořadech pro studenty (například prezentační slidy na kanálu Online Učitel nebo text ve videu na kanálu Knihy trochu jinak, duplikující důležité body v autorčině projevu).

Důležitost vizuální stránky je také společným rysem všech tří kategorií obsahu. Všimli jsme si, že všichni youtubeři se snaží vylepšit vizuální složku svých videí, jak nejlépe dovedou. Každý blogger se snaží ozdobit pozadí pro natáčení, přidat dynamiku videu a zlepšit kvalitu obrázku. Pravděpodobně je to způsobené konkurencí na YouTube. Platforma nutí blogery, aby se přizpůsobili obecným trendům YouTube, které směřují ke zlepšení kvality obrazu. Koneckonců, je v zájmu každého blogera, aby rozšiřoval vlastní publikum, protože počet zhlédnutí hraje důležitou roli ve výši výdělků na YouTube.

Každý blogger se nepochybně snaží vydělávat peníze buď přímo prostřednictvím partnerského programu YouTube, nebo prostřednictvím affiliate programu, nebo přilákáním diváků YouTube na jiné zdroje a platformy (například e-shopy, HeroHero, Patreon a tak dále). A to také spojuje blogery všech tří kategorií.

Pravděpodobně touha vydělávat peníze vede také k další společné vlastnosti: blogeri se neomezují pouze na tvorbu na YouTube. Většina z nich provozuje jiné sociální sítě, někteří se účastní i offline akcí, kde se živě setkávají se svými diváky, což samozřejmě posiluje jejich citové spojení.

⁴¹⁰ Tamtéž, s. 156.

⁴¹¹ Tamtéž, s. 156–157.

⁴¹² Tamtéž, s. 157.

Blogeři aktivně využívají své popularity a často zvou diváky na druhé kanály YouTube a další sociální sítě, přestože často tam zveřejňují obsah jiného charakteru. Motivací pro diváka k odběru je v tomto případě osobnost samotného blogera a zájem o jakýkoli jeho projev.

Posledním společným rysem tří typů prezentace literatury na YouTube je slabé spoléhání na zdroje. Pokud to v případě booktube nezpůsobuje žádné zvláštní problémy, protože blogeři vyjadřují především osobní názory a vlastní dojmy z přečtených knih, v případě obsahu pro studenty nebo fanouškovské tvorby, která je obvykle prezentována ve formě faktů, hraje tento detail důležitou roli. Pokud se na kanálu Na potítku můžeme spolehnout na odborné znalosti autora a jeho vzdělání, tak v případě kanálů Knihy trochu jinak a Online Učitel to možné není, jelikož autoři nejsou odborníci na literaturu. V tomto případě mohou chyby autorů kanálu nejen poškodit studenta, který na zkoušce odpoví špatně, ale také přispět k šíření nepravdivých informací.

V případě fanouškovské tvorby nebudou chyby mít tak hrozné následky, navíc autoři takového obsahu občas uvádějí zdroje v samotném videu, jen to často dělají letmo. Informace ve videu však prezentují jako fakta, a nikoli jako osobní dojmy a teorie, takže chybějící odkazy na zdroje jsou také nedostatkem jejich tvorby. Ale zároveň fakta ověřuje fanouškovská komunita, která „hlídá“ věrnost kánonu.

ZÁVĚR

Tato práce je zaměřena na výzkum literatury v českém prostředí YouTube. Proto je první kapitola věnována webu 2.0 a YouTube obecně. Definovali jsme pojem YouTube a hovořili jsme o vývoji platformy a také o vlastnostech na ní prezentovaného obsahu. Ve druhé kapitole jsme vymezili výzkumný rámec, identifikovali tři kategorie literárního obsahu na YouTube a popsali také jejich charakteristiku. Tím jsme splnili jeden z cílů práce: identifikovali jsme tři hlavní způsoby prezentace literatury na YouTube. Třetí kapitola obsahuje výsledky výzkumu, konkrétně analýzu jedenácti kanálů YouTube, které jsme vybrali na základě popularity a jejich příslušnosti k jednomu ze tří typů prezentace literatury, které jsme identifikovali. Tato kapitola tedy splnila další dílčí cíl práce, jímž je identifikace obsahových formátů a literárních žánrů typických pro konkrétní způsoby prezentace literatury na YouTube. Na konci kapitoly jsme také shrnuli tři typy prezentace literatury na YouTube, zdůraznili podobnosti a rozdíly a také zhodnotili kvalitu literárního obsahu prezentovaného na YouTube, čímž jsme splnili zbývající cíle nastíněné v úvodu práce.

Prvním cílem práce bylo vymezit způsoby prezentace literatury na české YouTube scéně. Identifikovali jsme tři podoby. První z nich představuje videa, která lze spojit do kategorie booktube. Pro tuto kategorii jsme vybrali pět kanálů YouTube, které jsme podrobně analyzovali: Radši knihu, Molly v knize, Eliss books, KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih, Kláříny knihy. Druhý způsob prezentace literatury na YouTube představovala kategorie pořadů pro studenty. Kanály, které jsme v této kategorii studovali, jsou Na potítku, Online Učitel, Knihy trochu jinak. A třetí kategorií, kterou jsme podrobně rozebrali, byla fanouškovská tvorba věnovaná literatuře. V této kategorii jsme analyzovali kanály Medojed, Loremasters, Hroty Algernona. Zmínili jsme také existenci dalších způsobů prezentace literatury na YouTube, jako jsou knihy publikované blogery a tvorba neautorských kanálů YouTube.

V prvním způsobu prezentace literatury na YouTube se jako vedoucí rubrika ukázaly *recenze současné literatury*. Těžištěm těchto kanálů je literatura pro mladé dospělé, blogeři k recenzím přistupují subjektivně, mluví především o svých dojmech z děje a postav. Fanoušci takových blogerů se nezajímají jen o literaturu, ale všímají si i osobnosti samotného blogera.

Způsob prezentace pořadů pro studenty je charakterizován především rozbory děl z povinné či doporučené literatury. V souladu s tím je většina videí věnována knihám, které lze nazvat klasickou literaturou. Blogeři se ve svých videích snaží být objektivní, ale ne vždy uvádějí

zdroje, ze kterých čerpají informace, přestože své kanály staví jako výukové s cílem pomoci studentům s přípravou na zkoušky. Blogerů v této kategorii obecně nevytvářejí emocionální spojení s diváky.

Ústřední rubrikou v kategorii fanouškovské tvorby jsou *fakta*. Blogerů obvykle točí videa o populárních literárních fandomech, jako je Harry Potter nebo Pán prstenů. Čtení a literatura zde hrají méně důležitou roli než děj a lore. Youtuberů se snaží být objektivní a citovat zdroje, ale není to pravidlem. Tato kategorie youtuberů je neaktivnější v komunikaci s fanoušky, nejenže vybízí diváky k zanechání komentářů, ale také je zvou k osobní komunikaci na streamech nebo na Discordu. Diváci nezaměřují svou pozornost na osobnost blogera, ale především na zájmy, které je spojují.

Druhým cílem práce byla podrobná analýza každého kanálu. K tomu jsme identifikovali tři aspekty analýzy, na základě kterých jsme rozebrali jednotlivé kanály: organizace kanálu, video a jejich obsah, komunikace s fanoušky. První aspekt zahrnoval přístup youtubera k názvům a popisům videí, vytváření playlistů, rozmanitost sekcí na kanálu a frekvenci zveřejňování videí. Druhý aspekt se podrobně zabýval vizuální stránkou videí a kanálu samotného, rozmanitostí literárních žánrů pokrytých kanálem, hlavní rubrikou dané kategorie kanálů a také obsahem, který se netýká literatury. Posledním aspektem analýzy byla komunikace blogerů s fanoušky, jejich spolupráce s dalšími aktéry literární kultury, styl projevu blogerů a jejich aktivita na YouTube. Při analýze jednotlivých kategorií jsme se obrátili k odborné literatuře, což nám spolu s analýzou konkrétních kanálů pomohlo identifikovat typické rysy konkrétního obsahu. I když má každá kategorie tendenci mít dominantní typ obsahu, našli jsme také rozdíly a osobitosti mezi konkrétními youtubery a kanály, které dodávají jejich tvorbě jedinečnost.

Navzdory skutečnosti, že každý typ prezentace má svou vlastní hlavní rubriku, a proto je velmi obtížné jednoznačně posoudit kvalitu obsahu, stále můžeme hodnotit kvalitu poskytovaných informací na základě hlavní rubriky každé z kategorií.

Jak jsme však uvedli ve shrnutí analýz, na každém z kanálů najdeme zábavné prvky, které nelze z kreativity na YouTube vyloučit: dynamické video, touhu blogerů vytvořit přátelskou neformální atmosféru, důraz na vizuální stránku a tak dále. Kromě informací, které se bloger snaží divákovi sdělit, obsahuje video také emoce, které hrají důležitou roli, protože pomáhají udržet divákovu pozornost. Pokud tedy budeme tento obsah považovat za zábavný, požadavky na obsah budou nižší: zmizí nárok na důvěryhodnost a pravdivost.

Nemůžeme si také nevšimnout role YouTube jako mediální platformy při popularizaci literatury mezi mladými lidmi. Na booktube je znakem, který diváky a blogery spojuje, samotná láska ke knihám a touha číst co nejvíce, ale důležitou roli zde hraje i citová vazba diváků na blogera, která díky divákově touze být jako jejich oblíbený youtuber, může též motivovat ke čtení.

Pořady pro studenty dokáží bořit stereotyp, že učení je nudné a děje se jen mezi zdmi školy. Krátká a dynamická videa mohou pomoci studentovi začít se zajímat o literaturu. A fanouškovská kreativita může samozřejmě také pomoci přivést mladé lidi ke čtení. Tato kategorie YouTube kanálů nabízí nejen ponoření se do světů fantazie, ale také velkou komunitu lidí sjednocených na základě společných zájmů a zapojení diváků do komunikace s youtubery samotnými.

Oblast literatury na YouTube již byla středem zájmu vědeckého výzkumu, ale vždy souvisela jen s jednou z kategorií, které jsme analyzovali. Literatura skutečně není na YouTube výrazně populární oblastí, toho jsme si mohli všimnout i podle počtu odběratelů na jednotlivých kanálech. Nejoblíbenější kanály byly z kategorie fanouškovské tvorby, protože spojovaly literární, filmový a herní obsah. Přesto je tato oblast pro studium zajímavá, neboť digitalizace společnosti pokračuje a nové formy prezentace, které literatura získává, otevírají velký prostor pro budoucí výzkum.

RESUMÉ

This bachelor's thesis examines the ways literature is presented on Czech YouTube. The study provides a detailed analysis of 11 specific Czech YouTube channels: Radši knihu, Molly v knize, Eliss books, KNIHÁNKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih, Klářiny knihy, Na potítku, Online Učitel, Knihy trochu jinak, Medojed, Loremasters, Hroty Algernona. The author identifies the channels above as referring to three categories: booktube, pořady pro studenty (programs for students), and fanouškovská tvorba (fan art).

The first category is mostly significant with its subjective reviews of contemporary works, the second mainly contains the analyses of classic literary works, and the third focuses on facts and details of lore within popular literature-based fandoms. The author also compares the typical features of each of the three categories with one another.

Following the author's research on literary creativity on YouTube, it became clear that not every category meets the standards it sets for itself. Thus, not every literary YouTube channel provides scientifically approved information and verified facts about authors and works, as not all of them reference scholarly sources or claim to be objective.

However, all of the three mentioned ways of presenting literature on YouTube are significant with their entertainment value, that fulfills the purpose of attracting viewers' attention. Therefore, they are promoting reading as an activity among the audience of literature-related channels of YouTube as well as drawing the attention of young people to literature in general.

POUŽITÁ LITERATURA

Primární zdroje:

7 pádů Honzy Dědka. 3. Petra Čiháková (13.9. 2022, Švandovo divadlo) - 7 pádů HD. In: *YouTube* [online]. 21. 09. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: https://youtu.be/az_CkwDu-F8?si=bceOqcXSlttJ4rzX.

Databaze knih [online]. Praha: Databaze knih, 2024 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz>.

Dobrovský [online]. Dobrovský, 2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.knihdobrovsky.cz>.

EHRENBERGEROVÁ, Lucie – EHRENBERGEROVÁ, Nicole. *Móda, krása a životní styl: a cup of style: inspirace a rady z nejoblíbenějšího českého módního blogu*. Brno: CPress, 2015. ISBN 978-80-264-0882-6.

Eliss books. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@elissbooks>.

Facebook [online]. Dostupné z: <https://m.facebook.com>.

GOOGLE. Informace o Partnerském programu YouTube a podmínkách vstupu. In: *Google* [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/72851?hl=cs&co=GENIE.Platform%3DAndroid>.

GOOGLE. Využijte výhody služby YouTube Premium. In: *Google* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: https://support.google.com/youtube/answer/6308116?hl=cs&ref_topic=9257431&sjid=8813090987909475354-EU.

GOOGLE. YouTube Community Guidelines enforcement. In: *Google* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z: https://transparencyreport.google.com/youtube-policy/removals?hl=en&videos_by_country=period:2023Q2;region::p:1&lu=videos_by_country.

GOOGLE. Základní informace o sankcích za porušení pokynů pro komunitu na YouTube. In: *Google* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/2802032?hl=cs>.

GREHOVÁ, Hanka – JAKEŠ, Lukáš „Medojed“. *Těžký život knihomolů*. Praha: YA čtu, 2024. ISBN: 978-80-908906-9-5.

HRABÁKOVÁ, Amélie. *Amy's World – Život na síťech*. Brno: Edika, 2024. ISBN 978-80-26619-67-3.

Hrátky Algernona. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/@hratkyalgernona5084>.

HrotyAlgernona. *Twitch* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/hrotyalgernona>.

Hroty Algernona. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@HrotyAlgernona>.

Herohero [online]. Herohero, 2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://herohero.co>.

HumbookFest [online]. Albatros Media, 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.humbook.cz/projekt/humbookfest/>.

CHVÁLA, Tomáš. *Já, JiTuber*. Praha: CoBoo, 2015. ISBN 978-80-7544-224-6.

Instagram [online]. Dostupné z: <https://www.instagram.com>.

JAWED. Me at the zoo. In: *YouTube* [online]. 23. 4. 2005. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jNQXAC9IVRw>.

Klářiny knihy. *Blogspot* [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: www.klarinyknihy.blogspot.cz.

Klářiny knihy. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Klarinyknihy>.

Klářin podcast [online]. Spotify, 2024. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/18VaWaoQg06fC01MOG8HRK?si=2UL7e7pqTU6VV4mkOCtMFA&nd=1&dlsi=16548d56f25944c5>.

Kniháňkov. *Blogspot* [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://knihankov.blogspot.com>.

KNIHÁŇKOV ~ Domov důchodců pro pejsky a svět knih. *YouTube* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@KNIHANKOVsvetknih>.

Knihy trochu jinak. *YouTube* [online]. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Knihytrouchujinak>.

Knížní klub [online]. Knížní klub, 2024. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.knizniklub.cz>.

Kovy. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@TadyKovy>.

LoRemasters. In: *Spotify* [online]. Červenec 2023. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/2h9jXANxZhBBuBh1hlpCQL?si=e8d1d66cca08484b>.

LoRemasters. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/@KonasLoRemaster>.

Luxor [online]. Luxor, 2024. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.luxor.cz>.

Martinus [online]. Martinus. Internetové knihkupectví, 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.martinus.cz>.

Medojed. *YouTube [online]*. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/Medojed1>.

Mystery press [online]. Mystery press, 2024. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.mysterypress.cz>.

Miš & Mar. Jako den a noc. In: *Spotify [online]*. Květen 2021. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/7mINrVpQ4GyetoEPDBr983>.

Miš & Mar. Jako den a noc. In: *České podcasty [online]*. 04.09.2021. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://ceskepodcasty.cz/podcast/jako-den-a-noc>.

Molly v knize. *YouTube [online]*. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@MollyVknize>.

Mollyvknize. *Goodreads [online]*. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/user/show/60324595-mollyvknize>.

Na potítku. *YouTube [online]*. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Napotitku>.

OBSTOVÁ, Barbora. Booktuberi: milovníci knih jsou i na YouTube. In: *Dobré knihy [online]*. Praha: DOBRÉ KNIHY s.r.o. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://magazin.dobre-knihy.cz/literarni-zajimavosti/booktuberi-milovnici-knih-na-youtube/#>.

Online Učitel. *YouTube [online]*. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@OnlineUcitel>.

Radši eshop [online]. Radši eshop, 2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.radsieshop.cz>.

Radši knihu. *YouTube [online]*. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@radsiknihu>.

realMedojed. *Twitch [online]*. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/realmedojed>.

Rodaw. *Databaze knih [online]*. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/uzivatele/rodaw-23808>.

Rodaw z Knihánkova. O Rodaw. In: *Rodaw z Knihánkova [online]*. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://knihankov.blogspot.com/p/o-rodaw.html>.

Rodaw z Knihánkova. *YouTube [online]*. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@Rodawsbooks/videos>.

Streamy Algernona. *YouTube* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@streamyalgernona6651>.

TikTok [online]. Dostupné z: <https://www.tiktok.com>.

TOPINKOVÁ, Sára – ŠTRAUBOVÁ, Alena – SKÁCELOVÁ, Karolína – ROSÍPALOVÁ, Adéla – RODOVÁ, Michaela et al. *Z pera knihomolů: 11 povídek od českých a slovenských knižních blogerů*. V Praze: YA čtu, 2023. ISBN 978-80-908376-9-0.

X [online]. Dostupné z: <https://twitter.com>.

YOUTUBE. A Message from Chad and Steve. In: *YouTube* [online]. 9.10.2006. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=QCVxQ_3Ejkg.

YOUTUBE. Pokyny pro komunitu. In: *YouTube* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/howyoutubeworks/policies/community-guidelines/#flagging-content>.

YOUTUBE. Zajímá vás, jak YouTube funguje? In: *YouTube* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/intl/ALL_cz/howyoutubeworks/.

YOUTUBE. Zásady YouTube. In: *YouTube* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z: https://www.youtube.com/intl/ALL_cz/howyoutubeworks/policies/overview/.

YouTube Kids [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/kids/>.

YouTube Music [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://music.youtube.com>.

YouTube Studio [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://studio.youtube.com>.

YouTube TV [online]. Google LLC, 2023. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://tv.youtube.com>.

Sekundární zdroje:

Knižní zdroje:

BOLC, Norbert. *Azbuka media*. Moskva: Evropa, 2011. ISBN 978-5-9739-0194-3.

CASTELLS, M. *Vlast' komunikacij*. Přeložil N. TYLEVIČ. Moskva: Izdatělskyj dom VŠE, 2020. ISBN 978-5-7598-2119-9.

ČERNÝCH, Alla. *Mir sovremennych media*. Moskva: Territoria Budušego, 2007. ISBN: 5-91129-037-5.

ČINÁTLOVÁ, Blanka. Čtení se zavřenýma očima. Booktuberské rozkoše, rekordy a maratóny. In: BÍLEK, Petr A. *Česká populární kultura: transfery, transponování a další*

tranzitní procesy. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017. ISBN 978-80-7308-725-8.

FILIPOVA, Alexandra – SKRYPNIKOVA, Ekaterina – ABROSIMOVA, Evgeniya. Osobnosti i typy samoprezentací v obrazovatělnom viděoblogingu. In: *Sociodynamika* [online]. 2023, 11, s. 46–62. [cit. 2024-04-20]. Dostupné také z: https://e-notabene.ru/pr/article_69015.html#4.

FORET, Martin, ed. a JANSOVÁ, Iveta, ed. *Populární kultura v kontextu nových médií a jejich užívání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN: 978-80-244-6588-1.

HARTMANOVÁ, Pavla. *Digitální literatura sociálních médií*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2021. ISBN 978-80-88278-72-6.

JANSOVÁ, Iveta. *(Bez)mocní mediální fanoušci: televizní seriál jako zdroj bojů o význam mezi fanoušky a producenty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5680-5.

JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

MANOVICH, Lev. *The language of new media*. Cambridge: The MIT Press, 2000. ISBN 0-262-13374-1.

MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2409-9.

PAVELKA, Jiří. *Kultura, média & literatura*. Brno: Středoevropské centrum slovanských studií, 2004. ISBN 80-86735-06-0.

PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN: 978-80-245-1742-1.

POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2206-4.

SNICKARS, Pelle – VONDERAU, Patrick. *The YouTube Reader*. Vilnius: Logotipas, 2009. ISBN: 978-9-188468-11-6.

URICCHIO, W. The Future of a Medium Once Known as Television. In: SNICKARS, Pelle – VONDERAU, Patrick. *The YouTube Reader*. Vilnius: Logotipas, 2009. ISBN: 978-9-188468-11-6.

Časopisecké zdroje:

DUNNING, Stephen. Criticism and the “Young Adult Novel”. In: *The High School Journal*. 1962, 45 (5). Dostupné také z: https://www.jstor.org/stable/pdf/40366769.pdf?refreqid=fastly-default%3A8b8809ea313bac884d3904e1b63fb3fc&ab_segments=&origin=&initiator=&acctTC=1.

RANKOV, Pavol. Verejné a súkromné v komunikácii: Blog ako príklad aktuálnych zmien. In *Sociální studia*. 2009, 6 (2). s. 15–35. ISSN 1214-813X. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/download/5721/4815/8744.

ŠTĚTKA, Václav – ŠMAHEL, David. Nová média v perspektivě sociálních věd. In *Sociální studia*. 2009, 6 (2). ISSN 1214-813X.

Internetové zdroje:

ALSTER, Kevin. How to Make an Educational Video (In 6 Easy Steps!). In: *Synthesia* [online]. Synthesia Limited, 2024. [cit. 2024-03-17]. Dostupné z: <https://www.synthesia.io/learn/training-videos/educational-video>.

BARNES, Corinne. Citizen Journalism vs. Traditional Journalism. In: *Caribbean Quarterly* [online]. 2012, 58(2/3). [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/41708775.pdf?refreqid=fastly-default%3A1bdaca28814a7abf7080e74fa63420e2&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1.

Boob tube. In: *Oxford English Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 1987. [online]. [cit. 2023-11-04]. Anglická verze. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/OED/5058350864>.

BOUDA, Tomáš. Sociální média. In: *Inflow* [online]. 6.8.2009. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150402155622/http://www.inflow.cz/socialni-media>.

CHOI, Grace Y. – MITCHELL, Anne Marie. So sorry, now please watch: Identifying image repair strategies, sincerity and forgiveness in YouTubers' apology videos. In: *Public Relations Review* [online]. 2022, 48 (4). [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0363811122000819>.

CROSBIE, Vin. Rebuilding media. In: *Corante* [online]. 27.4.2006. [cit. 25-01-2024]. Dostupné z: https://www.academia.edu/37596635/What_is_New_Media_April_27_2004.

DINUCCIOVÁ, D. Fragmented Future. In: *Print Magazine* [online]. 1999, 53 (4), p. 221–222. [cit. 2023-11-12]. Dostupné také z: http://darcy.com/fragmented_future.pdf.

DOGGET, Julie A. What Is BookTube And Why Should You Be Watching (And Reading)? In: *Huffpost* [online]. New York: BuzzFeed, Inc. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/what-is-booktube_1_5cc06c21e4b01b6b3efb45ec.

Fandom. In: *Oxford English Dictionary* [online]. Oxford: Oxford University Press, 1987, stránka naposledy edit. červen 2023. [cit. 2023-12-02]. Anglická verze. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/OED/6603613080>.

Hardback. In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-02-28]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hardback>.

- HERZING, Melissa J. *The Internet World of Fan Fiction*. Richmond, Virginia, 2005. [cit. 2024-05-15]. Diplomová práce. Virginia Commonwealth University. Dostupné z: <https://scholarscompass.vcu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2045&context=etd>.
- HUGHESOVÁ, Melina. BookTube and the Formation of the Young Adult Canon. In: *Book Publishing Final Research Paper* [online]. 2017, 24. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: https://pdxscholar.library.pdx.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1024&context=eng_bookpubpaper.
- KOZMA, Robert B. Learning with Media. In: *Review of Educational Research*. 1991, 61, 2. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239546895_Learning_with_Media.
- Let's play. In: *IT-Slovník.cz*, 2008–2024. [online]. [cit. 2023-15-05]. Česká verze. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/lets-play#:~:text=Let%27s%20play%20-%20pojem%20z%20angličtiny,tak%20jak%20ji%20hraje%20autor>.
- Lore. In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-05-02]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lore>.
- Meme. In: *Oxford English Dictionary* [online]. Oxford: Oxford University Press, 1987, stránka naposledy edit. červenec 2023. [cit. 2023-01-29]. Anglická verze. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/OED/1131059244>.
- Most popular video content type worldwide in 3rd quarter 2023, by weekly usage reach. In: *statista.com* [online]. [cit. 2024-03-17]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1254810/top-video-content-type-by-global-reach/>.
- Nerd. In: *scs.sbz.cz*, 2005–2024. [online]. [cit. 2023-15-05]. Česká verze. Dostupné z: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=nerd&typ_hledani=prefix.
- O'REILLY, Tim, 2005. *What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software*. O'Reilly Media [online]. 30.09.2005 [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: <https://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>.
- Paperback. In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-02-28]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/paperback>.
- Vlog. In: *Cambridge English Dictionary* [online]. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. [cit. 2024-01-29]. Anglická verze. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/vlog>.
- YouTube Statistics For 2024 (Users, Facts & More). In: *demandsage.com* [online]. [cit. 2024-03-17]. Dostupné z: <https://www.demandsage.com/youtube-stats/>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: YouTube kanál Klářiny knihy, rozhovor s Klárou Novákovou

Příloha B: YouTube kanál Online Učitel, rozhovor s Františkem Kousalem

Příloha C: YouTube kanál Knihy trochu jinak, rozhovor s Petrou Čihákovou

Příloha D: YouTube kanál Medojed, rozhovor s Lukášem Jakešem

Příloha E: YouTube kanál Loremasters, rozhovor s Janem Koňasem

PŘÍLOHA A: YouTube kanál Klářiny knihy, rozhovor s Klárou Novákovou

1. Mohla byste se prosím představit? Jaké je Vaše vzdělání a zaměstnání?⁴¹³

Jmenuji se Klára Nováková, mám magisterský titul ze žurnalistiky na FSV UK v Praze a momentálně se věnuji dabingu a práci v médiích.

2. Jak jste se rozhodla založit kanál na YouTube?

Byl to jeden ze spontánních nápadů, dva roky před založením YouTube kanálu jsem psala na svůj knižní blog – jedno odpoledne jsem měla volno a rozhodla jsem se zkusit natočit zkušební video. A tak moc mě to chytlo, že jsem v tom pak následující roky pokračovala.

3. Jak jste vybírala název pro svůj kanál YouTube?

Abych řekla pravdu, už si vůbec nevybavuji, jak mě napadly zrovna Klářiny knihy. Víím, že jsem o tom přemýšlela delší dobu, ale nakonec jsem se rozhodla jít tou jednoduchou cestou a spojit knihy s mým jménem.

4. Pokud na YouTube místo svého skutečného jména používáte nick, proč tomu tak je a jak jste si vybrala tento nick?

Na YouTube a na sociálních sítích nezmiňuji ve valné většině své příjmení (i když je snadno dohledatelné), jinak vystupuji primárně pod jménem Klára, nemám nick, který by skrýval to, jak se jmenuji.

5. Kdo je cílovou skupinou vašeho blogu?

Cílová skupina se v průběhu let měnila, teď mám největší zastoupení v cílové skupině 18–25 let.

6. Jaké skupiny diváků Vás sledují reálně? Shoduje se to s Vaší cílovou skupinou? Pokud ne, proč by to tak mohlo být?

Řekla bych, že se to shoduje, sledují mě primárně dospělí lidé, řekla bych, že tak do 30 let, tudíž se to s cílovou skupinou shoduje. Samozřejmě existují určité výjimky, ale řekla bych, že to obecně sedí.

⁴¹³ Rozhovor byl pořízen 3. května 2024 písemnou formou. V rozhovoru byly posléze opraveny případné gramatické, stylistické a typografické chyby a nedostatky.

7. Jaký cíl by měla naplňovat Vaše tvorba věnovaná literatuře a knihám?

Mým hlavním cílem je přenášet svou radost k literatuře na ostatní, sdílet ji s lidmi a doporučovat knihy, které si myslím, že by si lidé měli či mohli přečíst. Je to ale především o té společné zálibě.

8. Čím se Vám podařilo získat pozornost publika? Co na Vaší tvorbě diváci nejvíce oceňují?

Já si myslím, že v tomto případě byl rozhodujícím faktorem čas, kdy jsem se rozhodla s knižní tvorbou začít. V době, kdy jsem začínala s YouTubem, což je rok 2015, ještě nebylo zdaleka tolik knižních kanálů, zdaleka tolik knižního obsahu. A jsem ráda, že diváci moji tvorbu, byť už je především na jiných platformách, oceňují doteď.

PŘÍLOHA B: YouTube kanál Online Učitel, rozhovor s Františkem Kousalem

1. Mohl byste se prosím představit? Jaké je Vaše vzdělání a zaměstnání?⁴¹⁴

Mám vystudovaný vysokoškolský obor právo a právní věda na UPOL a aktuálně pracuji jako právník.

2. Jak jste se rozhodl založit kanál na YouTube?

Přes období koronaviru jsem byl jako většina z nás zavřený doma a sledoval primárně videa na YouTube. Zaujalo mě, jak jednotliví tvůrci zpracovávají informace a chtěl jsem sám zjistit, co je třeba všechno udělat, aby člověk vytvořil video. Tak začalo období učení a tvorby.

3. Jak jste vybíral název pro svůj kanál YouTube?

Popravdě jsem nad tím moc nepřemýšlel a přišlo to nějak samo. Chtěl jsem, aby název symbolizoval online vzdělávání, a to už byl jen krok k Online Učiteli.

4. Pokud na YouTube místo svého skutečného jména používáte nick, proč tomu tak je a jak jste si vybral tento nick?

Nick vytvořila moje kamarádka a já si ho osvojil. Je to vlastně cizojazyčná verze mého křestního jména a přišla mi vhodnější na tvorbu než mé vlastní jméno.

5. Kdo je cílovou skupinou vašeho blogu?

Primárně jsou to studenti středních škol a někdy možná i vysokoškoláci.

6. Jaké skupiny diváků Vás sledují reálně? Shoduje se to s Vaší cílovou skupinou? Pokud ne, proč by to tak mohlo být?

Díky obsahu, který vytvářím mě sledují reálně ti lidi, na které cílím.

7. Jaký cíl by měla naplňovat Vaše tvorba věnovaná literatuře a knihám?

Měla by sloužit jako opakování před zkouškou/maturitou.

⁴¹⁴ Rozhovor byl pořízen 3. května 2024 písemnou formou. V rozhovoru byly posléze opraveny případné gramatické, stylistické a typografické chyby a nedostatky.

8. Čím se Vám podařilo získat pozornost publika? Co na Vaší tvorbě diváci nejvíce oceňují?

To popravdě nevím, to byste se musela zeptat jich. Pokud mému publiku něco ve videích chybí a dají mi to vědět, tak se snažím tento nedostatek do budoucna reflektovat.

PŘÍLOHA C: YouTube kanál Knihy trochu jinak, rozhovor s Petrou Čihákovou

1. Mohla byste se prosím představit? Jaké je Vaše vzdělání a zaměstnání?⁴¹⁵

Jsem maminkou 3 dětí, básnířka a sochařka; pedagogický pracovník s akcentem na kreativní vzdělávání a hodnoty děl klasické literatury, vedoucí motivačních workshopů na ZŠ a SŠ, digitální tvůrce; projektový manažer; organizátor domácích i zahraničních vernisáží a výstav studentských děl, oficiální partner světového veletrhu EXPO 2025, kde reprezentujeme skrze projekt Knihy trochu jinak moderní přístup k výuce literatury, jež je založený na seberealizaci studentů.

2. Jak jste se rozhodla založit kanál na YouTube?

V první fázi projektu jsem potřebovala získat na svou stranu studenty středních škol, a tak jsem se rozhodla pomoci jim s přípravou na maturitní zkoušku – zpracovala jsem více než 100 knih klasické literatury, tzv. povinné četby – interpretace, obsahy a shrnující desatera. Ve stručném obsahu ke knize jsem navíc vždy uveřejnila jedno umělecké dílo, které vzniklo unikátně pro projekt Knihy trochu jinak a je založené na motivech dané knihy. Tím jsem se snažila upoutat pozornost studentů a vyzývala je k jejich vlastní tvorbě. Začala tak vznikat díla studentská a – umělce-profesionály jsem opustila, stejně jako točení videí.

3. Jak jste vybírala název pro svůj kanál YouTube?

To bylo jednoduché: Knihy trochu jinak – klasickou literaturu, která je na SŠ neoblíbená jsem spojila s tím, co mají studenti nejraději, s jejich koníčky anebo obory studia. To znamená, že čtou a následně na motivy knih tvoří vlastní autorská díla. Například ekonomické školy tvoří plakáty prodeje knih, na oděvních školách tvoří kostýmy postav, tvoří sochy, ilustrace, tisknou na 3D tiskárnách a přitom se nechávají inspirovat Němcovou, Nezvalem, Gogolem a dalšími autory. Pracujeme s literaturou trochu jinak – projekt Knihy trochu jinak.

4. Pokud na YouTube místo svého skutečného jména používáte nick, proč tomu tak je a jak jste si vybrala tento nick?

Nezáleží na mé osobnosti, ale na studentech. Viz výše.

⁴¹⁵ Rozhovor byl pořízen 8. května 2024 písemnou formou. V rozhovoru byly posléze opraveny případné gramatické, stylistické a typografické chyby a nedostatky.

5. Kdo je cílovou skupinou vašeho blogu?

Pedagogové a studenti.

6. Jaké skupiny diváků Vás sledují reálně? Shoduje se to s Vaší cílovou skupinou? Pokud ne, proč by to tak mohlo být?

Největší zastoupení má věková kategorie 16–45 let, předpokládám tedy, že ano.

7. Jaký cíl by měla naplňovat Vaše tvorba věnovaná literatuře a knihám?

Měla by časem zastříť předsudky, že je klasická literatura nudná. Měli by s ní ve školách pracovat kreativním způsobem, ztraktivnit ji studentům a nechat je využívat i moderní technologie, nechat je rozvíjet skrze literaturu jejich silné stránky.

8. Čím se Vám podařilo získat pozornost publika? Co na Vaší tvorbě diváci nejvíce oceňují?

To, že rozvíjím kreativitu u studentů, že je nepřímo nutím zamyslet se nad hodnotami klasické literatury, celosvětového kulturního dědictví. Studenti nejvíce oceňují, že organizuji vernisáže.

PŘÍLOHA D: YouTube kanál Medojed, rozhovor s Lukášem Jakešem

1. Mohl byste se prosím představit? Jaké je Vaše vzdělání a zaměstnání?⁴¹⁶

Střední s maturitou (obchodka), youtuber.

2. Jak jste se rozhodl založit kanál na YouTube?

Moje první video je Dota 2 cz guide. Důvod pro jeho vytvoření byl, že jsem tyhle informace pořád dokola opakoval různým lidem, a tak jsem se rozhodl je vytvořit jako video, abych to lidem, které nutím hrát dotu nemusel říkat (ano jsem těžký introvert). Během tvorby jsem si uvědomil, že mě docela baví stříhat a po nahrání zase, že na mé video naráží různí náhodní lidé, kterým připadá užitečné, a tak jsem pokračoval.

3. Jak jste vybíral název pro svůj kanál YouTube?

Byla to moje přezdívka v době, kdy jsem si zakládal YouTube.

4. Pokud na YouTube místo svého skutečného jména používáte nick, proč tomu tak je a jak jste si vybral tento nick?

Viz předchozí odpověď.

5. Kdo je cílovou skupinou vašeho blogu?

Netuším... asi nerdi, kteří mají rádi sci-fi, fantasy, filmy a fiktivní světy. Moje hlavní cílovka jsou podle všeho muži ve věku 20-30 let, ale nikdy jsem se na ně nějak vědomě nezaměřil.

6. Jaké skupiny diváků Vás sledují reálně? Shoduje se to s Vaší cílovou skupinou? Pokud ne, proč by to tak mohlo být?

Pokud vím, tak mě sledují lidé se stejnými zájmy jako já, což je moje cílovka. Občas se mi tam zatoulá někdo, kdo nechápe můj smysl pro humor, ale ti obvykle po nějaké době odpadnou.

7. Jaký cíl by měla naplňovat Vaše tvorba věnovaná literatuře a knihám?

Můj cíl je sdílet s lidmi díla, která považuji za zajímavá; ukázat jim, jaké společné prvky mají dobré příběhy a zvýšit jejich schopnost je analyzovat.

⁴¹⁶ Rozhovor byl pořízen 2. června 2024 písemnou formou. V rozhovoru byly posléze opraveny případné gramatické, stylistické a typografické chyby a nedostatky; Oslovili jsme autory všech 11 kanálů, které jsme v této práci analyzovali, ale od některých z nich se nám nepodařilo získat odpověď. Všechny rozhovory, které jsme pořídili, přidáváme do příloh.

8. Čím se Vám podařilo získat pozornost publika? Co na Vaší tvorbě diváci nejvíce oceňují?

Podle všeho lidé na mém kanálu nejvíce oceňují humor, protože ironická série Filmstalker má nejvíce zhlédnutí. To mi také pomohlo získat nejvíce odběratelů. Svou roli určitě hrál i velký boom Marvelu, o jejichž komiksech i filmech jsem točil videa. Na druhou stranu, když dostanu nějaký mail s poděkováním, vždy se týká mých videí o tvorbě příběhů či fiktivních světů. Podle všeho podobný obsah už několika lidem pomohl napsat bakalářky, dopsat knihy a tak podobně, čehož si osobně cením víc, než mojí schopnosti být vtipný rýpal v roli Filmstalkera.

PŘÍLOHA E: YouTube kanál Loremasters, rozhovor s Janem Koňasem

1. Mohl byste se prosím představit? Jaké je Vaše vzdělání a zaměstnání?⁴¹⁷

Jmenuji se Honza, vystudoval jsem obor Mechanik-elektrotechnik v severočeském městě Meziboří. Pocházím z nedalekého Litvínova, kde také žiji. V současnosti se živím jako influencer.

2. Jak jste se rozhodl založit kanál na YouTube?

Pravděpodobně jsem chtěl místo, kam můžu ukládat svou tvorbu.

3. Jak jste vybíral název pro svůj kanál YouTube?

Název jsem vybíral, aby padl k tématu kanálu.

4. Pokud na YouTube místo svého skutečného jména používáte nick, proč tomu tak je a jak jste si vybral tento nick?

Přezdívku používám, ale je to přezdívka, kterou jsem dostal už v dětství.

5. Kdo je cílovou skupinou vašeho blogu?

Fanoušci fantasy žánru.

6. Jaké skupiny diváků Vás sledují reálně? Shoduje se to s Vaší cílovou skupinou? Pokud ne, proč by to tak mohlo být?

Cílová skupina odpovídá. Většinou muži 20–40 let s fantasy zájmy.

7. Jaký cíl by měla naplňovat Vaše tvorba věnovaná literatuře a knihám?

Uživit mě a mou rodinu a třeba přivést více lidí k četbě nebo fantasy žánru.

8. Čím se Vám podařilo získat pozornost publika? Co na Vaší tvorbě diváci nejvíce oceňují?

Podle zpětné vazby je to stylem vyprávění. Hlas, tempo, atmosféra atd...

⁴¹⁷ Rozhovor byl pořízen 3. května 2024 písemnou formou. V rozhovoru byly posléze opraveny případné gramatické, stylistické a typografické chyby a nedostatky.